

**T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**TÜRKMEN TÜRKÇESİ VE TÜRKİYE TÜRKÇESİNDEKİ
YALANCI EŞ DEĞERLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nida KIRÖMEROĞLU

Ana Bilim Dalı: TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

Programı: TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

TEMMUZ 2011

**T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**TÜRKMEN TÜRKÇESİ VE TÜRKİYE TÜRKÇESİNDEKİ YALANCI
EŞ DEĞERLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nida KİRÖMEROĞLU

(0910080004)

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih: 11 Temmuz 2011

Tezin Savunulduğu Tarih: 26 Temmuz 2011

**Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Oktay S. KARACA
Diğer Jüri Üyeleri: Prof. Dr. Mehmet KARA (İ.Ü.)
Yrd. Doç. Dr. Cemil GÜLSEREN**

TEMMUZ 2011

Üniversite : İstanbul Kültür Üniversitesi
Enstitüsü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Programı : Türk Dili ve Edebiyatı
Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Oktay Selim Karaca
Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans – Temmuz 2011

KISA ÖZET

TÜRKMEN TÜRKÇESİ VE TÜRKİYE TÜRKÇESİNDEKİ YALANCI EŞ DEĞERLER

Nida Kırömeroğlu

Türk dünyası uzun yıllar siyasi nedenlerle birbirinden kopuk bir gelişim süreci yaşamıştır. Son yirmi yılda büyüyen artan temaslar Türk lehçe ve şivelerini daha yakından tanıma ihtiyacı doğurmuştur. Her lehçenin bilim, kültür ve sanat eserinin bilinmesi, tanınması, incelenmesi, bu büyük ailenin birbirine daha çok yaklaşması için değerlendirilmesi gereken bir fırsat olarak görülmüştür. Bu amaçla Türk topluluklarında verilen eserlerin lehçeden lehçeye aktarma faaliyetleri başlamıştır.

Aktarma çalışmalarında aktarıcının dikkatinden kaçan hatalardan biri “yalancı eş değer kelimeler” sorunudur. Bu çalışmamızda Oğuz grubu Türk dillerinin doğu kolunu oluşturan Türkmen Türkçesinin kelime hazinesinde bulunan yalancı eş değer kelimeler tespit edilmiştir. Yalancı eş değerler üzerine bugüne kadar yapılan çalışmalar araştırılmış, incelenmiş ve bunların dökümü yapılmıştır. Daha sonra Türkmence-Türkçe Sözlükteki 17 bin kelime Türkçe Sözlükteki ilgili kelimeyle eş zamanlı olarak karşılaştırılmıştır. Bulunan yalancı eş değer kelimeler Türkçe kökenliler, yabancı kökenliler ve kelime başında ses değişikliği bulunanlar olmak üzere üç başlık altında tasnif edilmiştir. Her yalancı eş değer kelimenin karşısına Türkçe Sözlükte bulunan ilk anlamı, gerekli görülen yerlerde diğer anlamları parantez içinde açıklanmıştır.

Farklı lehçelerde kullanılan kökeni ortak kelimelerin yaşadıkları coğrafyada nasıl yeni anlamlar kazandığı bu çalışmada görülmüştür. Bu yüzden aktarma çalışması yapan birinin her iki dilin gramer ve semantik özelliklerini çok iyi bilmesi gerekir.

Söz konusu iki lehçede yalancı eş değer olabileceğini düşündüğümüz kelimeler şimdiye kadar bu konuda yapılan çalışmalara göre sayı bakımından en geniş kapsamlıdır. Sonuç bölümünde ise genel bir değerlendirme yapıp bazı tekliflerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Türkçesi, Türkmen Türkçesi, Yalancı Eş Değerlik

University : Istanbul Kültür University
Institute : Institute of Social Sciences
Department : Turkish Language and Literature
Programme : Turkish Language and Literature
Supervisor : Assist. Yrd. Doç. Dr. Oktay Selim Karaca
Degree Awarded and Date : MA – July 2011

ABSTRACT

PSEUDO-EQUIVALENTS IN THE TURKMEN TURKISH AND TURKEY TURKISH

Nida Kırömeroğlu

For many years, Turkish world lived in the development process of being detached from each other for political reasons. Last twenty years, growing increasingly closer contacts has led to the need for recognition Turkish dialect and pronunciation,. The recognition, investigation of science, culture and knowledge of the art work of every dialect for a large family to each other was seen as an opportunity for much closer. For this purpose, the works on dialects to dialects of Turkish communities started to transfer activities.

During the transfer to transmitter studies, one of the errors escaping from the attention is "the equivalent of false words" problem. In this study, pseudo-equivalent words which are in the eastern branch of Oghuz group of Turkish languages Turkish Turkmen vocabulary have been identified. The studies which were done until today on this pseudo-equivalent words are investigated, examined and taken inventory. Then word of Turkish Turkmen-Turkish dictionary of 17.000 words of the dictionary are compared simultaneously. These pseudo-equivalent words were classified the words of foreign origin, Turkish origin and including those at the beginning of a change in sound as a three headings. Each pseudo word was explained as equivalent Turkish dictionary in front of the first meaning of the word equivalent, where necessary other uses are described in parentheses.

The gaining new meanings of words used in different dialects and with common origin in the living geography was seen in this study. Therefore, The person who research would have known the transfer function of the grammatical and semantic features of each of the two languages very well.

The study about the words that we thought as pseudo- equivalent words according to these two dialects, is the largest scope on this issue so far. In the conclusion, some proposals have been made a general assessment.

Keywords: Turkey Turkish, Turkmen Turkish, pseudo-equivalent

İÇİNDEKİLER

KISA ÖZET	I
ABSTRACT.....	II
İÇİNDEKİLER	III
KISALTMALAR.....	V
ÖN SÖZ.....	VII
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Çalışmanın Orijinalliği.....	1
1.2. Çalışmanın Yöntemleri	1
1.3. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı	2
1.4. Araştırmanın Teorik ve Pratik Önemi.....	2
1.5. Savunulan Görüşler	3
1.6. Türkmen Türkçesinin Coğrafyası: Türkmenistan.....	3
1.7. Türkmen Türkçesi.....	4
1.7.1. Ünlülere Ait Bazı Özellikler.....	5
1.7.2. Ünsüzlere Ait Bazı Özellikler	7
1.8. Yalancı Eş Değerlik.....	8
1.8.1. Yalancı Eş Değer Kelimelerin Ortaya Çıkış Nedenleri Üzerine Bazı Dil Bilimcilerin Görüşleri.....	12
2. YALANCI EŞ DEĞER OLABİLECEK KELİMELER.....	15
2.1. Türkçe Kökenli Yalancı Eş Değerler	15
2.2. Yabancı Kökenli Yalancı Eş Değerler	86
2.3. Kelime Başında Ses Değişimi Bulunan Yalancı Eş Değer Kelimeler	125
2.3.1. V-B Değişimi	125
2.3.2. P-B Değişimi	125
2.3.3. Kelime Başında B Bulunması.....	126
2.3.4. Ç-C Değişimi	126
2.3.5. Ş-Ç Değişimi	126
2.3.6. T-D Değişimi	127
2.3.7. A-E Değişimi	129

2.3.8.	İ-E Değişimi	129
2.3.9.	K-G Değişimi	129
2.3.10.	K-H Değişimi	141
2.3.11.	İ-I Değişimi	141
2.3.12.	E-İ Değişimi	142
2.3.13.	G-K Değişimi	142
2.3.14.	B-M Değişimi	142
2.3.15.	A-O Değişimi	142
2.3.16.	E-O Değişimi	142
2.3.17.	Kelime Başında H Düşmesi	143
2.3.18.	Ü-Ö Değişimi	143
2.3.19.	E-Ö Değişimi	143
2.3.20.	B-P Değişimi	143
2.3.21.	F-P Değişimi	143
2.3.22.	D-T Değişimi	144
2.3.23.	Kelime Başında V Düşmesi	144
2.3.24.	Kelime Başında Y Bulunması	145
2.3.25.	Yaygın Olmayan Ses Değişimleri	145
3.	SONUÇ	147
4.	KAYNAKÇA	148

KISALTMALAR

- anat. : anatomi
ask. : askerlik
biy. : biyoloji
bkz. : bakınız
bot. : botanik
coğ. : coğrafya
dilb. : dilbilimi
esk. : eskimiş, arkaik
et. : ettirgen
fiz. : fizik
gr. : gramer
hak. : hakkında
huk. : hukuk
il. : ilgeç
işt. : işteş
kim. : kimya
mat. : matematik
mec. : mecazî anlam
müz. : müzik
s. : sayfa
sp. : spor
tıp. : tıp, hekimlik
TT : Türkiye Türkçesi
TkmT : Türkmen Türkçesi
TS : Türkçe Sözlük

TTS : Türkmençe-Türkçe Sözlük

vb. : ve benzeri

vd. : ve diğerleri

zool. : zooloji

ÖN SÖZ

Balkanlardan Yakındoğu'ya, Orta Asya'dan İran'a, Çin ve Moğolistan'dan Rusya'nın en kuzeydoğusuna kadar büyük bir coğrafyayı mesken edinmiş Türklük ailesinin, bugün 150 milyon civarında nüfusuyla dünyada hatırı sayılı bir yeri vardır. Bu geniş ailenin Orta Asya bölümünde kalan Türk toplumları uzun bir öz benliklerini unutturma çabasından sonra, Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla bağımsızlıklarını kazanarak kendi yol haritalarını çizmek için önemli bir fırsat yakaladılar. Sudan çıkmış balık misali elbette bir şaşkınlık, bir bocalama devresinin geçmesi de gerekecekti. Bu zaman dilimini en az zararla atlatmak için harekete geçen devlet ve bilim adamları doksanlı yıllardan itibaren yakınlaşmanın yollarını aramışlardır. Türk dünyasına ait dil bilimciler bu vesileyle gerek Türkiye'de gerek Türk cumhuriyetlerinde sık sık paneller, konferanslar ve sempozyumlar düzenleyerek Türkçenin birleştirici rolünü öne çıkarmışlardır.

Yakınlaşmak, kaynaşmak, tanışmak, kullanılan lehçelerin özelliklerini bilmek adına yapılan çalışmalardan biri de lehçelere ait edebî ürünleri incelemek olmuştur. Bu araştırmalar bir lehçeden diğer lehçeye aktarma faaliyetlerini de beraberinde getirmiştir. Zamanla aktarma yapanların çeşitli hatalar yaptıkları tespit edilmiş ve bu hatalardan biri olan “yalancı eş değer kelimeler” adlı yeni bir inceleme alanı ortaya çıkmıştır. Akabinde birçok araştırmacı hataların daha aza indirgenmesi için lehçeler arasında yalancı eş değerlikle ilgili bildiriler, makaleler, tezler hazırlamıştır. Çalışılan bu tez de Türkiye Türkçesinde ve Türkmen Türkçesinde yalancı eş değer kelimeler üzerinedir.

Bu çalışmada, konuyla ilgili kaynakçada belirtilen çalışmalar incelenmiş, gerekli bilgiler sağlandıktan sonra “Türkmence-Türkçe Sözlük”teki 17 bin kelime “Türkçe Sözlük”te bulunan ilgili kelimeyle mukayese edilip yalancı eş değer kelimeler ortaya çıkarılmıştır. İki bölümden oluşan çalışmamızın giriş bölümünde Türkmenistan'la ilgili özet bir bilgiden sonra Türkmen Türkçesi ile ilgili genel bir bilgi aktarılmıştır. Ardından yalancı eş değerliğin tanımı ve çıkış sebepleri hakkında daha önce yapılan çalışmalar ışığında açıklamalarda bulunulmuştur. İkinci bölümde ise yalancı eş değer olabilecek kelimeler verilmiştir. Bunlar Türkçe kökenli yalancı eş değerler, yabancı kökenli yalancı eş değerler, kelime başında ses değişikliği bulunan yalancı eşdeğerler olmak üzere üç bölüm olarak gösterilmiştir. Kelime ortasında ve sonunda ses değişikliği olan sözcükler ayrıca gösterilmemiştir. Toplamda 1816 adet yalancı eş değer olabilecek kelime bulunmuştur.

Yalancı eş değer olabilecek kelimelerin Türkmence-Türkçe sözlükteki tüm anlamları verilmiş, yalancı eş değer olarak düşünülenler koyu harflerle yazılmıştır. Karşılarına ise bu kelimelerin Türkçe Sözlükteki birinci anlamı ile dilimizde sık kullanılmayan veya gerek duyduğumuz bazı kelimelerin diğer anlamları parantez içinde verilmiştir. Anlam karışıklığına sebebiyet vermemek için gerekli görülen yerde, verilen anlamın hangi bilim dalına ait olduğu kısaltmayla belirtilmiştir. Yalancı eş değerlik tespit edilmeyen bazı harfler -F, J, N, R, V gibi- sıralamayı bozmadan başlık hâlinde öylece bırakılmıştır.

Türkmen Türkçesine ait kelimeler bu dilin yazım kurallarına uyularak yazılmaya çalışılmıştır. Sözcüğe ait uzun ünlü varsa bunlar ünlünün yanına “:” işareti getirilerek gösterilmiştir: *a:k, дума:n, кi:n* gibi. Türkiye Türkçesindeki “e”den daha geniş ve açık, “a” ile “e” arası bir ses veren “ä” sesi korunarak yazılmıştır: *ä:dim, ä:pet, ä:k* gibi. Türkiye Türkçesinde “geniz n”si olarak bilinen “-ng” sesi Türkmen Türkçesinde “ñ” ile karşılanmıştır. Bu ses de bu dilde kullanıldığı şekilde yazılmıştır: *güñ, iññe, oñat* gibi. Eylemler, eylem kök ya da gövdesinden sonra bir çizgi konularak, başka ifadeyle mastar ekleri yazılmaksızın gösterilmiştir: *düzel-, egir-, tap-* gibi. Anlam açıklığı gereken bazı sözcüklerden sonra sözcüğün hangi anlamda kullanıldığı veya hangi bilim dalına ait olduğu kısaltmayla belirtilmiştir. Eş sesli, fakat farklı sözcükler Romen rakamları ile I, II, III şeklinde işaretlenerek ayrı madde başı yapılmıştır. Birleşik sözcükler sözlükte bulunduğu şekilde bazen bitişik yazılmış, bazen kısa çizgi ile birleştirilmiştir: *bi:lbağ, hay-hay, sa:riya:g* gibi.

Kaynaklar ana gövdede içnot olarak gösterilmiştir. Ayrıca verilmek istenen bilgiler için birkaç yerde dipnot kullanılmıştır. Çalışmamız sonuç ve kaynakça bölümüyle sona ermektedir.

Çalışmam boyunca bilgisini, tecrübesini, desteğini ve sabrını esirgemeyen, çalışmamı titizlikle kontrol eden hocam Yard. Doç. Dr. Oktay Selim Karaca’ya ve tavsiyeleriyle yol gösteren Prof. Dr. Mehmet Kara’ya teşekkürlerimi sunarım.

Temmuz 2011

Nida Kırömeroğlu

1. GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Orijinalliği

Yalancı eş değerler bahsi genellikle lehçeler arası yapılan aktarma çalışmalarında karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmalarda da aktarma sorunu olarak işlenmiştir. TT ve TkmT arasındaki yalancı eş değer kelimelerle ilgili yapılan çalışmalar da bu çerçevede kalmıştır. Verilen örnekler daha çok metin bazında işlenmiş ve doğrudan doğruya bunlarla sınırlı kalmıştır. TT ve TkmT arasında yalancı eş değer kelimelerle ilgili şimdiye kadar bizim yaptığımız çalışma kadar hacimli bir çalışmaya rastlanmamıştır. Zira bu çalışmada TTS’de bulunan 17 bin kelime taranmış ve TS’deki anlamlarıyla karşılaştırılmıştır.

1.2. Çalışmanın Yöntemleri

Konumuzu belirledikten sonra yalancı eş değerlik üzerine daha önce yapılan çalışmalar araştırıldı. Bu araştırmalar web üzerinden kütüphane kataloglarına, veri tabanlarına ulaşılarak ya da çeşitli kütüphanelere gidilerek yapılmıştır. Yeterli düzeyde kaynak taraması yapıp konuya hâkimiyet sağlandıktan sonra TTS’de geçen kelimeler TS’deki karşılıklarıyla, yani eş zamanlı olarak mukayese edilmiştir.

Türkmence-Türkçe Sözlükteki yalancı eş değer olabilecek kelimelerin bütün anlamlarına yer verilmiştir. Bunu özellikle Türkiye Türkçesindeki kelimelerin anlamlarıyla hangilerinin örtüştüğünü göstermek için yaptık. Bunun yanında TTS’deki kelimelerin bazı anlamları ayrı maddelerde aynı şekilde verilmiş ve cümlede kullanılan anlamları örnekle gösterilmemiş. Bu da bizi bu kelimeleri olduğu gibi değerlendirmemize sevk etti. Herhangi bir soru işaretine yer vermemek için de tüm kelimelerin anlamlarını vermenin yerinde olacağını düşündük.

Türkçe Sözlükteki bazı kelimelerin anlamlarının fazla yer tutacağı, hatta bazılarının bir sayfayı aşacağı gözlenmiştir. Mesela TS’de *at-* sözcüğünün 34, *geç-* sözcüğünün 36, *git-* sözcüğünün 21 anlamı var. Tüm anlamlara yer verirse konunun özünden uzaklaşılacağı da göz önünde bulundurulmuştur. Bu yüzden TS’de eşleştirilen kelimelerin en çok kullanılan ilk anlamını vermeyi uygun gördük.

Başlarında “1” rakamı bulunan anlamlar, o kelimenin Türkçede bundan başka farklı anlamları olduğunu göstermek için kullanılmıştır. Rakam bulunmayanlar ise o anlamdan başka bir anlamın kullanılmadığını gösterir. Türkçede sık kullanılmayan, anlamı pek bilinmeyen bazı kelimelerin de tüm anlamını vermeyi tercih ettik.

1.3. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Çalışmamızın amacı TT ve TkmT’de bulunan yalancı eş değer kelimeleri ortaya çıkarmaktır. Çalışmanın kapsamı TTS’deki kelimelerle sınırlı tutulmuştur. Yalancı eş değer kelimeler bulunurken TT’de edebî dilde kullanılan sözcükler temel alınmıştır. TT ağzlarında bulunan sözcükler bu kapsamın dışında tutulmuştur.

1.4. Araştırmanın Teorik ve Pratik Önemi

Resulov, “Akraba Diller ve Yalancı Eş Değerler Sorunu” adlı çalışmasında karşılaştığı bir problemi şöyle dile getiriyor: Türkiye’de ilk kez basılan *Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğünde* TT’de en çok kullanılan 7000 kadar kelimenin ve bunların sekiz Türk lehçesindeki ve Rusçadaki karşılıklarının verildiğini söyler. Bu kelimelerin Azeri Türkçesindeki karşılıklarını inceleyerek yalancı eş değerleri taradığını ve sözlüğün Türkçe sütunundaki yaklaşık 40 kadar kelimenin, Azeri Türkçesinde karşılıklarının yalancı eş değer oldukları dikkate alınmadan açıklandığını saptar (Resulov, 1995: 920). Bu şekilde hazırlanacak yeni bir karşılaştırmalı Türk lehçeleri sözlüğünde TkmT bölümü için yaptığımız bu çalışmadan istifade edilebilir. Şu anda eksikliği yaptığımız araştırmalarda dile getirilen bir yalancı eş değerler sözlüğü için de bu çalışma kaynak teşkil edebilir. Türk lehçeleri arasında yapılacak metin aktarmalarının doğru ve hızlı olabilmesi için yine bu çalışmamızdan yararlanılabilir.

Pratikte ise profesyonel olarak çalışan tercüme büroları TkmT’den TT’ye yapacakları çevirilerde olası bir çeviri hatası yapmamak için, bunun dışında Türkmenistan’la yapılacak ticarî, sosyal ve kamusal ilişkilerde bu lehçenin kullanımında kavramsal bir yanlışlığın önüne geçmek için bu çalışma fayda sağlayabilir.

1.5. Savunulan Görüşler

Çalışma boyunca sadece birebir örtüşenler değil (*atıl-* gibi), bununla birlikte çoğu örtüşmediği halde mecaz olarak örtüşmediği görülen sözcüklerin de (*sol-* gibi), yalancı eş değerler kapsamında değerlendirilmesi uygun görülmüştür. Bunun dışında birebir ses denkliği olanların dışında aynı sesi çağrıştıran kelimelerin de yalancı eş değer olarak görülebileceği öngörülmüş ve bu tür kelimeler öyle baz alınmıştır. Mesela, *äkle-* ve *ekle-*, *boz-* ve *bos-* gibi. TkmT’de tek başına kullanılmayıp yalnız belirli deyimlerde kullanılan kelimeler de yalancı eş değer olarak alınmıştır. Mesela, *bozul-*, *diň II* gibi. Bunlarla beraber çalışmamız bize her iki dilde anlam zenginliğinin temel unsurlarından olan anlam genişlemesi, daralması, yakın ve mecaz anlamlılık gibi semantik unsurların zamana bağlı olarak cümle içinde spontane gelişecek biçimde bazı kelimelerde yalancı eş değerlik meydana getirebileceği izlenimi edindirdi.

1.6. Türkmen Türkçesinin Coğrafyası: Türkmenistan

Bugün cumhuriyet rejimiyle yönetilen Türkmenistan, bağımsızlığını Sovyetler Birliği’nin dağılmasından sonra 1991’de kazanmıştır. Orta Asya’nın güneybatısında, Hazar Denizi’nin doğusunda bulunan ülkenin sınır komşuları Kazakistan, Özbekistan, Afganistan ve İran’dır.

Başkenti Aşkabat olan ülkenin nüfusu 2007 sayımına göre 4.965.000’dir (Atlas, 2009: 101). Kilometrekareye 10 kişinin düştüğü ülke topraklarının yüz ölçümü 488.100 km²’dir. Ülkenin etnik yapısını Türkmenlerin dışında Ruslar, Özbekler, Kazaklar, Azeriler, Tatarlar ve diğer bazı Türk boyları oluşturmaktadır.

Büyük bölümünü Karakurum Çölü’nün kapladığı Türkmenistan beş vilayete ayrılmıştır: Ahal, Balkan, Daş Oğuz, Levap, Mari. Yıllık sıcaklık farkının yüksek olduğu bu çöl ülkesinde Amuderya, Murgap, Tecen, Etrek nehirleri büyük önem arz etmektedir.

Türkmenistan’ın para birimi manattır. Milli gelirden en büyük pay sanayiden gelmektedir. Bu gelir içinde tarımın % 21, sanayinin % 44,64 ve diğer hizmetlerin % 34,36 payı vardır (Atlas, 2009: 101).

1.7. Türkmen Türkçesi

Türkmenistan Cumhuriyeti'nin resmi dilidir. Türkmenistan'dan başka Özbekistan, İran, Afganistan, Karakalpakistan, Kazakistan, Tacikistan ve Türkiye'de yaşayan Türkmenler tarafından konuşulan bir dildir.

Oğuz Türkçesinin doğu kolunu oluşturan Türkmen Türkçesi, 18. asra kadar varlığını konuşma dilinde sürdürmüştür. Bu yüzyılda Türkmen şair Mahtumkulu'nun şiirlerini kendi diliyle kaleme alması, bu dilin yazı dili olma serüveninin ilk emarelerini teşkil eder. Gelişimi ise devrimden sonra Sovyetlerin her Türk lehçesini ayrı bir yazı dili haline getirme politikasına bağlı olarak devam etmiştir (Karadoğan, 2004: 6).

Türkmenler, yazı dilinin başlangıcından 1928'e kadar Arap, 1928-1940 yılları arasında Latin, 1940'tan 1996'ya kadar Kiril alfabesi kullanmışlardır. 1996'dan itibaren resmen Latin alfabesine geçilmiştir. Yeni alfabe, birkaç harfte yapılan değişikliklerle birlikte 2000 yılında son şeklini almıştır (Kara, 2001: 2-3). Türkçedeki alfabe ile birkaç harf dışında aynıdır. Türkiye Türkçesindeki günümüz alfabesinden şekil olarak farklı harfler şunlardır: *ä, ž, ñ, w, ý*. Yine Türkiye Türkçesinden farklı olarak bazı harflerin karşılığı farklı seslerdir: *Gg~Gg (Ğğ), İi~İi, Jj~Cc, Žž~Jj, Ww~Vv, Yy~Iı* (Ercilasun-Kara, 2007: 235).

Edebî dilin gelişiminde Sovyetler döneminde Yomut ve Teke ağızları esas alınsa da Türkmen Türkçesi ağız bakımından hayli zengindir: Sarık, Salır, Göklen, Ersarı, Nohur, Anav, Eski, Suhri, Arabacı, Mücevür, Kıraç, Garadaşlı, Hasar, Ata, Çandır, Mukrı, Hatap, Bayat, Çeges... Bunların dışında Stavropol bölgesinde, İran ve Özbekistan'da konuşulan diyalektler de bunlara katılabilir (Tekin-Ölmez, 2003: 146).

Türkmen Türkçesinin söz varlığını Türkçenin dışında Rusça, Arapça ve Farsça kelimeler oluşturur. Bolşevik ihtilalinden sonra Rusça eğitim veren okulların yıllara göre artmasıyla bu dilden Türkmen Türkçesine kelime geçişi hızlanmıştır. Günümüzde özellikle gelişen teknolojinin etkisiyle dünyayı saran en etkin dil olan İngilizceden kelimeler de Türkmen Türkçesinde kendine yer bulmuştur, bulmaya devam etmektedir.

Sovyetler Birliğinin dağılışına kadar dünyaya kapalı bir dil olan Türkmen Türkçesi, yukarıda bahsettiğimiz yabancı dillerin etkisine rağmen Azerbaycan Türkçesi kadar olmasa da kolayca anlayabileceğimiz bir dildir. Yapılan bir gözleme göre bir Türkmenle % 70-90 oranında anlaşabilmemiz için geçmesi gereken süre bir haftadır (Ercilasun, 1992: 180). Bununla birlikte Karaca, M. Swadesh'in diller arasındaki akrabalığı ölçmek amacıyla hazırladığı yüz kelime listeyi baz alarak lehçelerin söz varlığındaki ortaklığı karşılaştırmıştır. Elde edilen sonuçların tablolar hâlinde verildiği çalışmada, bu yüz kelimedeki Türkmen Türkçesi ile Türkiye Türkçesindeki örtüşme oranı % 95 çıkmıştır (Karaca, 2011: 1341-1352). Türkmen Türkçesinin Türkiye Türkçesinden genel olarak farklılıkları, bazı ses değişiklikleri ve Oğuz grubundan olmasına rağmen 18. asra kadar bu bölgede yaşayan diğer Türkler gibi yazı dili olarak Çağataycanın kullanılmasından ötürü Doğu Türkçesinin bazı özelliklerini üzerinde taşımasıdır.

Yeni Türkmen alfabesinde dokuz ünlü, yirmi üç ünsüz harf vardır. Bu dokuz ünlünün sekizi bizim alfabemizdeki ünlülerle aynıdır. Türkiye Türkçesindeki 'e'den daha geniş ve açık olan *ä* diğer ünlü sestir. Bu dokuz kısa ünlünün her birinin uzun şekli de vardır (Kara, 2001: 11). Yalancı eş değerkle ilgili yapılan çalışmalarda genellikle birebir ses denkliği olan kelimeler örnek olarak alınmıştır. Biz bu çalışmada her türlü (tam, göreceli vb.) yalancı eş değerleri aldığımız için Türkmen Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasındaki bazı fonetik farklılıkları veya denklikleri kısaca burada göstermeyi uygun gördük. Bu seslerin bazılarının belirgin özellikleri şu şekildedir¹:

1.7.1. Ünlülere Ait Bazı Özellikler

Eski ve orta Türkçe dönemlerindeki "a" ünlüsü TkmT'de genellikle korunmuştur. Tarihi devre ait bazı kelimelerde bulunan "a"lar, özellikle "v" ünsüzünün etkisiyle "o"ya dönmüştür. TT'de "a" ünlüsü ile başlayan bazı sözcükler de TkmT'de "o" ile söylenir: TT. *avurt* > TkmT. *ovurt* "avurt", TT. *avurtla-* > TkmT. *ovurtla-* "ağza doldurup içmek" (bkz. s. 142), TT. *savur-* > TkmT. *sovur-* "savurmak".

¹ Türkmen Türkçesinin ses özellikleri ile ilgili verilen bilgiler Prof. Dr. Mehmet Kara'nın "Türkmence (Giriş-Gramer-Metinler-Sözlük)" adlı eserinden faydalanılarak kaleme alınmıştır.

TT’de kullanılan bazı kelimelerdeki “e”ler, yine “v” sesinin tesiriyle TkmT’de “ö”ye dönmüştür: TT. *evliya* > TkmT. *övlüyä*: “mezarlık”, TT. *evre* > TkmT. *övre* “dolaşık; kez”, TT. *evir-* > TkmT. *övir-* “çevirmek”, TT. *ev* > TkmT. *öy* “ev” (bkz. s. 143).

“ä” ünlüsü TkmT’de sınırlı sayıda kelimedede ilk hecede bulunur. Arapça ve Farsça kökenli kelimelerde “h” sesinden önce TT. *ahenk* > TkmT. *äheñ* “melodi” (bkz. s. 91), TT. *ahit* > TkmT. *äht* “söz, yemin” gibi. Bir de bazı Türkçe kökenli kelimelerde bulunur: TT. *adım* > TkmT. *ä:dim* “adım”, TT. *ek* > TkmT. *ä:k* “ek” (bkz. s. 41).

“i” ünlüsü bazı örneklerde kelime başında veya sonunda genişleyerek “a”ya dönüşmüştür. TT. *acı-* > TkmT. *a:ca-* “acımak” (bkz. s. 15), TT. *ıtır* > TkmT. *atır* “kolonya” (bkz. s. 145).

TkmT’de “i”ler genellikle korunmuş, bazı örneklerde genişleyerek “e”ye dönmüştür: TT. *iye* > TkmT. *eye* “sahip” (bkz. s. 129), TT. *ikiz* > TkmT. *ekiz* “ikiz”.

“o” ünlüsü yazıda TkmT’de kelimenin ilk hecesinde bulunur. Konuşmada birinci hecenin dışında da kullanılmaktadır. Sonraki hecelerdeki “a”lar bazen söyleyişte “o”ya dönüşür: TT. *yukarı* > TkmT. *yokarı* > *yokori* “yukarı, yüksek” (bkz. s. 82), Tkm. *yumala-* > *yumolo-* “yuvarlamak”.

“ö” sesi de TkmT’de ilk hecede bulunur. Sonraki hecelerde bulunması konuşma dilinde “e” sesini kendisine çevirmesindedir: TkmT. *güneş* > *günöş* “güneş”, *kömelek* > *kömölök* “mantar”.

“u” ünlüsü normalde ikinci heceden sonra bulunmaz. Ancak “v” ünsüzünün yanında ikinci heceden sonra da bulunur: TkmT. *gaytavul* “cevap”, *şaglavuk* “şelâle” gibi. Kelimelerin ikinci hecesinde bulunan “u”lar ise “ı” olmuştur: TT. *armut* > TkmT. *armıt* “armut” gibi.

“ü” de TkmT’de normalde ikinci heceden sonra bulunmaz. “v”nin yanında ikinci heceden sonra da bulunabilir: TkmT. *endirevük* “titrek”, *gübürdevük* “gürültülü ses çıkaran”. Son hecesi açık olan iki heceli kelimelerde “ü” düzleşir: TkmT. *ö:ri* “mera”, *süri* “sürü”.

Uzun ünlüler, TkmT’de aslî ve dolaylı uzun ünlüler olmak üzere iki grupta ele alınmaktadır. Aslî uzun ünlülerin sistemli olarak korunması TkmT’nin başlıca özelliğidir (Tekin-Ölmez, 2003: 147). Türkmen Türkçesinde kelimelerin ilk hecesinde bulunan aslî uzun ünlüler mana değişikliğine sebep olurlar. Aslî uzunluklar yazıda gösterilmediğinden bunların tespiti için sözlüklerden faydalanmak gerekir: TkmT. *ö:l* “nemli, ıslak” (bkz. s. 61), *o:t* “ateş” (bkz. s. 111), *u:çlı* “uçlu” (bkz. s. 73) *gı:na-* “sitem etmek” (bkz. s. 135). Dolaylı uzun ünlüler, kelimelerin ikinci ve daha sonraki hecelerinde bulunurlar. Aslında kısa olan ünlüler, genellikle kök sonu ve ek başındaki iki ünlünün üst üste gelmesiyle veya ses düşmesi yoluyla uzarlar. Bu uzamalar, sadece düz ünlülerde meydana gelir.

1.7.2. Ünsüzlere Ait Bazı Özellikler

TkmT’deki yirmi üç ünsüzden sadece birkaçı TT’deki ünsüzlerden farklılık gösterir. “g”, “h”, “k” seslerini karşılayan harflerin TT’de olduğu gibi kalın ve ince şekilleri yoktur. Bu harfler TkmT’de kalın ünlülerin yanında kalın, ince ünlülerin yanında ince söylenir. Bunun yanında damak “n”si (ñ) de TkmT’de kullanılmaktadır.

Eski Türkçede kelime başında bulunup Oğuzcanın batı kolundaki bazı lehçelerde “v”ye dönen “b”ler TkmT’de korunmuştur: TkmT. *bar* “var”, *bar-* “gitmek” (bkz. s. 125), *berim* “verme” (bkz. s. 125). Yine TT’de bazı kelime başında bulunan “b”ler TkmT’de “m” ile söylenir: TT. *böcek* > TkmT. *mö:cek* “kurt”, TT. *biniş* > *münüş* “binicilik” (bkz. s. 142), TT. *ben* > TkmT. *men* “ben”.

TT’deki kelime başındaki “t”lerin bir kısmı TkmT’de “d”dir. TkmT. *dep-* “tepmek”, *dıkl-* “tıklamak” (bkz. s. 128), *du:z* “tuz” (bkz. s. 129).

Arapça ve Farsçadan alınan kelimelerde bulunan “f” ünsüzü, birkaç örnek dışında kurallı olarak “p”ye çevrilmiştir: TkmT. *parasatlı* “ferasetli”, *pasıl* “mevsim” (bkz. s.144), *harp* “harf”, *depder* “defter”.

Eski ve orta Türkçede, bugün de TT’de kelime başında bulunan “k (ka)”ler genellikle “g”ye dönmüştür. TkmT. *ga:ba-* “kapamak”, *gaç-* “kaçmak”, *gadır* “kadir” (bkz. s. 130).

Farsça kelimelerin sonlarında bulunan “-ng” sesleri “ñ” ile karşılanmıştır: TkmT. *äheñ* “melodi”, *ceñ* “cenk”.

“v” ünsüzü hem aslî hem alınma kelimelerde kendinden önce gelen düz ünlüleri yuvarlaklaştırıcı özelliğe sahiptir: TT. *devlet* > TkmT. *dövlet* “devlet”, TT. *devir* > TkmT. *dövür* “devir”.

TT’de “i” sesi ile başlayan bazı sözcükler TkmT’de kelime başına “y” getirilmiş hâliyle karşımıza çıkar: TT. *iğrenç* > TkmT. *yigrenç* “nefret, tiksinti”, TT. *ip* > TkmT. *yüp* “ip” (bkz. s. 145).

“s” ve “z” sesleri TT’den farklı olarak daima peltek telaffuz edilir; fakat bu yazıda gösterilmez (Kara, 2001: 11-24) (Ercilasun-Kara, 2007: 236-249).

Yaptığımız çalışma Türkmen Türkçesinin grameri ve ses özellikleri ile ilgili olmadığı için bu kadar bilgiyi yeterli görüyoruz.

1.8. Yalancı Eş Değerlik

Eş değer kelimesi Türkçe sözlükte “Değer yönünden birbirine eşit olan (şey), muadil.”; eş değerlik ise “Eş değer olma durumu, muadelet.” olarak ifade edilir (TS, 1998: 733). Kelimede eş değerlik ise Uğurlu tarafından şu şekilde tanımlanmıştır: “Kaynak anlaşma birliğindeki bir kelimenin kavram alanıyla hedef anlaşma birliğindeki bir kelimenin kavram alanının birbirlerine ‘eş değer’ veya ‘denk olma’ durumu; bir başka deyişle birbiriyle örtüşmesidir.”

Kelimede eş değerlikten “tam eş değerlik” le beraber “kabul edilebilir eş değerlik” diye bir terimi de kasteder. Tam eşdeğerlik, kaynak anlaşma birliğinde bir kelimenin bütünüyle, yani ses, düz anlam, çağrışım, metin türüne uygunluk, kullanım şekli vb. yönlerden, hedef anlaşma birliğinde bir eş değerinin olmasıdır. Kabul edilebilir eş değerlik ise, kaynak anlaşma birliğinde bir kelimenin hedef anlaşma birliğinde bir kelimeye düz anlamı; metin bağlamında kullanılışı, yarattığı etki vb. yönlerden benzer olma durumudur (Uğurlu, 2004: 21). Türk lehçeleri arasındaki eş değer kelimeleri ise üç başlık altında toplamıştır:

1. Kaynak lehçedeki bir kelimeye, hedef lehçede bir kelime eş değer olabilir.
2. Kaynak lehçedeki bir kelimeye, hedef lehçede birden fazla kelime eş değer olabilir.
3. Kaynak lehçedeki bir kelimeye, hedef lehçede hiçbir kelime eş değer olmayabilir (Uğurlu, 2004: 21-24).

Yukarıda belirtilen kaynak ve hedef terimleri iki farklı lehçeyle ilgilidir (Ercilasun, 1994: 95). Türkiye Türkçesine diğer lehçelerden bir metin aktarılıyorsa TT hedef lehçe olur. Öyleyse bu çalışmamızda TkmT de kaynak lehçedir.

Konumuz olan “kelimelerde yalancı eş değerlik” bahsi, özellikle doksanlı yıllardan itibaren Türk lehçeleri arasında yapılan aktarmalarda karşılaşılan en önemli problemlerden biri olmuştur. “Türkmen Türkçesinden Türkiye Türkçesine Yapılan Aktarmalarda Karşılaşılan Bazı Problemler” adlı çalışmasında Kirişçioğlu, metin aktarma meselelerini şu başlıklar altında toplamıştır:

- a. Kelimelerde yalancı eş değerlik,
- b. Eklerde yalancı eş değerlik,
- c. Orijinal metnin aslını koruma,
- d. Orijinal metnin aslını uyarlama,
- e. Yanlış ek seçimi,
- f. Atasözleri ve deyimleri yanlış aktarma,
- g. Cümlenin öğelerini doğru düzgün yerleştirememe.

Öğrencileri arasında değişik zamanlarda Türkmen edebiyatına ait üç farklı metnin aktarmasında, yukarıda adı geçen sorunlar içinde yapılan hata ve yanlışların çoğu % 20’lik baremle yalancı eş değerlikte olmuştur (Kirişçioğlu, 2006: 22-31).

Türk lehçelerinin zenginliği ve bu zenginliklerin zaman içinde farklı kültürlerden beslenmesi, kullanılan kelimelerin anlam denkliğinin kaybolmasını da beraberinde getirmiştir. İşte bu lehçeler arasında aynı kökten geldiği bilinen kelimelerin anlam ortaklığını kaybetmesi ya da aynı ses ve yapıda olan sözcüklerin farklı kavramları karşılaması yalancı eş değerliği ortaya çıkarıyor. Dil bilimcilerin bu konu üzerinde yaptığı çalışmalarda yalancı eş değer terimine ek olarak *sahte karşılıklar*, *aldatıcı kelimeler*, *sözde denkteşler*, *kısmî yalancı eş değerler*, *tam yalancı eş değerler*, *yarım yalancı eş değerler*, *sahte dostlar*² gibi terimler de kullanılmıştır. Kazak Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasındaki yalancı eş değerleri inceleyen Vehbi Başkapan, sadece ses bakımından tam örtüşen kelimeleri yalancı eş

² “Sahte karşılıklar ve sözde denkteşler” kavramlarını Resulov (1995:916), “sahte dostlar” terimini Mahmudov (1994:18), “tam yalancı eş değerler ve kısmî yalancı eş değerler” ifadelerini Karadoğan (2004:104), “yarım yalancı eş değerler ve tam yalancı eş değerler” terimini Uğurlu (2004:23) bazı çalışmalarında kullanmışlardır. Hüseyin Yıldırım’ın ise başlığında “aldatıcı kelime” teriminin geçtiği iki çalışması vardır (2005, 2009).

değer olarak kabul etmiştir. Yaptığı bu çalışmada yalancı eş değer yerine “tuzak sözler” terimini kullanmayı tercih etmiştir (Başkapan, 2001). Çeşitli şekilde adlandırılan yalancı eş değer kelimelerin bazı dil bilimciler tarafından yapılan tanımları aşağıda belirtilmiştir.

Resulov, yalancı eş değerlerin sözde eş değer olup gerçekte eş değer olmayan kelimeler olduğunu, bu terimi çeviri biliminde kaynak dildeki bir kelime ile amaç dildeki bir kelimenin köken, yazılış ve söylenişlerinin aynı, anlamlarının ayrı olması durumu olarak ifade eder. Türkiye ve Azerbaycan Türkçesindeki yalancı eş değerleri, değişik alfabeler kullanımından kaynaklanan yazılış ve söyleniş farkları dikkate alınmaksızın üç grupta kümelendirir: Birinci grup, yazılış ve söylenişleri aynı, köken ve anlamları ayrı olan eş adlı sözcüklerdir. Her iki dilde değişik kavramların aynı sözcükle aktarılmasını rastlantısal bir ses benzerliğine dayandırır. Çünkü bu kavramların köken ve anlam bakımından birbirleriyle hiçbir bağlantısı ve yakınlığı yoktur. İkinci grup, yazılış ve söylenişleri ile beraber kökenleri de aynı olan değişik anlamlarda kullanılan kelimelerdir. Üçüncü grup, yazılış, söyleniş ve köken bakımından aynı olup anlamlarından biri veya birkaçı her iki dilde örtüşen, fakat bu dillerden birinde öteki dildekinden farklı anlam ve üsluplarda da kullanılan kelimelerdir (Resulov, 1995: 916-917).

Bir kelimenin, ses ve yapı bakımından aynı veya lehçeler arasındaki düzenli ses denklikleriyle aynı kaynaktan geldiği bilinen şekli, Türk lehçelerinde bulunabilir. Ancak bu iki kelimenin anlam alanları birbiriyle tamamen veya az bir oranda örtüşebilir veya hiç örtüşmeyebilir (Uğurlu, 2000: 63). Bunlar içerisinde ses ve yapı bakımından aynı veya lehçeler arasındaki düzenli ses denklikleriyle aynı kaynaktan geldiği bilinen, ancak kavram alanları bakımından hiç örtüşmeyen kelimeler “tam yalancı eş değer kelimeler”dir. Ayrıca aynı kaynaktan gelmeyen sesteş (*Homonym*) kelimeler de buraya dahil edilebilir. Bununla birlikte bire bir eş değer gibi gözükmelerine rağmen kavram alanları bakımından az bir oranda örtüşen kelimeler de “yarım yalancı eş değer kelimeler”dir (Uğurlu, 2004: 23-27).

Karadoğan, Türk lehçeleri arasındaki yalancı eş değer kelimelerin anlam alanlarının örtüşüp örtüşmeme durumuna ve örtüşme oranlarına göre “tam yalancı eş değer kelimeler” ve “kısmî yalancı eş değer kelimeler” olmak üzere iki bölümde incelenebileceğini belirtmiştir. Kısmî yalancı eş değerliği, kaynak lehçedeki bir

kelimenin ses ve yapı bakımından aynı olan veya lehçeler arası düzenli ses denklikleriyle aynı kaynaktan geldikleri bilinen şeklinin hedef lehçede bulunması; ancak bu iki kelimenin anlam alanlarının tam olarak değil de kısmî oranda örtüşmesi olarak tanımlar. Bu da iki şekilde yapılır:

1. Aynı kaynaktan gelen bazı kelimeler, iki lehçede de zamanla temel anlamlarının yanında farklı anlamlar kazanabilir. Bu durumda kelimeler, anlam alanları kabul edilebilir oranda örtüşmeyeceği için kısmî yalancı eş değer olurlar: *has*, *haram* (bkz. s. 77) gibi.
2. Genel Türkçede aynı kaynaktan gelen bazı kelimeler zamanla lehçelerden birinde anlam daralmasına veya anlam genişlemesine uğrayabilirler; bunun sonucunda da kelimelerin anlam alanları tam olarak örtüşmez: *ok* (bkz. s. 46), *gün* (bkz. s. 39) gibi.

Tam yalancı eş değer kelimeler ise aynı kaynaktan gelen veya aynı kaynaktan geldikleri düşünülen ve anlam alanları hiç örtüşmeyen kelimelerdir: *golay* (bkz. s. 111), *derya* (bkz. s. 72) gibi. (Karadoğan, 2004: 104-111).

Lehçeler arası klasik aktarmalarda ve makine aktarmalarında meydana gelen hataların çeşitlilik arz ettiğini belirten Kara, klasik aktarmalarda meydana gelen sorunları üç ana başlık altında toplamıştır. Bunlar, “kaynakların durumu, aktarıcının durumu ve aktarmanın kilitlendiği noktalar ve hayat tarzının farklılaşması”dır. Aktarıcının durumu ve aktarmanın kilitlendiği noktalar başlığı altında bu sorunlardan biri olarak incelediği yalancı eş değerliği, iki Türk lehçesinde köken ve yazılış bakımından aynı oldukları halde, anlamları farklı olan kelimelerin aralarında fark yok zannedilerek eşleştirilmesi şeklinde tanımlamıştır (Kara, 2009: 1056-1076).

Farklı ailelere mensup dillerde, kökeni aynı olmasa da kendi içlerinde ses bakımından benzer onlarca, yüzlerce sözcüğe rastlanabilir. Ancak bir kelimenin doğası anlamı olduğundan bu ses benzerliği toplumların birbiriyle iletişimde bir ortaklık sağlamayacaktır. Şimdiye kadar anlatılanlar böyle bir problemin üstelik aynı dile ait lehçeler arasında da görülebileceğini ifade ediyor. Lehçeler arasındaki bu tür yalancı eş değer kelimeleri Fatma Özkan iletişimi zorlaştıran kelimeler olarak adlandırmıştır (Özkan, 1996: 883-889). Bu çalışmasında, çeşitli lehçelere ait bir kısmı köken bakımından aynı bazı kelimelerin zamanla uğradığı anlam farklılıklarına değinmiştir.

Dünya dillerinin hemen hepsinde ya kökü aynı ya da alıntı olan kelimelerin yalancı eş değerlik oluşturduğuna rastlandığını ifade eden Yıldız, yaptığı çalışmada Arapça, İngilizce, Almanca, İspanyolca, Fince ve Slav gibi dillere ait yalancı eş değer kelimelere örnekler vermiştir (Yıldız, 2009: 619-620). Lehçeler arasında yapılan aktarmalarda karşımıza çıkan yalancı eş değer kelimeler sorunu, farklı dillerde özellikle alıntı kelimelerde de karşımıza çıkabileceğini gösteriyor. Bu çalışma, ayrı başlık altında verdiğimiz bu tür yalancı eş değer kelimelerin sadece lehçeler arasında değil, bu kelimelerin ait olduğu Arapça, Farsça, İngilizce ve Rusça kaynaklarda da incelenebileceğini göstermektedir.

1.8.1. Yalancı Eş Değer Kelimelerin Ortaya Çıkış Nedenleri Üzerine Bazı Dil Bilimcilerin Görüşleri

Aynı kökten gelen lehçelerin fonetik, morfolojik vb. yönden ortaklıklarına rağmen, geçen zaman bazı değişimlerin olabileceğini göstermiştir. Hâlâ bazılarının oturmuş bir yazı dilinin olmamasına rağmen bazı lehçeler zengin bir edebî birikimi beraberinde geleceğe taşımaktadır. Lehçelerin kavramsal benzerlikleri aynı grup içindeyse farklı, ayrı grup içindeyse farklı olmaktadır. Meselâ ikisi de Oğuzcaya dayanan Türkiye ve Azerbaycan Türkçelerinin örtüşme oranları yüksek olmasına rağmen, Türkiye Türkçesi ile temeli Kıpçakçaya dayanan Kazak Türkçesi söz konusu olduğunda bu kavramsal benzerlik oranı düşmektedir (Uğurlu, 2000: 60). Lehçeler arası aktarmalarda³ bir mesele olarak karşımıza çıkan yalancı eş değerliğe neden olan hususları Türkiye Türkçesi ile Azerbaycan Türkçesi üzerinden inceleyen Resulov şu tespitlere varmıştır:

- Bu dillerin ana dili sayılan Türk dilinin çok uzun tarihsel gelişim ve dönemler içinde çeşitli kollara, gruplara ve alt birimlere ayrılması;
- Farklı lehçelere mensup Türklerin çok ayrı ve değişik siyasal-toplumsal birlikler ve devletler kurmaları, özellikle son yıllarda bir bayrak altında yaşamamış ve dolayısıyla dilin gelişimi için önemli olan ortak kültürü paylaşmamış olmaları;
- Türkiye Türkçesinin XIX. asırdan itibaren Batı dilleri ile yakın ilişkiler kurup XX. yüzyılın başlarında, özellikle cumhuriyet döneminde sadeleşme ve özleşme reformları ile değişik bir gelişim seyri izlemesi, Azerbaycan

³ Lehçeler arası aktarmada dikkat edilmesi gereken bazı noktalar ve aktarma yaparken bazı öneriler için bakınız (Ercilasun, 1994:91-100).

Türkçesinin ise daha çok Rusçadan etkilenmesi ve bu uzun tarihsel süreçte ortak ana dilden gelen kelimelerin dış etkilerin yanı sıra bir de dilin iç gelişimi sonucunda (sözcükte anlam kayması, genişlemesi veya daralması, genelgeçer bir kelimenin terimleşmesi vb.) değişik anlam ve üslup özellikleri kazanması;

- Her iki dile yabancı dilden giren aynı kelimenin bu dillerde değişik kavramlara karşılık olarak kabul edilmesi ve yazı dilinde bu şekilde resmîleştirilmesi;
- Ana dilden gelen bazı kelimelerin bu dillerden birinde yazı diline alınmaması sonucu bu kelimelerin konuşma dilinde kalarak zamanla ilk anlamından ve dolayısıyla öteki dildeki anlamından farklı bir mana ve üslupta kullanılması (Resulov, 1995: 917-918).

Anlamları ortak olmayan ortak kelimeleri gündeme getiren sebeplerin çok olduğunu ifade eden Mahmudov, Türkiye ve Özbek Türkçesi arasında bu konuyu mukayese ederken gözlemlediği hususların en önemlilerini şu şekilde sıralıyor:

1. Birden fazla anlamlı ortak bir kelimenin zaman içinde dillerden birinde anlamlarından birini kaybetmesi;
2. Muayyen bir zaman içerisinde ortak kelimeye dillerden birinde yeni bir anlam yüklenmesi ve neticede anlamı farklı ortak kelime gündeme gelmesi;
3. En eski zamanlarda muayyen bir anlamda kullanılan kelimelerin iki dilde yavaş yavaş birbirinden tamamen bağımsız bir şekilde semantik gelişmesi neticesinde şeklen ortak, ama anlam bakımından birbirine zıt kelimelerin ortaya çıkması;
4. Arap ve Fars dillerinden alınan kelimelerin Türk ve Özbek dillerinde kullanılmasında da birçok husus vardır. Bunun da iki dilde farklı anlamlı ortak sözler meydana getirmesi mümkün olmaktadır.
5. Arap ve Fars dillerinden geçen kelimelere, mevcut anlamlarının dışında, Özbek ve Türk dillerinden birinde yeni anlamlar yüklenmesi neticesinde de farklı anlamlı ortak kelimelerin ortaya çıkması mümkündür (Mahmudov, 1994: 16-18).

Ernazarov, aynı yazı dili grubuna ait olan Türkmen ve Türkiye Türkçesinde genellikle benzer sözlük anlamlarının kullanıldığını, fakat söz konusu yazı

dillerindeki birçok ortak biçimsel ve işlevsel birimlerde bazı fonetik ve anlamsal farklılığa rastlanıldığını, bunun sebebini de değişik coğrafyalarda yerleşme, ikili ilişkilerin yüzyıllarca olmaması şeklinde özetlemiştir (Ernazarov, 2002: 56-57).

2. YALANCI EŞ DEĞER OLABİLECEK KELİMELELER

2.1. Türkçe Kökenli Yalancı Eş Değerler

Üç bölüm halinde yaptığımız çalışmada yalancı eş değer olabilecek kelimelerin büyük çoğunluğu Türkçe kökenli kelimelerde karşımıza çıkmıştır. Bu bölümde 962 adet kelimenin metinler içerisinde yalancı eş değer olarak karşımıza çıkabileceği tespit edilmiştir. Türkçe kökenli F, J, N, R, V sesi ile başlayan hiçbir kelimedede yalancı eş değer olabilecek bir sözcüğe rastlanmamıştır. Bununla birlikte B, D, Y sesi ile başlayan Türkçe kökenli kelimelerde 100'ün üstünde yalancı eş değer olabilecek sözcük bulunmuştur.

A

A:ban- : 1. Meyletmek, eğilmek **2. Sarkmak, asılı durmak** 3. mec. Abanmak, yüklenmek (TT. Aban- : 1. Eğilerek bir şeyin, bir kimsenin üzerine kapanmak)

A:ca- : Acımak, **ekşimek, kekremek** (TT. Acı- : 1. Tadı acı duruma gelmek, acılaşmak)

A:cat- : 1. Acıtmak **2. mec. İncitmek** (TT. Acıt- : 1. Acılık vermek)

A:cı: 1. Acı **2. Demli, sert** **3. mec. Şehvî, şehvetli** 4. Batıcı, iğneleyici (TT. 1. Tat alma organında bazı maddelerin bıraktığı yakıcı durum, tatlı karşıtı)

A:ga: 1. Ağabey; **yaşlı akraba** **2. Ağa (Yaşlılara sesleniş)** (TT. Ağa: 1. Kırılık kesimde geniş toprakları olan, sözü geçen varlıklı kimse)

A:gardıl- : **Badana edilmek** (TT. Ağartıl- : Temizlenmek, beyazlatılmak)

A:gart- : **1. Badana etmek** 2. Soldurmak 3. Parlatmak (TT. Ağart- : Ak duruma getirmek, beyazlatmak)

A:gdar- : **1. Döndürmek** **2. Devirmek, yıkmak** **3. Düşürmek** 4. Boşaltmak 5. (toprağı) Bellemek 6. Çevirmek **7. Karıştırmak** 8. Yöneltmek **9. mec. Devirmek,**

alaşağı etmek (TT. Aktar- : 1. Bir yerden, bir kaptan başka bir yere veya kaba geçirmek)

A:gdarıl- : **Devrilmek, yıkılmak** (TT. Aktarıl- : Aktarmak işine konu olmak)

A:gırı: 1. Ağrı **2. Hastalık 3. Tasa, kaygı** (TT. Ağrı: Vücudun herhangi bir yerinde duyulan sürekli ve şiddetli acı)

A:gırlı: Ağrılı, **hasta, hastalıklı** (TT. Ağrılı: Ağrıyan, ağrısı olan)

A:gırt- : 1. Ağrıtmak **2. mec. İncitmek, gücendirmek, üzmek** (TT. Ağrırt- : Ağrımaya yol açmak)

Agzıbi:r : **Dostça, geçimli, uyumlu** (TT. Ağzı bir: Söz birliği etmiş)

A:k: 1. Ak, beyaz **2. Kır, kırçıl 3. Bir şeyin beyaz kısmı** (TT. Ak: 1. Kar, süt gibi şeylerin rengi, beyaz, kara ve siyah karşıtı)

A:kla- : **1. Badana etmek 2. mec. Temize çıkarmak, haklı çıkarmak** (TT. Akla- : 1. Suçsuz veya borçsuz olduğu yargısına vararak birini temize çıkarmak, tebriye etmek, ibra etmek)

Alçak: **Sokulgan, munis** (TT. Alçak: 1. Yerden uzaklığı az olan, yüksek karşıtı)

Alış- : **1. Değiş tokuş etmek, trampa etmek 2. Danışmak** (TT. Alış- : 1. Bir işi tekrarlayarak kolaylıkla yapabilmek)

Alkım: **1. Çene 2. Ön, yakın** (TT. Alkım: Gökkuşağı)

Ana: **İşte** (TT. Ana: 1. Çocuğu olan kadın, anne)

Anık: **Açık, doğru, kesin, somut** (TT. Anık: Hazır)

Anıkla- : **Açıklamak, belirtmek** (TT. Anıkla- : Hazırlamak)

Anıklık: **Açıklık, doğruluk, gerçeklik** (TT. Anıklık: Hazırlık)

Añ: **Bilinç, idrak** (TT. An III: Zihin)

A:ñ- : **1. Anlamak 2. Sezmek, duymak, bilmek** (TT. An- : 1. Birini veya bir şeyi akla getirerek sözünü etmek veya onu düşünmek, zikretmek, hatırlamak)

A:ñlatma: **1. mat. Formül 2. Deyim** (TT. Anlatma: Anlatmak işi)

A:rala- : **Araya girmek, ayırmak** (TT. Arala- : 1. İki şey arasında açıklık oluşturmak, yarı açmak)

Arı II: **Testere (iki saplı)** (TT. Arı I: 1. Temiz, münezzeh)

Arkalan- : **Dayanmak, güvenmek** (TT. Arkalan- : Kendisine yardım edilmek, destek olunmak)

Arkalı: 1. Arkalı, arkası olan, destek gören **2. Yoluyla, aracılığı ile** (TT. Arkalı: Koruyanı, koruyucusu, dayanağı olan)

Art- II: **Temizlemek** (TT. Art- : 1. Eskisinden daha çok çoğalmak)

Artık: 1. Fazlalık, fazla 2. Daha fazla, daha çok **3. İyi, mükemmel** (TT. Artık: 1. İçildikten, yenildikten veya kullanıldıktan sonra geriye kalan)

At- : 1. Atmak, fırlatmak 2. Koymak, bırakmak **3. Ateş etmek, öldürmek** (TT. At- : 1. Bir cismi bir yöne doğru fırlatmak)

Ata: **1. Dede (baba tarafından)** 2. Baba (TT. Ata: 1. Baba 2. Dedelerden ve büyük babalardan her biri)

Atıl- : **Ateş almak** (TT. Atıl- : 1. Atmak işine konu olmak)

Atım: **Avuç, tutam** (TT. Atım: 1. Atmak işi 2. Atılan bir şeyin gidebildiği uzaklık)

Atış- : **Karşılıklı ateş açmak** (TT. Atış- : 1. Ağız kavgası etmek)

Atlan- : 1. Ata binmek **2. Yola çıkmak** (TT. Atlan- I: Ata binmek veya at edinmek)

Atlandır- : Ata bindirmek, **bir yere uğurlamak** (TT. Atlandır- : Ata bindirmek veya binecek at vermek)

A:vı: 1. Zehir **2. mec. Şiddetli ağrı** (TT. Ağı/Ağu: Organizmaya girince kimyasal etkisiyle fizyolojik görevleri bozan ve miktarına göre canlıyı öldürebilen madde, zehir)

A:vulı: 1. Zehirli **2. Acılı, sızlayan 3. Şiddetli 4. mec. Acı, iğneli, dokunaklı** (TT. Ağılı: İçinde ağrı bulunan, zehirli)

Ayak: 1. Ayak 2. mec. Ayak **3. Son** (TT. Ayak: 1. Bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü)

Ayakla- : **Sona erdirmek, bitirmek** (TT. Ayakla- : Ayakla ölçmek)

Ayaklan- : 1. Yürümeye başlamak **2. Sona ermek, bitmek** (TT. Ayaklan- : 1. (çocuk için) Yürümeye başlamak)

Ayaklı: 1. Ayaklı **2. Masa vb. gibi ayaklı mobilya 3. Hızlı (hayvan)** (TT. Ayaklı: 1. Ayağı olan)

Aygıt: **Yüreklilik, cesurluk, kararlılık, azim** (TT. Aygıt: Birçok parçadan yapılmış alet, cihaz)

Ayır- : 1. Ayırmak **2. Kaldırmak 3. Kesmek, doğramak 4. mat. Çıkarmak** (TT. Ayır- : 1. Bölmek)

Ayla- : **1. Döndürmek, çevirmek 2. Etrafını çevirmek** (TT: 1. Beklemek 2. Sürmek, devam etmek 3. Ayı dolduran bir süre kalmak, aylarca kalmak)

Aylan- : **1. Dönmek 2. Sapmak, çevrilmek 3. Gezmek 4. Dolanmak, gezinmek** (TT. Aylan- : Bir yerin çevresinde dolanmak)

Ayrıt: **Ayrım** (TT. Ayrıt: mat. İki düzlemin ara kesiti)

B

Ba:ba: **1. Büyükbaba, dede (ana tarafından) 2. Yaşlı, ihtiyar adam 3. Yaşlı adamlara seslenme ünlemi** (TT. Baba I: 1. Çocuğun dünyaya gelmesinde etken olan erkek)

Ba:cak: **Çimen, çimenlik** (TT. Bacak: 1. Vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü)

Bağır: 1. anat. Ciğer **2. Ciğer** (TT. Bağır: 1. Göğüs 2. (ok yayı ve dağ için) Orta bölüm 3. anat. Ciğer, bağırsak gibi vücut boşluklarında bulunan organların ortak adı, ahşa)

Ba:gır- : 1. Bağırmak, böğürmek **2. mec. Acı acı ağlamak; bağırıp çağırmak; hüngür hüngür ağlamak** (TT. Bağır- : 1. (insan) Yüksek ve gür ses çıkarmak)

Ba:gl- : 1. Bağlamak 2. Demet yapmak 3. **Kilitlemek** (TT. Bağla- : 1. Bağ veya başka bir araçla tutturmak)

Ba:glan- : 1. Bağlanmak 2. **Kilitlenmek** 3. **Kapanmak** 4. **Kapatılmak, bent yapılmak** 5. **Anlaşma yapılmak** (TT. Bağlan- : 1. Bağlamak işine konu olmak)

Ba:glayıcı: **Bağlaç** (TT. Bağlayıcı: 1. Bağlama niteliği olan)

Bakı: **Bakım, besi, beslenme** (TT: 1. Özellikle dağlık yörelerde bir yamacın güneş ışınlarına, güneye ve kuzeye karşı konumunu belirleyen, bunun sonucunda doğal şartlarını tespit eden durumu)

Baldır: anat. **Bacak**; baldır (TT. Baldır: 1. Bacağın dizden ayak bileğine kadar olan bölümü, incik)

Bark: **b. ur- : Parlamak, parıldamak** (TT. Bark: 1. Ev, mülk 2. Aile, çoluk çocuk)

Bas- : 1. Basmak, ezmek, sıkmak 2. Çiğnemek 3. Kaplamak, örtmek 4. Basmak, tabetmek 5. **Yenmek, üstün gelmek** (TT. Bas- : 1. Vücudun ağırlığını verecek biçimde ayak tabanını bir yere veya bir şeyin üzerine koymak)

Basğı: 1. **Kalabalık, izdiham** 2. **Panik** (TT. Baskı: 1. Bir eserin basılış biçimi veya durumu)

Basık: 1. **Anjin** 2. Kısık, boğuk (TT. Basık: 1. Basılmış, yassılaştırmış)

Basım I: **Vurgu** (TT. Basım: 1. Bası sanatı, tabaat 2. Bası işi, tabı, tipografya)

Basım II: **Çabuk, hızlı** (TT. Basım: 1. Bası sanatı, tabaat 2. Bası işi, tabı, tipografya)

Basış: 1. Basma eylemi 2. fiz. **Basınç** (TT. Basış: Basmak işi)

Ba:ş: **Yara**, çıiban (TT. Baş II: Çıiban)

Baş: 1. Baş, kafa 2. **Başak, koçan** 3. Tepe 4. Başlangıç 5. Uç 6. Başkan, reis 7. Asıl, temel 8. Tane 9. Kişi, birey 10. mec. Kaynak 11. Görev sözcüğü adı olarak (TT. Baş: 1. İnsan ve hayvanlarda beyin, göz, kulak, burun, ağız gibi organları kapsayan, vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser)

Başçı: **Baş, lider** (TT. Başçı: 1. İşçi başı 2. Çiğ veya pişmiş koyun, kuzu, sığır başı satan kimse)

Başlık: **Baş, başkan, kılavuz** (TT. Başlık: 1. Genellikle başı korumak için giyilen nesne, takke, külâh, serpuş)

Bat- : 1. Batmak **2. mec. Dalmak, dalıp gitmek** 3. Saplanmak (TT. Bat- : 1. Bir sıvının üstünde iken içine gömülmek)

Ba:y: 1. Zengin, varlıklı **2. Çok, büyük** (TT. Bay I: Parası, malı çok olan, zengin (kimse))

Bayrak: **Ödül, mükâfat** (TT. Bayrak: 1. Bir milletin, belli bir topluluğun veya bir kuruluşun simgesi olarak kullanılan, renk ve biçimle özelleştirilmiş, genellikle dikdörtgen biçiminde kumaş)

Bâ:şlık: **1. Beş (rakamı) 2. Beş rublelik banknot 3. Beş (ders notu)** (TT. Beşlik: 1. Beş para, beş kuruş veya beş lira değerinde olan akçe 2. Beşi bir arada olan, beş tane alabilen)

Becer- : **1. İşlemek 2. Onarmak, tamir etmek 3. İyileştirmek, tedavi etmek 4. Düzene sokmak, çeki düzen vermek, süslemek** (TT. Becer- : 1. Güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulmak, üstesinden gelmek)

Becergi: **1. İşleme, işlem 2. İş, nakış 3. Onarım, tamir 4. İyileştirme, tedavi** (TT. Beceri: 1. Elinden iş gelme durumu, ustalık, maharet)

Begen- : **Sevinmek, memnun olmak** (TT. Beğenmek: 1. İyi veya güzel bulmak)

Behey: **Sevinç, şaşma, düş kırıklığı**, kızgınlık bildirir (TT. Behey: Çıkışma bildirmek için kullanılan bir ünlem)

Bekle- : **1. Kilitlemek 2. Kapamak 3. (önüne) Duvar çekmek, set çekmek, bent yapmak, baraj yapmak** (TT. Bekle- : 1. Bir iş oluncaya, biri gelinceye değin bir yerde kalmak, durmak)

Beklen- : **1. Kilitlenmek 2. Kapatılmak, kapanmak 3. Bent yapılmak, duvar çekilmek** (TT. Beklen- : Beklemek işine konu olmak)

Belgi: **1. Damga, marka 2. İm, işaret 3. İm, işaret, nişan 4. Not, derece** (TT. Belgi: 1. Bir şeyi benzerlerinden ayıran özellik, şiar, alâmet, nişan 2. Duyuş, düşünüş ve inanıştaki ayırıcı özellik, şiar)

Belgili: **1. Damgalı, markalı** 2. İmli, işaretli (TT. Belgili: Belgiye dayanan, belirli olan)

Belle- : **1. İşaret koymak, 2. Belirlemek 3. Kutlamak** (TT. Belle- : 1. Öğrenip akılda tutmak 2. Sanmak)

Belli: 1. Belli, bilinen **2. Ünlü, meşhur** 3. Belirli (TT. Belli: 1. Bilinmedik bir yanı olmayan, malum)

Bellik: 1. Belgi **2. Not, düşünce 3. Not, dipnot** (TT. Bellik: İşaret, marka)

Besle- : **1. Süslemek, 2. Giydirmek, donatmak 3. Hazırlamak, hazır etmek** (TT. Besle- : 1. Yiyecek ve içeceğini sağlamak)

Beslen- : **Süslenmek, kendini süslemek** (TT. Beslen- : 1. Kendini beslemek)

Beylesi: **1. Bir şeyin öbür tarafı, öbür yanı 2. Sonra, daha sonra** (TT. Böylesi: Bunun gibisi, bu biçimde olanı)

Bezeg: 1. Süs, süs eşyası, ziynet **2. Lüks, görkem** 3. Nakış, resim, motif (TT. Bezek: 1. Süs, ziynet)

Biç- : 1. Biçmek, kesmek **2. İğdiş etmek** (TT. Biç- : 1. Belli bir biçim vererek kesmek)

Biçil- : 1. Biçilmek, **2. İğdiş edilmek** (TT. Biçil- : Biçmek işine konu olmak)

Biçim: 1. Biçim, **2. Model, kesim** (TT. Biçim I: 1. Dış görünüş, şekil)

Biçimçi: **Makasçı** (TT. Biçimci: 1. Biçimcilik yanlısı olan (kimse))

Biçimçilik: **Makasçılık mesleği** (TT. Biçimcilik: 1. Biçime sıkı sıkıya bağlılık)

Bi:l: 1. Bel **2. (Ağaç) gövdesi** (TT. Bel: 1. İnsan bedeninde göğüsle karın arasında daralmış bölüm)

Bi:lba:g: 1. Kuşak, kemer **2. Kolan** (TT. Bel bağı: Bel kemeri)

Bildir- : 1. Bildirmek, haber vermek 2. Göstermek, belirtmek **3. Belirmek, belli olmak, aşikâr olmak** (TT. Bildir- : 1. Herhangi bir şeyi haber vermek)

Bilgiç: Bilgiç, akıllı, **kâhin** (TT. Bilgiç: 1. Bilgili kimse)

Bilim: **1. Öğrenim, tahsil** 2. Bilgi, bilgiler, malumat 3. Bilim, ilim (TT. Bilim: 1. Evrenin veya olayların bir bölümünü konu olarak seçen, deneye dayanan yöntemler ve gerçeklikten yararlanarak yasalar çıkarmaya çalışan düzenli bilgi, ilim)

Biliş- : **Karşılıklı bilmek, anlamak** (TT. Biliş- : 1. Karşılıklı olarak birbirini tanımak, muarefesi olmak)

Birigış- : **1. Birleşmek, kaynaşmak** 2. Bir araya gelmek (TT. Birikiş- : Bir yere toplanmak, bir araya gelmek)

Bi:rik- : **1. Birleşmek, katılmak 2. Birleşmek, kavuşmak (evlendikten sonra) 3. mec. Evlenmek** (TT. Birik- : 1. Toplanıp yığılmak)

Bi:rinci: 1. Birinci, ilk **2. Birinci sınıf, en iyi, en mükemmel** 3. İlk, ilk kez (TT. Birinci: 1. Bir sayısının sıra sıfatı)

Birleşme: 1. Birleşme **2. kim. Bileşim** (TT. Birleşme: Birleşmek işi)

Birlik II: **Birim** (TT. Birlik: 1. Tek, bir olma durumu, vahdaniyet)

Bit- : 1. Bitmek, sona ermek **2. Yerine gelmek, gerçekleşmek** 3. Yerden bitmek, büyümek, yetişmek **4. (yara) Kapanmak, iyileşmek 5. Tıkanmak** (TT. Bit- I: 1. Tükenmek)

Bitevi: **1. Tam, tüm 2. Tüm, bütün** (TT. Bitevi: Aynı biçimde, sürekli olarak)

Bitgin: **İyi yetişmiş, büyümüş (ot, ekin vb. hak.)** (TT. Bitkin: Gücü tükenmiş olan, çok yorgun)

Bitik: **Yara izi, yara yeri** (TT. Bitik: 1. Yorgunluk veya hastalıktan gücü kalmamış)

Bitiş- : 1. Bitişmek, bir araya gelmek **2. Kapanmak, kabuk bağlamak (yara hak.) 3. Bitmek, sona ermek** (TT. Bitiş- : Birbirine dokunacak kadar yanaşmak)

Bizlik: **Bizimle birlik, bizden yana** (TT. Bizlik: Bize göre, bizim)

Bog- : **1. Bağlamak 2. Sarmak, sarıp bağlamak** 3. Boğmak, soluğunu kesmek (TT. Boğ- : 1. Bir canlıyı, soluk almasına engel olarak öldürmek)

Bogaz I: 1. Boğaz **2. (şişe vb.) Ağz** 3. coğ. Boğaz (TT. Boğaz: 1. Boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar, imik)

Boguk: 1. Boğuk, hırıltılı **2. Bağlanmış** (TT. Boğuk: Kısılmış (ses))

Bogul- : **1. Bağlanmak, demetlenmek** 2. Soluğu kesilmek, boğulmak 3. Hırıltılı duruma gelmek, boğuklaşmak (TT. Boğul- : 1. Boğmak işine konu olmak)

Bogun: 1. Eklem, mafsıl 2. bot. Boğum (Kamış gibi bitkilerde) **3. gr. Hece** (TT. Boğum: 1. Boğulmuş, sıkılmış yer 2. Parmak veya kamış, saz gibi bitkilerin şişkince bölümü 3. anat. İnce damarların veya sinirlerin yumak gibi toplandığı yer)

Boguşdır- : **Bağlamak, demet yapmak** (TT. Boğuştur- : Birbirinin boğazına sarılarak dövüştürmek)

Bol: 1. Bol, çok **2. Bol bol, fazla fazla, rahat rahat** (TT. Bol I: 1. İçine girecek şeyin boyutlarından daha büyük veya geniş olan, dar karşıtı)

Bos- : **Yerini yurdunu terk etmek, kaçmak, kitle halinde göçmek** (TT. Boz- : 1. Bir şeyi kendisinden beklenen işi yapamayacak duruma getirmek)

Bosgun: **Göç, sığınma** (TT. Bozgun: 1. Bir toplulukta karşılıklı güvenin bozulması ile beliren karışıklık)

Bosgunçı: **Göçmen, mülteci** (TT. Bozguncu: Bozgunluk yaratan (kimse, güç vb.))

Bosgunçılık: **Kitle halinde kaçış, bozgun** (TT. Bozgunculuk: Bozguncuya yakışır davranış)

Bosuş- : **Yerini yurdunu terk etmek, kaçmak, kitle halinde göçmek** (TT. Bozuş- : Araları açılmak)

Boşa-: **1. Boşalmak 2. Serbest olmak 3. İpi ya da bağı çözülmek, boşanmak (hayvan hak.)** (TT. Boşa- : 1. Kanunlara göre iki eş, aile ilişkisini kesmek)

Boşadıl- : 1. Boşatılmak **2. Serbest bırakılmak** (TT. Boşatıl- : Boşatma işine konu olmak)

Boşan- : **1. Boşalmak 2. Serbest olmak** 3. İpi ya da bağı çözülmek, boşanmak (hayvan hak.) (TT. Boşan- : 1. (karı ve koca) Mahkeme kararı ile birbirinden ayrılmak)

Boşat- : **1. Boşaltmak 2. Özgürlük vermek, özgür bırakmak 3. İpini ya da bağıni çözmek 4. Atmak, ateşlemek** (TT. Boşat- : Boşamak işini yaptırmak)

Boya- : 1. Boyamak **2. Kirletmek, pisletmek** (TT. Boya- : 1. Boya sürerek veya boyaya batırarak renk vermek)

Boyla- : **1. Göl, ırmak vb. nin derinliğini kendi boyu ile ölçmek 2. Adam boyunda olmak (göl derinliği hak.)** (TT. Boyla- : 1. İstemeyerek bir yere gitme durumunda kalmak)

Boyunça: **1. ...a göre, uyarınca 2. Alanında, konusunda** (TT. Boyunca: 1. Boyu veya uzunluğu kadar)

Boz- : 1. Yıkmaq, tahrip etmek, kaldırmak **2. Bozmaq 3. Silmek, çıkarmak** (TT. Boz- : 1. Bir şeyi kendisinden beklenen işi yapamayacak duruma getirmek)

Bozdur- : 1. Yıkmaq, tahrip etmek, kaldırmak **2. Bozmaq 3. Silmek, çıkarmak** (TT. Bozdur- : Bozmaq işini yaptırmak)

Bozuk: 1. Bozuk **2. mec. Kötü, ahlaksız, sefih** (TT. Bozuk: 1. Bozulmuş olan)

Bozul- : **caylar yer titremede bozuldı (evler depremde yıkıldı)** (TT. Bozul- : 1. Bozmaq işine konu olmak)

Bozuş- : **1. Bozuk 2. mec. Kötü, ahlaksız, sefih** (TT. Bozuş- : Araları açılmak)

Bö:l- : 1. Bölmek, ayırmak **2. (parayı) Bozmaq 3. Yarmak 4. mat. Bölmek 5. mec. Kesmek** (TT. Böl- : 1. Bir bütünü iki veya daha çok parçaya ayırmak, taksim etmek)

Bö:lek: **1. Kalıp 2. Parça, pasaj 3. Pay, hisse, kısım 4. Grup, küme 5. Semt, taraf, kısım** (TT. Bölük: 1. Bir bütünden ayrılmış olan parça, kısım)

Bö:lüci: mat. **Bölen** (TT. Bölücü: 1. Bölme işini yapan, bölen)

Bö:lüm: 1. Bölüm **2. Bölüm, kısım 3. ask. Manga** (TT. Bölüm: 1. Bir bütünü oluşturan parçaların her biri, kısım)

Bört- : **Şişmek** (TT. Bört- : Az pişirmek, haşlamak)

Börtme: **1. Şişme 2. Şişkinlik, şiş, ur** (TT. Börtme: Börtmek işi)

Börtük: **Şişkinlik, şiş, ur** (TT. Börtük: Haşlanarak veya ateşte biraz kızartılarak pişmiş olan şey)

Bula- : 1. Bulamak, karıştırmak 2. Bulamak, bulaştırmak **3. Bulandırmak** (TT. Bula- : 1. Bir nesnenin her yanını bir şeye değdirerek üstünü onunla kaplamak, bir nesneyi başka bir maddeye batırmak)

Bulaş- : 1. Kirlenmek, pislenmek, bulanmak, lekelenmek **2. Karmakarışık olmak, darmadağınık olmak 3. Dolaşık ve karışık duruma gelmek, bozulmak 4. Dumanlanmak** 5. Karışmak, bulaşmak (TT. Bulaş- : 1. Bir nesne, üzerine sürülen bir şey yüzünden kirlenmek)

Bulaşık: **1. Karışık, karmakarışık, dağınık 2. Karışık, kargaşalı 3. Kapalı 4. Karışık, karmakarışık** (TT. Bulaşık: 1. Yiyecek veya içecekte kullanılan yıkanmamış mutfak eşyası veya kap kacak)

Buldurçın: **Kırağı** (TT. Bıldırcın: Tavukgillerden, boz renkli, benekli, yurdumuzda en çok güzün, eti için avlanan göçebe kuş)

Bulgur: **1. Billur, kristal 2. Cam bardak, kadeh** (TT. Bulgur: 1. Kaynatılıp kurutulduktan ve kabuğu çıkarıldıktan sonra kırılan buğday)

Bur- : 1. Burmak, çevirmek **2. Kapamak 3. Konuyu değiştirmek** 4. Çimdiklemek 5. (karın) Ağrımak, buruntu yapmak (TT. Bur- : 1. Bir şeyi iki ucundan tutup ekseni çevresinde çevirerek bükmek)

Burcu I: **Kırağı** (TT. Burcu: Güzel koku, ıtır)

Burcu II: **Doğum öncesi durum (bazı hayvanlar hak.)** (TT. Burcu: Güzel koku, ıtır)

Burgı: **1. İp bükme aygıtı 2. Doğum sancısı** (TT. Burgu: 1. Tahtada belirli delik açmaya yarayan delgiye takılı sarma, yivli, keskin, çelik alet)

Burgula- : **1. Çimdiklemek** 2. Burgulamak, çevirmek, döndürmek (TT. Burgula- : Burgu ile delmek, delik açmak.)

Burugsı: **Güçlü ve keskin koku** (TT. Buruksu: Buruğa benzer, buruk gibi)

Burul- : 1. Burulmak, kıvrılmak, bükülmek **2. Kapanmak (musluk vb.) 3. Bir yana dönmek, sapmak 4. Çimdiklenmek 5. mec. Burulmak, kapris yapmak, nazlanmak** (TT. Burul- : 1. Ekseni çevresinde döndürülmek)

Burum burum: 1. Kıvrım kıvrım, **kıvırcık 2. Buram buram yükselen** (TT. Burum burum: Burulmak fiili ile birlikte “çok fazla burulmak” anlamında kullanılır.)

Burun II: **Önce** (TT. Burun: 1. Alınla üst dudak arasında bulunan, çıkıntılı, iki delikli koklama ve solunum organı)

Burunluk: **Burunduruk** (TT. Burunluk: Burunsak (Hayvan yavrusunun anasından süt emmesini önlemek için burnuna geçirilen başlık))

Buyur- : 1. Buyurmak, emretmek **2. Ismarlamak, sipariş vermek** (TT. Buyur- : 1. Bir şeyin yapılmasını veya yapılmamasını kesin olarak söylemek, emretmek)

Buzav I: zool. **Danaburnu** (TT. Buzağı: Sütten kesilmemiş sığır yavrusu)

Buzluk: **Buzul** (TT. Buzluk: 1. Yiyecek ve içecekleri soğutarak saklamak için kullanılan, buzla soğutulan kap veya dolap)

Bük- : 1. Bükmek, eğmek **2. Kıvrırmak, yapmak** (TT. Bük- : 1. Sertçe çevirmek)

Büklem büklem: 1. Burma burma, **burulmuş 2. Kıvırcık**, büküm büküm **3. Kıvrımlı, virajlı** (TT. Büküm büküm: Çok bükümlü, kıvrım kıvrım)

Bükük: **Kambur** (TT. Bükük: Bükülmüş, eğilmiş olan)

Büre- : 1. Bürümek, kaplamak **2. (gelinin başını tülle) Örtmek** (TT. Bürü- : 1. Sarmak, kaplamak, örtmek, basmak, istilâ etmek)

Bürüşdir- : 1. Buruşturmak, kırıştırmak **2. Çatmak** (TT. Buruştur- : Buruşuk duruma getirmek)

C

Car I: **Dere, nehir yatağı** (TT. Car I: 1. Çağrı, tellal ile duyurma, ilan)

Car II: **Haber, havadis** (TT. Car II: Bazı yerlerde kadınların kollarına örttükleri veya boydan boya örttükleri çarşaf, zar)

Cayırd- : **1. Gıcırdamak**, cayırdamak; **cızırdamak** 2. Yırtılmak (TT. Cayırd- : (nesneler için) Ses çıkararak yanmak veya yırtılmak)

Cayırdat- : **1. Gıcırdamak**, cayırdamak, **cızırdamak** 2. **Çatırdayarak çekip çıkarmak** (TT. Cayırdat- : (nesneler için) Sert, uzun, gürültülü ses çıkartmak)

Cayırdı: **İki şeyin birbirine sürtünmesinden çıkan ses, cızırtı** (TT. Cayırdı: Şiddetli yanma, yırtılma sesi, gürültü)

Cırlat- : **Çatırtıyla koparmak** (TT. Cırlat- : Cırlamasına yol açmak)

Cızırd- : 1. Cızırtılı ses çıkarmak 2. mec. **Sıcaktan pişmek** (TT. Cızırd- : 1. Cızır cızır ses çıkarmak 2. Boğazındaki gıcıktan dolayı kesik ve ince ses çıkarmak)

Cızla- : **1. Yakmak, dağlamak**; cızırtılı ses çıkarmak 2. **Berelemek, tahriş etmek; şiddetli ağrımak (yara ya da vücuda bir şey battığında)** (TT. Cızla- : 1. Cız diye ses çıkarmak 2. mec. Cız etmek)

Co:ş- : 1. Çok güçlü akmak, coşmak 2. mec. Heyecanlanmak, coşmak 3. mec. Coşmak, **ateşlenmek, ilham almak** 4. mec. **El açıklığı göstermek, cömertlik yapmak, masrafa girmek** (TT. Coş- : 1. Duygu ve düşünceleri güçlü bir tepki ile dışarı vurmak, galeyan etmek)

Co:şdur- : 1. Coşturmak 2. mec. İlham vermek, coşturmak 3. mec. **Hararet vermek, susatmak** (TT. Coştur- : Coşmasını sağlamak, coşmasına yol açmak)

Cuvvulda- : **Ishk çalmak, vızıldamak** (TT. Cıvılda- : Cıvıl cıvıl ötmek)

Cüyce: **Cıvciv** (TT. Cüce: 1. Boyu, normalden çok daha kısa olan (kimse))

Ç

Çabıt: **Kadınların üstlerine giydikleri ya da başlarına attıkları bir tür ince giysi** (TT. Çaput: 1. Eski bez parçası, paçavra)

Ça:g: 1. Vakit, dönem 2. **İyi, hoş** (TT. Çağ: 1. Zaman parçası, vakit)

Ça:gır- : 1. Seslenmek, yanına gelmesini istemek 2. Çağırarak, davet etmek 3. **Toplantı, kurultay vb. yapmak** 4. Bir iş yapmak amacıyla çağrı yapmak (TT. Çağır- : 1. Birinin gelmesini kendisine yüksek sesle söylemek, seslenmek)

Ça:grılış: **Toplantı** (TT. Çağrılış: Çağrılmak işi veya biçimi)

Ça:grıı: 1. Çağırma, davet etme 2. Toplantıya çağırma **3. Döviz, slogan, parola** (TT. Çağırılış: Çağırılmak işi veya biçimi)

Çak- : **1. İğnesini sokmak, ısırarak 2. Bir şeyi başka bir şeyin yüzeyine sürmek, sürtüp yakmak 3. Bir şeyi kırıp içindekini almak** (TT. Çak- : 1. Taşa vurulup kıvılcım çıkarılan çelik parçası)

Çakır II: **Kuru, kurumuş** (TT. Çakır I: 1. (göz için) Açık mavi, hareli ela
2. Çakırdoğan)

Çakış- : **1. Çarpışmak 2. mec. Çarpışmak, savaşmak, mücadele etmek 3. Kavga, niza etmek** (TT. Çakış- : 1. Birbirine geçip kenetlenmek, takılmak)

Ça:l I: **Gri** (TT. Çal: Taşlık yer, çıplak tepe)

Ça:l II: **Deve sütünden yapılan ekşi tatlı bir içki** (TT. Çal: Taşlık yer, çıplak tepe)

Ça:l III: **Yoğun olmayan, seyrek** (TT. Çal: Taşlık yer, çıplak tepe)

Çal- : **1. Bilemek 2. Bir enstrümanı çalmak 3. Vurmak, çarpmak 4. Sürmek 5. Başını kesmek 6. Sarmak, dolamak 7. Süpürmek 8. Katmak, karıştırmak** (TT. Çal- :
1. Başkasının malını gizlice almak, hırsızlık etmek, aşırarak)

Çala: **1. Yavaş, yavaşça 2. Az 3. Güçlülükle, zorlukla 4. Çok yavaş hareket eden** (TT. Çala: Belli isimlerden önce gelerek fiile bağlanır ve isimle ilgili bir çabukluk, süreklilik, dikkatsizlik anlamı katar.)

Çalar- : **1. Kül rengini almak, grileşmek 2. Saçı, sakalı ağarmaya, yaşlanmaya başlamak** (TT. Çalar- : Ekinler ve meyveler olmaya yüz tutmak)

Çaldır- : **1. Havalandırmak 2. Soğuk almak** (TT. Çaldır- : 1. Çalmak işini yaptırmak)

Çalgı: **Tırpan** (TT. Çalgı: 1. Müzik aleti, enstrüman)

Çaliber- : **1. Enstrümanı çalmak 2. Bilemek 3. Yumruklamak** (TT. Çaliver- :
Çabucak çalmak)

Çalış- : **1. Değişmek, değiştirmek** 2. Çalışmak, çabalamak (TT. Çalış- : 1. Bir şeyi oluşturmak veya ortaya çıkarmak için emek harcamak)

Çalışma: **Adıl, zamir** (TT. Çalışma: 1. Çalışmak işi, emek, say)

Ça:naklık: **1. Çanak yapmaya yarayan ağaç, tahta 2. Leğen kemiği** (TT. Çanaklık: Gemi direklerindeki gözetleme yeri)

Çañ: **Toz** (TT. Çan: İçinden sarkan tokmağının kenarlara vurmasıyla ses çıkaran madenden araç, kampana)

Çap: **Basım, baskı** (TT. Çap: 1. Genellikle cisimlerin genişliği, kutur)

Çap- II: **1. Kesmek, parçalamak 2. Yağmalamak, talan etmek 3. mec. Öldürmek, kesmek** (TT. Çap- : 1. Koşturmak 2. Akın etmek, koşmak)

Çapak: **Alkış** (TT. Çapak I: 1. Göz pınarında ve kirpiklerde birikerek pıhtılaşan veya kuruyan akıntı)

Çapgın: **1. Yağmacılık 2. mec. Şiddetli, keskin (soğuk, ayaz, rüzgâr)** (TT. Çapkın: 1. Geçici aşklar arkasında koşan)

Çapgınlaş- : **Soğumak, ayaz olmak** (TT. Çapkınlaş- : Çapkın duruma gelmek)

Çarp- : **El çırpma** (TT. Çarp- : 1. Hızla değmek, vurma)

Çat: **1. Çatlak, yarık 2. Kuyruksokumu** (TT. Çat I: Sert bir şeyin kırılırken çıkardığı ses)

Çat- : **1. Yırtılan ya da sökülen yeri dikmek** 2. Bağlamak, düğümlemek 3. İki ya da daha fazla şeyi birbirine bağlamak 4. mec. **Evlendirmek 5. Yetmek, yeterli olmak** (TT. Çat- : 1. Değnek, kılıç, tüfek gibi uzun şeylerden birkaç tanesini, tepelerinden birbirine çaprazlama dayayarak durdurmak)

Çatak: **Ters, eğri, dolaşık, karmaşık** (TT. Çatak: 1. İki dağ yamacının kesişmesi ile oluşmuş dere yatağı)

Çatı: **1. Üç ayaklı sehpa 2. Toplanan kuru ağaç dalları** (TT. Çatı: 1. Bir yapının, bir evin damını kuran parçaların bütünü)

Çavuş: **Fısıltı** (TT. Çavuş: 1. Osmanlı devleti teşkilatında çeşitli hizmetler yapan görevli)

Çek- : 1. Çekmek 2. Bir şeyi bir yerden başka bir yere götürmek, taşımak 3. Tartmak 4. Çıkarmak, çekip çıkarmak 5. Belli bir zamana değin sürmek 6. Geçirmek, yapmak, iletmek 7. Katılmak istemek, katılmayı arzu etmek 8. İçine çekmek 9. Çıkarmak 10. Benzemek **11. İpek kozasını açmak 12. Dikmek (yorgan)** 13. Örtmek, kaplamak 14. Öğütmek 15. Çiftleştirmek (hayvanları) 16. Bir şeyin resmini yapmak 17. Yardımcı fiil olarak kullanılır (TT. Çek- : 1. Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek)

Çekdirme: **Az suyla yapılan bir tür et yemeği** (TT. Çektirme: 1. Çektirmek işi)

Çekele- : Çekiştirmek, **didiklemek** (TT. Çekele- : Tekrar tekrar çekmek)

Çeker: **Çekmece** (TT. Çeker: 1. Bir tartma aletinin kaldırabildiği ağırlık miktarı)

Çekiçle- : 1. Çekiçlemek **2. Sert biçimde eleştirmek** (TT. Çekiçle- : Çekiçle dövmek)

Çekim: **Tartı, tartma işi** (TT. Çekim: 1. Çekmek işi)

Çekimçi: **Tartıcı, kantar kâtibi** (TT. Çekimci: Yapımcı, kameraman)

Çekimli: **Ünlü harf** (TT. Çekimli: 1. Çekimi olan 2. Çekim ekleri alabilen)

Çekimsiz: **Ünsüz harf** (TT. Çekimsiz: 1. Çekimi olmayan 2. Cins, sayı, kişi belirtmeden bütün durumlarda değişmeyen kelimeler)

Çekiştir- : **Hızla çekmek**, çekiştirmek (TT. Çekiştir- : 1. Uçlarından tutarak ayrı yönlerde doğru çekmek)

Çelek: **1. Fıçı 2. Kutu** (TT. Çelek: Boynuzu kırık veya eğri hayvan)

Çeper: **1. Mahir, uz, usta 2. Sanatsal 3. Güzel söz söyleyebilen, belagat sahibi 4. Gerçeği açıkça söyleyen** (TT. Çeper: 1. Çit 2. Ahlaksız, huysuz, geçimsiz kimse 3. Bağ çubuğu, çalı çırpı 4. Sebze bahçesi 5. Zar)

Çeyne- : 1. Çiğnemek **2. Isırmak** (TT. Çiğne- : 1. Ağza alınan bir şeyi dişler arasında ezme, öğütmek)

Çı:bık: 1. Çubuk **2. Tüfeği temizlemek için kullanılan metal mil, harbi** (TT. Çubuk: 1. Körpe dal)

Çıda- : 1. Dayanmak 2. Tahammül etmek, sabretmek **3. mec. Yeterli olmak, yetmek** (TT. Çıda- : Sabretmek)

Çı:g: 1. Nem, çiğ **2. Ter 3. Yağmur, yağış** (TT. Çiy: Havada buğu durumundayken akşamın ve gecenin serinliğiyle yerde veya bitkilerde toplanan küçük su damlaları, şebnem)

Çıgır: **Sınır, had** (TT. Çıgır: 1. Çıgın kar üzerinde açtığı iz)

Çık- : 1. İçeriden dışarıya gitmek, çıkmak 2. Yükselmek 3. Zamanından önce ortaya çıkmak 4. Yaşadığı yerden başka bir yere taşınmak 5. Memuriyetten, işten ayrılmak 6. Öne doğru uzanmak 7. Yarışı kazanmak **8. Evlenmek** 9. Ortaya çıkmak 10. Belli bir aşamaya varmak **11. mec. Ses gelmek, işitilmek** 12. Yardımcı fiil olarak kullanılır (TT. Çık- : 1. İçeriden dışarıya varmak, gitmek)

Çıkan: **İki kardeşin (kadın) çocukları arasındaki akrabalık ilişkisi, kuzen** (TT. Çıkan: Çıkarma işleminde bütünden alınan sayı)

Çıplak: **Soğuk havada ince giyinen** (TT. Çıplak: 1. Üstünde bulunması gereken giysi, örtü vb. bulunmayan)

Çırp- II: **1. Durulamak** 2. Çırmak (TT. Çırmak: 1. Hızla ve kesik kesik silkelemek)

Çırpı: **1. Bir tür kadın giysisi 2. Kamçı** (TT. Çırpı: 1. Dal, budak kırıntısı)

Çızgı: 1. Çizgi **2. Hat, hat sanatı** (TT. Çızgı: 1. Çizilerek veya çeşitli yollarla oluşmuş iz, çizi, hat)

Çızık: Çizgi, **hat** (TT. Çızık: 1. Çizilmiş)

Çi:g: 1. Çiğ, pişmemiş **2. Ham 3. İşlenmemiş, ham** (TT. Çiğ: 1. Pişmemiş veya az pişmiş)

Çi:glık: Çiğlik, **hamlık** (TT. Çiğlik: 1. Çiğ olma durumu)

Çi:l: **Tarla sınırı** (TT. Çil II: 1. Çoğunlukla yüzde oluşan kahverengi küçük benekler)

Çolak: **Ayağı kesilmiş, kırık veya sakat** (TT. Çolak: Eli veya kolu sakat olan)

Çolaklık: **Ayağı kesik, sakat veya kırık olma, sakatlık** (TT. Çolaklık: El veya kol sakatlığı)

Çor: **Ellerde ve ayaklarda katılaşmış kalan kir** (TT. Çor: 1. Hastalık, dert)

Çök- : 1. Çökmek 2. Dizinin üstüne oturmak 3. **Batmak** 4. mec. Oturmak, yerleşmek (TT. Çök- : 1. Bulunduğu düzeyden aşağı inmek, çukurlaşmak)

Çöker- : 1. **Dizlerinin üstüne oturmak** 2. mec. **Zor duruma düşürmek, zayıflatmak** (TT. Çöker- : Çökmesini sağlamak)

Çörek: **Ekmek** (TT. Çörek: 1. Az yağlı, bazen şekerli ve yumurtalı, gevrekçe bir hamur işi)

Çörekçi: **Ekmekçi** (TT. Çörekçi: Çörek yapan veya satan kimse)

Çözücü: **ç. ses: Sosyal ve politik konularda oy verebilen kişi, seçmen** (TT. Çözücü: 1. Çözmek işini yapan)

Çüm- : 1. **Saplanmak, batmak** 2. Suyu batmak, suya girmek (TT. Çim- : Suyu bütün vücuduyla girip çıkmak)

Çüyle- : 1. Çivilemek 2. **Kesilmek, bozulmak (süt)** (TT. Çivile- : 1. Bir şeyi bir yere çivi ile tutturmak, mıhlamak)

Çüyre- : 1. Çürümek 2. **Kesilmek (süt)** 3. **Eskimek (giysi)** (TT. Çürü- : 1. (bitki veya hayvan) Türlü etkilerle ve en çok mikropların etkisiyle, kimyasal değişikliğe uğrayarak bozulup dağılmak)

D

Da:gat- : 1. Dağıtmak, saçmak 2. **Yırtmak** 3. **İzin vermek** 4. Dağıtmak, bölüştürmek, paylaşmak 5. **Çalmak, aşırarak** (TT. Dağıt- : 1. Toplu durumda bulunan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak)

Da:ğlı II: 1. Dağlanmış 2. mec. **Yaralı** (Dağlı I: 1. Dağlık bölge halkından olan)

Da:lak: 1. Dalak **2. Dalak hastalığı** (TT. Dalak: 1. Midenin arkasında, diyaframın altında, sol böbreğin üstünde, yassı, uzunca, akyuvar üreten ve yıpranmış alyuvarları toplayan, damarlı gevşek bir dokudan oluşmuş organ)

Dalan: **Veranda, teras** (TT. Dalan: 1. Lobi 2. Biçim, şekil)

Da:laş- : 1. Birbiri ile çekişmek, oynaşmak, dalaşmak **2. mec. Yarışmak, rekabet etmek** (TT. Dalaş- : 1. (köpekler) Boğuşup birbirini ısırarak)

Damak: **1. Boğaz, gırtlak 2. Aş, yemek** (TT. Damak: Ağız boşluğunun tavanı)

Damaklı: **1. Açgözlü, obur, pisboğaz 2. Tok, çok yiyen** (TT. Damaklı: Damağı olan)

Daş II: 1. Dış **2. Kumaş vb.nin yüzü 3. Dışarı, sokak 4. Kapak 5. İlgeç adı olarak** (TT. Dış: 1. Herhangi bir cisim veya alanın sınırları içinde bulunmayan yer, hariç, iç karşıtı)

Daya-: 1. Dayak koymak, dayak dayamak 2. Dayamak 3. İki şeyi birbirine dayamak, birbirine destek yapmak **4. Yanına getirmek/götürmek** (TT. Daya- : 1. Bir şeyi bir yere dokunur duruma getirmek ve bu durumda bırakmak veya tutmak)

Dayan- : 1. Dayanmak, yaslanmak **2. İyileşmek, düzelmek, sağalmak 3. mec. Güvenmek 4. Durmak, duralamak** (TT. Dayan- : 1. Bir yere yaslanmak, kendini dayamak)

Dayanıklı: Dayanıklı, sağlam, **sıhhatli** (TT. Dayanıklı: 1. Dayanabilen, sağlam, güçlü, mukavim, zorlu)

Dä:lilik: 1. Delilik, çılgınlık, cinnet **2. Tuhafılık, gariplik, budalalık** (TT. Delilik: Deli olma durumu veya delice davranış)

Deg- : 1. Değmek, dokunmak, temas etmek 2. Çarpmak, sürtünmek 3. Vurmak, isabet etmek **4. Değirmek, temas etmek 5. Uğramak 7. mec. Sataşmak 8. mec. Etkili olmak, yararlı olmak 9. mec. Şaka etmek** (TT. Değ- I: 1. Aralık kalmayınca kadar birbirine yaklaşmak, dokunmak, temas etmek)

Degenek: 1. Değnek, sopa **2. mec. Güçlü, kuvvetli insan** (TT. Değnek: 1. Elde taşınacak incelikte düzgün ağaç, sopa)

Degerli: **1. İnandırıcı, kandırıcı 2. Akla yakın, akla yatkın, makul 3. Etkili, müessir 4. Gerekli, lüzumlu 5. Önemli** (TT. Değerli: Değeri olan veya değeri yüksek olan, kıymetli)

Degerlilik: **İnandırıcılık, kandırıcılık** (TT. Değerlilik: Değeri olma durumu, kıymetlilik)

Degimsiz: 1. Önemsiz **2. Kibirli, kurumlu** (TT. Değimsiz: Liyakati olmayan, liyakatsiz)

Degir- : **1. Dokunmak, el sürmek 2. İsabet ettirmek 3. Kirlletmek** (TT. Değir- : 1. Duyurmak, bildirmek, ulaştırmak 2. Değdirmek, dokundurmak)

Değiş- I: **Şakalaşmak** (TT. Değiş- : 1. Başka bir biçim veya duruma girmek, tahavvül etmek)

Değiş- II: **1. Değiştirmek 2. Değişmek** (TT. Değiş- : 1. Başka bir biçim veya duruma girmek, tahavvül etmek)

Değişgen: **Şakacı** (TT. Değişken: 1. Değişme özelliği gösteren, çok değişen değişebilir, kararsız, değişici, mütehavvil)

Değişgenlik: **Şakacılık** (TT. Değişkenlik: Değişken olma durumu)

Değişme: **Şaka** (TT. Değişme: 1. Değişmek işi)

Degme: **Vuruş, isabet** (TT. Değme I: Değme işi, temas)

Demirgazık: **Kuzey** (TT. Demirkazık: Kutup yıldızı)

Deñe- : 1. Karşılaştırmak, mukayese etmek **2. Eşit saymak, bir tutmak, bir saymak 3. Denemek, ölçmek** (TT. Dene- : 1. Değerini anlamak, gerekli niteliği taşıyıp taşımadığını bulmak için bir insanı, bir nesneyi veya bir düşüncüyü sınamak, tecrübe etmek)

Deñleme: **Denklem** (TT. Denkleme: Denkleme işi)

Dın- : **1. Kurtulmak 2. Bitirmek, sona erdirmek 3. Dinmek, durmak 4. Rahatlamak, yatışmak, susmak, sakinleşmek** (TT. Din- : 1. Sona ermek, bitmek, durmak)

Dı:nç: **1. Tatil, dinlence 2. Rahat, sakin, durgun 3. mec. Rahat, huzur içinde** (TT. Dinç: Gücü ve sağlık durumu yerinde, canlı, zinde, tendürüst, tüvana)

Dı:nçlık: **1. Rahat, durgunluk, sessizlik, sükun, sükunet 2. mec. Barış, sulh** (TT. Dinçlik: Dinç olma durumu, zindelik, mecal)

Dı:ndır- : **1. Kurtarmak 2. Avutmak, yatıştırmak, teskin etmek** (TT. Dindir- : Dinmesini sağlamak)

Dı:zba:g: Diz bağı, **köstek** (TT. Diz bağı: Dizde çorabın tutturulduğu bağ)

Dik: 1. Dik 2. **Doğru, düz** (TT. Dik: 1. Yatay bir düzleme göre yer çekimi doğrultusunda bulunan, eğik olmayan)

Dikel- : 1. Dikleşmek, düzleşmek, doğrulmak 2. Ayağa kalkmak, yerinden kalkmak **3. Yükselmek** (TT. Dikel- : 1. Dik duruma gelmek, dikleşmek)

Dikelt-: 1. Doğrultmak 2. Kaldırmak 3. Dikmek, **kurmak, inşa etmek 4. Kalkındırmak, geliştirmek** (TT. Dikelt- : Dik duruma getirmek, dik duruma gelmesini sağlamak)

Dikleş- : **1. Art ayakları üstüne kalkmak 2. Kapışmak, sövüşmek** (TT. Dikleş- : 1. Dik duruma gelmek)

Dil- : 1. Dilmek 2. Kertmek **3. Yırtmak** (TT. Dil- : 1. Bir bütünü küçük ve yassı parçalara ayırarak kesmek)

Dile- : 1. İstemek 2. Dilemek, arzu etmek **3. Fiyatta pazarlık önermek, pazarlık etmek** (TT. Dile- : 1. Birinden bir şeyin yapılmasını istemek, rica etmek, arzu etmek)

Dilen- : 1. Dilenmek **2. (fiyat) Önerilmek, fiyat verilmek** (TT. Dilen- : 1. Sadaka istemek)

Dilleş- : **Sözleşmek, anlaşmak** (TT. Dilleş- : 1. Karşılıklı tatlı tatlı söyleşmek 2. Dırlaşmak)

Dilli: 1. Dilli, konuşkan 2. Dilbaz, çenebaz, **lafın altında kalmayan** (TT. Dilli: 1. Konuşkan, sürekli ve tatlı konuşan)

Diñ I: **1. Minare 2. Kule** (TT. Din III: Bir şeyin en yüksek ve sivri noktası)

Diñ II: **d. sal- : Kulak vermek, dikkatle dinlemek** (TT. Din I: 1. Tanrı'ya, doğaüstü güçlere, çeşitli kutsal varlıklara inanmayı ve tapınmayı sistemleştiren toplumsal bir kurum)

Di:re- : 1. Dayak koymak, desteklemek, payanda koymak 2. Dayamak 3. **Koymak**, dayamak 4. **Gelip dayanmak** (TT. Dire- : 1. Bir şeyi dikine koymak, dayamak, durdurmak)

Di:reg: 1. Destek, mesnet, dayak, payanda 2. mec. **Dayanak, destek, kale** (TT. Direk: 1. Ağaçtan veya demirden yapılan uzun ve kalın destek)

Di:rel- I: 1. Dirilmek 2. Canlanmak, neşesi yerine gelmek, daha etkin duruma gelmek 3. **Yeniden kurulmak, ihya edilmek** 4. Ağır hastalıktan kurtulup sağalmak, ölümden dönmek (TT. Diril- : 1. Güçlenip canlanmak)

Di:ren- : Dayanmak, **yaslanmak, abanmak**; direnmek (TT. Diren- : Herhangi bir düşüncede, bir istekte veya bir durumda karşı koymak, ayak diremek, inat etmek, ısrar etmek, taannüt etmek)

Di:şlek: 1. İri dişli, dişleri dışarı çıkık olan 2. **Çok ısiran, ısırgan** (TT. Dişlek: 1. Dişleri dışarıya doğru çıkık olan (kimse))

Dogan: 1. **Kardeş 2. Kardeş, birader, dost, ahbap (nazik seslenme)** (TT. Doğan: Kartalgillerden, küçük kuş, fare vb. ile beslenen ve alıştırılarak kuş avında kullanılan yırtıcı bir kuş)

Dogma: **Oğul, erkek çocuk** (TT. Doğma: 1. Doğmak durumu)

Dogral- I: 1. Doğrulmak, düzelmek 2. mec. **Doğruyu söylemek** (TT. Doğrul- : 1. Eğik veya eğri bir şey, düz bir duruma gelmek)

Dogral- II: **Doğranmak, küçük parçalar halinde kesilmek** (TT. Doğrul- : 1. Eğik veya eğri bir şey, düz bir duruma gelmek)

Dogrudan: **Gerçekten** (TT. Doğrudan: Aracısız)

Dogrula- : 1. **Düzeltilmek 2. Doğrultmak, yöneltmek** (TT. Doğrula- : 1. Bir şeyin doğru olduğunu ortaya koymak, desteklemek, teyit etmek, tasdik etmek)

Doğum: **Yüreklilik, yürek, yiğitlik, cesaret** (TT. Doğum: 1. Doğmak fiili, tevellüt, velâdet)

Doğumlu: **Yüreкли, cesur** (TT. Doğumlu: Belirli bir yılda doğmuş, tevellütlü)

Dokma: **1. Dokuma tezgâhı** 2. Dokuma (TT. Dokuma: 1. Dokumak işi, mensucat, tekstil)

Dokuma: biy. **Doku** (TT. Dokuma: 1. Dokumak işi, mensucat, tekstil)

Dokun- : **(karnı) Doymak** (TT. Dokun- I: 1. Nesnelerin sıcaklık, soğukluk, sertlik, yumuşaklık gibi türlü niteliklerini derinin altındaki sinir uçları aracılığıyla duymak, değmek, el sürmek, temas etmek)

Dol- : 1. Dolmak 2. Bitmek, tamamlanmak **3. Yerine gelmek** 4. Dolmak, kaplanmak (TT. Dol- : 1. (bitkilerde) Olgunlaşmak, erginleşmek)

Dola- : 1. Sarmak, dolamak 2. Dürmek, yuvarlamak 3. Sarmak **4. Döndürmek, çevirmek** (TT. Dola- : 1. İplik, şerit, tel gibi nesnelere bir şeyin üzerine döndürerek sarmak)

Dolag: **Sarma, ambalaj** (TT. Dolak: 1. Tozluk yerine bacaklara ayak bileğinden dize kadar dolanan ensiz ve uzun kumaş parçası)

Dolama: **Dolma** (TT. Dolama: 1. Dolamak işi)

Doldur- : 1. Doldurmak 2. (form vb. şeyleri) Doldurmak **3. Eksikliğini tamamlamak, zenginleştirmek 4. Yerine getirmek, tamamlamak, ikmal etmek** 5. İçine mermi koymak **6. Tamamlamak, bitirmek 7. mec. Artırmak** (TT. Doldur- : 1. Dolmasını sağlamak, dolu duruma getirmek)

Do:lı: 1. Dolu, dolmuş 2. Tam, eksiksiz 3. İçine fişek/mermi konulmuş **4. Dolgun, tombul, semiz, şişman 5. Tam anlamıyla, tümünden** (TT. Dolu II: 1. İçi boş olmayan dolmuş, meşbu, boş karşıtı)

Doñ: 1. Don, buz **2. Don; donmuş** (TT. Don II: Hava sıcaklığının sıfırdan aşağı düşmesiyle suların buz tutması)

Doñaklık: **1. Donmuş topraklar 2. Don, buz, buzla kaplı** (TT. Donukluk: Donuk olma durumu)

Doy- : 1. Doymak 2. mec. Bıkmak, usanmak 3. mec. **Zenginleşmek, kâr etmek** (TT.

Doy- : 1. İsteği kalmayınca kadar yemek, açlığı kalmamak)

Dök- : 1. Dökmek 2. Dökmek, serpmek, saçmak 3. (su) **Geçirmek, kaçırmak, sızdırmak, akıtmak** 4. **Aktarmak, arayıp taramak, yoklamak** (TT. Dök- : 1. Sıvı veya tane durumunda olan şeyleri buldukları yerden, kaptan başka bir yere boşaltmak)

Dölle- : 1. (koyun ve keçiler) **Yavrulamak** 2. (kavun, karpuz vb.) **Meyve vermek** (TT. Dölle- : Erkek gamet bir yumurtacıdaki dişi gametle kaynaşmayı sağlayarak yumurtacıyı tam bir hücre durumuna getirmek, ilkah etmek)

Dö:nük: **Hain, dönek** (TT. Dönük: 1. Dönmüş, çevrilmiş)

Dö:rtlük: **Dört, dört numara, dörtlü** (TT. Dörtlük: 1. Dört taneden oluşmuş, dört tane alabilen)

Döv- : 1. **Kırmak** 2. **Kırmak, kesmek** 3. **Doğramak** 4. Dövmek 5. **Kırmak, bozmak** (TT. Döv - : 1. Vurarak canını acıtmak)

Du:la- : 1. Dolamak, sarmak 2. mec. **Gömmek, defnetmek** (TT. Dola- : 1. İplik, şerit, tel gibi nesnelere bir şeyin üzerine döndürerek sarmak)

Duma:n: 1. Sis, pus, duman 2. **Sisli, bulutlu** (TT. Duman: 1. Bir maddenin yanması ile çıkan ve içinde katı zerreciklerle buğu bulunan kara veya esmer renkli gaz)

Duma:nla- : 1. **Sisle kaplanmak, dumanlanmak** 2. mec. **Zihni karışmak, kafası karışmak** (TT. Dumanla- : Dumanlı duruma getirmek, dumana tutmak)

Duma:nlı: 1. Sisli bulutlu, dumanlı 2. mec. Kapalı, bulanık, muğlâk 3. mec. **Karışık, belirsiz, müphem** (TT. Dumanlı: 1. Duman olan, duman çıkaran)

Durla- : 1. Temizlemek, arıtmak 2. Yıkamak, çalkamak 3. mec. **Sağduyulu, akıllı, akılcıca konuşmak, makul olmak** (TT. Durula- : Yıkamış şeyleri duru sudan geçirmek)

Durmuş: 1. **Yaşam, hayat** 2. **Yaşayış, hayat** (TT. Durmuş: Uzun ömürlü olması, çok yaşaması istenen çocuklara verilen ad)

Düñder- : **Devirmek, yıkmak, altüst etmek** (TT. Döndür- : 1. Dönmesini sağlamak)

Dürt- : Dürtmek, **sokmak, saplamak, batırmak** (TT. Dürt- : 1. Ucu sivri bir şeyle hafifçe itmek)

Düş- I: 1. Düşmek **2. İnmek 3. Çarpmak, takılmak** 4. Dökülmek 5. Alçalmak **6. Gelmek, bastırmak 7. Gelmek, çıkmak, mal olmak 8. Yararı olmak, bir şey çıkmak** 9. Bulunmak, olmak, düşmek 10. Birine kalmak, birinin görevi olmak **11. Anlamak** 12. Uymak, yakışmak, gitmek (TT. Düş- : 1. Yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek)

Düş- II: **suva düş- : Suya girmek, yıkanmak** (TT. Düş- : 1. Yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek)

Düşek: 1. Yatak, döşek **2. Hayvanların altına serilen saman** (TT. Döşek: 1. Yatak)

Düşle- : **İşe ya da yolculuğa ara vermek, yemek yemek ya da dinlenmek için bir yerde durmak, konaklamak** (TT. Düşle- : Bir şeyi, bir kimseyi, bir durumu istenilen biçimde tasarlamak, zihinde canlandırmak)

Düşük: **Yavaş (ses hak.)** (TT. Düşük: 1. Aşağı doğru düşmüş, aşağı sarkmış)

Düşün- I: **Anlamak, kavramak** (TT. Düşün- : 1. Bir sonuca varmak amacıyla bilgileri incelemek, karşılaştırmak ve aradaki ilgilerden yararlanarak, düşünce üretmek, zihnî yetiler oluşturmak, muhakeme etmek)

Düşün- II: **Yıkanmak, banyo yapmak** (TT. Düşün- : 1. Bir sonuca varmak amacıyla bilgileri incelemek, karşılaştırmak ve aradaki ilgilerden yararlanarak, düşünce üretmek, zihnî yetiler oluşturmak, muhakeme etmek)

Düşünce: 1. Düşünce, fikir **2. Bilgi, malumat** 3. Düşünce, tefekkür **4. Bilinç, şuur** (TT. Düşünce: 1. Düşünme sonucu varılan, düşünmenin ürünü olan görüş, mütalâa, fikir, mülâhaza, ide)

Düşünceli: **1. Bilgili 2. Bilinçli, şuur** (TT. Düşünceli: 1. Düşüncesi olan)

Düşüncelilik: **1. Bilgililik 2. Bilinç** (TT. Düşüncelilik: Düşünceli olma durumu)

Düşündürici: **Açıklayıcı, aydınlatıcı, izah edici** (TT. Düşündürücü: 1. Düşünmeye sebep olan, düşünmeye yol açan)

Düşünme: **Anlama** (TT. Düşünme: 1. Düşünmek durumu, tefekkür)

Düşür- I: **1. İndirmek 2. İndirmek, boşaltmak** (TT. Düşür- : 1. Düşmesine yol açmak, düşmesine sebep olmak)

Düşüş: **Zeki, akıllı** (TT. Düşüş: Düşmek işi veya biçimi)

Düv- : 1. Dügümlemek **2. Meyve bağlamak 3. Sıkmak, sıkıştırmak** (TT. Düg- : Dügüm yapmak)

Düvme: 1. Dügme **2. Kabarcık, habbe (su üzerindeki)** (TT. Dügme: 1. Giyecek, yorgan vb. nin bazı yerlerine ilikleyici veya süs olarak dikilen kemik, metal, sedef gibi sert maddelerden yapılmış küçük tutturmalık)

Düvmele- : **(su üzerinde) Kabarcıklar oluşmak** (TT. Dügmele- : Bir şeyin düğmesini iliğine geçirmek, iliklemek)

Düy- : 1. Dip **2. Temel 3. Kök 4. Kök, baş 5. Güzel köşe, saygın yer (çadırda) 6. mec. Temel, esas** (TT. Dip: 1. Oyuk veya çukur bir şeyin en alt bölümü)

Düyple- : **Dibini onarmak, diplemek** (TT. Diple- : 1.(bitkiyi) Kökünden sökmek)

Düypli: **1. Köklü, kökü olan (bitkiler hak.) 2. Dipli, derin 3.mec. Esaslı, sağlam, ciddi, adamakıllı** (TT. Dipli: Dibi olan)

Düypsiz: **1. Köksüz 2. Dipsiz** (TT. Dipsiz: Dibi olmayan)

Düyrum: 1. Dürüm, **paket 2. Yığın** (TT. Dürüm: 1. Dürme, silindir biçiminde kıvrıma)

Düz II: 1. Düz, düzgün, pürüzsüz 2. Doğru 3. Doğru, **gerçek** (TT. Düz I: 1. Yatay durumda olan, eğik ve dik olmayan)

Düz- : **1. Dizmek 2. Toplamak, parçaları yerli yerine koymak 3. Akort etmek 4. Kurmak** (TT. Düz- : 1. Bir ihtiyacı karşılamak amacıyla birçok şeyleri birbirini tamamlayacak biçimde bir araya getirmek)

Düzel- : **1. Bayındır olmak, mamur olmak 2. Düzelmek, yoluna girmek 3. Çözümlemek 4. mec. Düzelmek, yola gelmek** (TT. Düzel- : 1. Düz duruma gelmek, düzleşmek)

Düzgün: **1. Sıra 2. Düzen, rejim 3. Şart, durum 4. Yapı, sistem 5. gr. Kural** (TT. Düzgün: 1. Doğru ve pürüzsüz, muntazam)

Düzgünlü: **1. Disiplinli 2. Namuslu, dürüst 3. Düzgün, düzenli, sistemli, sistematik, kurallı** (TT. Düzgünlü: Yüzüne düzgün sürmüş olan)

Düzlük: **Namusluluk, doğruluk, dürüstlük** (TT. Düzlük: 1. Düz olma durumu)

Düzme: **Yazma, kompozisyon** (TT. Düzme: 1. Düzme işi)

Ä

Ä:dim: 1. Adım **2. Hareket, iş** (TT. Adım: 1. Yürümek için yapılan ayak atışlarının her biri)

Ä:k: **Giysiye genişletmek için eklenen parça, ek** (TT. Ek: 1. Bir şeyin eksikliğini tamamlamak için ona katılan parça)

Äkle- : **Giysiye ek koymak, giysiye genişletmek** (TT. Ekle- : 1. Bir şeyi eklemek, eklemek, ilave etmek)

Ä:tle- : 1. Atlamak, **adım atmak 3. mec. Öne gitmek, ilerlemek** (TT. Atla- : 1. Bir engeli sıçrayarak veya fırlayarak aşmak)

E

Ece: **1. Anne 2. Belli bir yaşa ulaşmış hanımlar için kullanılan saygı sözü** (TT. Ece: Güzel kadın, kraliçe)

Egin: 1. Sırt, arka **2. Giysi, üst baş** (TT. Eğin: 1. Arka, sırt 2. Beden, vücut 3. Boy bos, endam)

Egir- : 1. Eğirmek **2. mec. Bir yere, bir şeyin etrafına toplamak, oturtmak** (TT. Eğir- : Yün, pamuk gibi şeyleri iğ ile büküp iplik durumuna getirmek)

Egrel- : 1. Eğrilmek **2. mec. Doğru yoldan çıkmak** (TT. Eğril- : Eğri duruma gelmek, eğrilmek)

Egrem: 1. Bir şeyin eğrilen yeri, kıvrım **2. İşleme, nakış** (TT. Eğrim: 1. Burgaç 2. Eğri, dalgalı)

Egri: 1. Eğri **2. mec. Doğru hareket etmeyen, sahtekâr** (TT. Eğri: 1. Doğru, düz olmayan, bir noktasında yön değiştiren, çarpık, eğri)

Egril- : 1. Eğrilmek **2. Bir yere, bir şeyin etrafına toplanmak** (TT. Eğril- : Eğri duruma gelmek, eğrilmek)

Egsik: 1. Eksik, **boş** **2. Az, eksik** (TT. Eksik: 1. Gerekli duyulan, ihtiyaç duyulan (şey), noksan)

Eh: **Ah!** (TT. Eh: 1. Olur, peki veya fena değil anlamında kullanılır.)

Ekinçilik: 1. Ekincilik, çiftçilik **2. Ekin ekilen yerler** (TT. Ekincilik: Ekin ekip biçme işi, tarım)

Ekle- : **Geçindirmek, bakmak** (TT. Ekle- : 1. Bir şeyi ekle tamamlamak, ulamak, ilave etmek)

Eklen- : **Geçinmek** (TT. Eklen- : 1. Ekleme işi yapılmak)

Elle- : 1. Ellemek, dokunmak **2. mec. Elde etmek, ele geçirmek** (TT. Elle- : Elle dokunmak, elle karıştırmak)

Em: 1. İlâç **2. mec. Zorluktan, zor durumdan çıkma çaresi, yolu** (TT. Em: İlâç, merhem)

Emle- : **1. Vermek 2. Para vermek** (TT. Emle- : İlâç sürmek, ilâç vermek)

Emme: **Göğüs, meme (çocuk dilinde)** (TT. Emme I: 1. Emmek işi)

Ena:yı: **Hoş, sevimli, güzel** (TT. Enayi: Fazla bön, avanak, et kafalı, bön)

Ena:yıca: **Güzele yakın, güzelce** (TT. Enayice: Enayi gibi)

Epey: **1. İri, heybetli 2. mec. Tumturaklı, cafcıflı** (TT. Epey: Az denmeyecek kadar, oldukça, hayli)

Erek: **1. Bir koyun türü 2. Çift hörgüçlü deve** (TT. Erek: Gerçekleşmek için tasarlanan ve erişmek istenilen şey, amaç, gaye, maksat, hedef)

Ergin: **Eriyik** (TT. Ergin: 1. Olmuş, yetişmiş, kemale ermiş)

Erin: **Dudak** (TT. Erin: Döl verme yetkinliğine eren, baliğ)

Erk: 1. İstem, irade **2. Kararlılık, sebat, metanet 3. Rahatlık, sükûnet** (TT. Erk: 1. Bir işi yapabilme gücü, kudret, iktidar)

Erte: 1. Yarın **2. Sabah** (TT. Erte: Bir günün veya olayın arkasından gelen zaman)

Eşek: 1. Eşek 2. Sövme sözü **3. Sazın kirişinin aşağı tarafına konulan tahta parça 4. Jimnastik yarışmalarında kullanılan araç, eşek** (TT. Eşek: 1. Atgillerden, uzun kulaklı binek ve hizmet hayvanı, merkep)

Eşekçi: **Oyunda yenilen taraf** (TT. Eşekçi: Eşeklerle yük taşıyan veya insan gezdiren kimse, merkepçi)

Eşik: **1. Giysi, elbise 2. Bir nesnenin üstüne örtülen şey, örtü** (TT. Eşik: 1. Kapı boşluğunun alt yanında bulunan alçak basamak)

Et: **1. Kas, adale 2. Et** (TT. Et: 1. İnsanlarda, hayvanlarda deri ile kemik arasındaki kas ve yağdan oluşan tabaka)

Etek: 1. Etek **2. Kenar 3. Etek, dağın eteği** (TT. Etek: 1. Giysinin belden aşağıda kalan bölümü)

Ey I: **e. gör- : Sevmek, beğenmek** (TT. Ey: 1. Kendisine söz söylenen kimse veya kimselerin dikkati çekilmek istendiğinde adın başına getirilir ve uzatılabilir.)

Eyle- I: **1. Tabaklamak, sepilemek 2. Yoğurmak, karmak** (TT. Eyle- : Etmek, yapmak)

Eylem: **Tabaklama, sepileme** (TT. Eylem: 1. Eylemek işi, fiil, aksiyon)

Ez- : **1. Islamak 2. Ezmek, zulmetmek** (TT. Ez- : 1. Üstüne basarak veya bir şey arasına sıkıştırarak yassıltmak, biçimini değiştirmek)

Ezici: 1. Ezici **2. mec. Zalim, acımasız** (TT. Ezici: 1. Ezmek işini yapan)

F

G

Gayrala- : 1. Çekilmek, gerilemek **2. mec. Kötüleşmek, fenalaşmak, bozulmak (hastalık hak.)** (TT. Gerile- : 1. Geri çekilmek, geriye çekilmek)

Geç- : 1. Geçmek, geçerek gitmek 2. Bir şeyi geçmek, yerleşmek 3. Geçmek, yol kat etmek 4. Geçmek 5. Geçmek 6. Geçmek, bir şeyi öğrenmek 7. Geçmek, akmak 8. Geçmek, akmak 9. Bir yere girmek, işe girmek **10. Talep, istek olmak; satılmak 11. Birini bağışlamak, affetmek** 12. Birinden diğerine geçmek (TT. Geç- : 1. Bir yerden başka bir yere gitmek)

Geçir- : 1. Nakletmek, taşımak **2. Kaçırarak** 3. Bir şeyi geçirmek 4. Geçirmek 5. Taşımak, yerini değiştirmek 6. Çevirmek, aktarmak (bir dilden diğer dile), farklı bir şekilde koymak 7. Kaybetmek, boşuna sarf etmek, harcamak **8. Ertelemek, başka bir zamana bırakmak** 9. Bir şeyi iletmek, nakletmek; kurmak 10. (bir yerde bir şekilde) Zaman geçirmek, yaşamak **11. Birini bağışlamak 12. Düzenlemek, oluşturmak** (TT. Geçir- : 1. Geçmek işini yaptırmak, geçmesini sağlamak)

Geçirici: **İletken, geçirgen** (TT. Geçirici: 1. Geçirmek işini yapan (kimse))

Geçiril- : 1. Geçirilmek **2. Yapılmak** 3. Geçirilmek (TT. Geçiril- : Geçirmek işi yapılmak)

Geçirim: **1. Aman, merhamet 2. Gönül yüceliği, âlicenaplık** (TT. Geçirim: Geçirmek işi)

Geçirimli: **1. Merhametli 2. Yardım seven, gönlü yüce, bağışlayıcı** (TT. Geçirimli: Geçirgen)

Geçirimsiz: **Merhametsiz** (TT. Geçirimsiz: Geçirgenliği olmayan)

Geliş- II: **1. Gitmek, uygun olmak, yakışmak 2. Yeterli, nitelikli olmak 3. Yakışmak** (TT. Geliş- : 1. Büyüyüp boy atmak, yetişmek, neşvünema bulmak)

Gelişdir- : **1. Bir şeye güzel ve uygun görünüş vermek, yakıştırmak 2. Birini biriyle barıştırmak, aralarını bulmak 3. Birini bir anlaşmaya ikna etmek** (TT. Geliştir- : Gelişmesini sağlamak, gelişmesine yol açmak)

Ger- : 1. Germek, çekmek 2. Asmak **3. Koymak, dikmek, kurmak 4. Bir şeyi düzeltmek**, germek (TT. Ger- : 1. Bir şeyin uçlarından veya kenarlarından çekerek gergin duruma getirmek)

Gerçek: **Cesur, mert** (TT. Gerçek: 1. Bir durum, bir nesne veya bir nitelik olarak var olan, varlığı inkâr edilemeyen, olgu durumunda olan, hakikî)

Gerim: **1. Adım, adımın uzunluğu 2. mec. Ara, genişlik, mesafe** (TT. Gerim: Dinlenme durumundaki kasın normal gerginliği)

Getir- : 1. Bir şeyi getirmek **2. Vermek, göstermek** 3. Ulaştırmak, götürmek 4. Ürün vermek (TT. Getir- : 1. Gelmesini sağlamak)

Geyil- : **1. Giymek, geçmek** 2. Giyilmiş olmak, eskimiş olmak (TT. Giyil- : Giymek işi yapılmak)

Gez- : 1. Gezme **2. Bir yerde olmak, bulunmak** 3. Bir şeyi etraflıca gezme (TT. Gez- : 1. Hava almak, hoş vakit geçirmek gibi bir amaçla bir yere gitme, seyrengirmek)

Gezegen: **1. Hovarda, çapkın, avare, aylak 2. Çapkın** (TT. Gezegen: Güneş çevresinde dolanan, ondan aldıkları ışığı yansıtan gök cisimlerinin ortak adı, seyyare, planet)

Gezlik: **Bıçak** (TT. Gezlik: Eğri kılıçların ağız bölümü)

Gıcık: **Gıdıklanma, gıdıklama** (TT. Gıcık: 1. Boğazda duyulup aksırtan, öksürten yakıcı kaşıntı)

Gıcıkla- : **Birini gıdıklamak** (TT. Gıcıkla- : 1. Gıcık oluşturmak, kaşındırmak)

Gıcırda- : 1. Gıcırdamak, **çıtırdamak 2. mec. Öfkelenerek, öfkeyle konuşmak** (TT. Gıcırda- : Gıcırta çıkarmak)

Gi:celik: **Gece, gece vakti** (TT. Gecelik: 1. Geceye özgü olan, gece kullanılan)

Gi:cik- : 1. Geç kalmak, gecikmek **2. Akşam olmak** (TT. Gecik- : Geç kalmak, herhangi bir işi kararlaştırılan zamandan sonra yapmak)

Gider- : **Kaçırmak, elden çıkarmak** (TT. Gider- : Ortadan kaldırmak, yok etmek)

Gideril- : **Kaçırılmak, elden çıkarılmak** (TT. Gideril- : Ortadan kaldırılmak, yok edilmek)

Gi:niş: Geniş, engin, **boş** (TT. Geniş: 1. Eni çok olan, enli, vasi, dar karşıtı)

Gi:nişlik: Genişlik, **boşluk** (TT. Genişlik: 1. Geniş olma durumu)

Gi:r- : 1. Girmek 2. Bir işe başlamak 3. Girmek **4. Çekmek, kısalma (kumaş için)**
(TT. Gir- : 1. Dışarıdan içeriye geçmek)

Git- : 1. Gitmek 2. Gitmek, harcanmak **3. GİTmek, icra edilmek, sergilenmek**
4. Yerleşmek, almak (TT. Git- : 1. Bir yere doğru yönelmek)

Govşa- : 1. Zayıflamak; kuvvetten düşmek, gevşemek **2. Zayıflamak, azalmak, alçalmak** 3. mec. Yumuşamak, hafiflemek (TT. Gevşe- : 1. Sertlik ve gerginliği bozulmak)

Govşadıl- : 1. Gevşetilmek, zayıflatılmak 2. Bir şeyin gerginlik derecesi azaltılmak
(TT. Gevşetil- : Bir şeyin gevşemesini sağlamak, bir şeyi gevşek duruma getirmek)

Govşak: **1. Zayıf, kötü 2. Zayıf, sağlıksız, güçsüz 3. Yetersiz 4. Zayıf, az, yeterince bilmeyen** (TT. Gevşek: 1. Sıkı veya gergin olmayan, gevşemiş olan)

Govşat- : 1. Gevşetmek, zayıflatmak **2. Bir şeyin gücünü azaltmak 3. Bir şeyin (gücünün) derecesini azaltmak** (TT. Gevşet- : 1. Sertlik ve gerginliğini bozmak)

Göç: 1. Göç, taşınma **2. Oyunda hamle** (TT. Göç: 1. Ekonomik, toplumsal veya siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, muhaceret)

Göç- : 1. Göçmek, taşınmak **2. Hamle yapmak (oyunda) 3. Atmak, ateşlemek, silahı ateşlemek** (TT. Göç- : 1. Yerleşmek amacıyla mahalle, köy, şehir veya ülke değiştirmek)

Göçgün: **1. Heyecanlı 2. Ateşli, öfkeli, hiddetli** (TT. Göçkün: 1. Göçecek duruma gelmiş)

Göçme: 1. Göç-'ten ad **2. Seyyar 3. Geçici, göçebe 4. Mecazî, farklı** (TT. Göçme: Göçmek işi)

Göçür- : **1. Taşımak, yerini değiştirmek 2. Başka bir yere koymak 3. mec. Bir metin yazmak** (TT. Göçür- : 1. Göçmesine sebep olmak 2. Çökertmek 3. (miktarı çok olan şeyler için) Yiyip bitirmek 4. Bitkileri yerinden çıkarıp başka yere dikmek, göçermek)

Göçüril- : **1. Taşınmak 2. Göç etmek 3. Yer değiştirmek 4. Mektup gönderip yanıt almak** (TT. Göçürül- : Göçürmek işi yapılmak)

Gö:ger- : **1. Yetişmek**, göğermek 2. Morarmak 3. Yeşilleşmek (TT. Göğ(v)ermek: 1. Yeşermek 2. Morarmak)

Gö:k: 1. Mavi **2. Yeşil 3. Yeşil, ham(meyve için); yeşillik, sebze** 4. Gök **5. Bere** (TT. Gök: 1. İçinde gök cisimlerinin hareket ettiği sonsuz boşluk, uzay, feza)

Gö:l: **Göl (halının orta bezeği)** (TT. Göl: 1. Oluşması genellikle tektonik, volkanik vb. olaylara bağlı olan, toprakla çevrili, derin ve geniş, tuzlu veya tuzsuz durgun su örtüsü)

Gö:ler- : **Yatmak, uzanmak (ev hayvanları hak.)** (TT. Göler- : 1. Göl durumuna gelmek 2. Hayvanın ipi ayağına ve boynuna dolaşarak kalkamayacak biçimde yere yıkılmak)

Göm- : 1. Bir şeyi gömmek, **doldurmak** 2. Birini gömmek, defnetmek (TT. Göm- : 1. Toprağın içine koymak, toprakla örtmek)

Gömük: 1. Gömük, gömülmüş **2. mec. Kör, dar kafalı** (TT. Gömük: Gömülmüş olan, gömülü)

Gömül- : 1. Gömülmek 2. Örtülmek, örtünmek 3. Saklanmak **4. mec. Yüklenmek** (TT. Gömül- : 1. Gömmek işi yapılmak veya gömmek işine konu olmak)

Gönder- : 1. Göndermek, **yöneltmek, doğrultmak 2. İçmek (bir nefeste)** (TT. Gönder- : 1. Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak, irsal etmek)

Gönderil- : Gönderilmek; **yönelmek**, yollanmak, **doğrulamak; düzelmek** (TT. Gönderil- : Gönderilmek işi yapılmak veya göndermek işine konu olmak)

Gönenç: **Lezzet, zevk, haz** (TT. Gönenç: Bolluk, rahatlık ve varlık içinde iyi yaşama, refah)

Göreş: **Mücadele, savaş** (TT. Güreş: Belli kurallar içinde, güç kullanarak, iki kişinin türlü oyunlarla birbirinin sırtını yere getirmeye çalışması)

Göreş- : **Savaşmak, mücadele etmek, çaba göstermek** (TT. Güreş- : (iki kişi) Türlü oyunlarla birbirinin sırtını yere getirmeye çalışmak)

Görgi: **Acı, ıstırap** (TT. Görgü: 1. Bir toplum içinde var olan ve uyulması gereken saygı ve incelik kuralları, terbiye)

Görgüli: **1. Cefakâr, çilekeş, acı görmüş 2. Zavallı, biçare** (TT. Görgülü: Görgüsü olan)

Görnüş II: Görünüş, **tip, çeşit, tür** (TT. Görünüş: 1. Gözün ilk bakışta veya zihnin dolaysız olarak algıladığı şey)

Görnüş III: **Sahne, perde** (TT. Görünüş: 1. Gözün ilk bakışta veya zihnin dolaysız olarak algıladığı şey)

Görnüş IV: **Ziyaret, görüşme, randevu** (TT. Görünüş: 1. Gözün ilk bakışta veya zihnin dolaysız olarak algıladığı şey)

Görücilik: **1. Keskin gözlülük 2. mec. Gözü açık** (TT. Görücülük: Görücünün yaptığı iş)

Görüm: **1. Örnek 2. Güzellik, görkem** (TT. Görüm: Görme yetisi)

Görüş- : 1. Görüşmek **2. Selamlaşmak** (TT. Görüş- : 1. Buluşup konuşmak, konuşup sohbet etmek)

Göter- : **1. Birini, bir şeyi kaldırmak 2. Taşımak, getirmek 3. Kaldırmak, kalkındırmak, iyileştirmek 4. Sabretmek, dayanmak 5. mec. Almak, kabul etmek 6. Almak, kapmak, tutmak 7. mec. Duygularını uyandırmak için tahrik etmek** (TT. Götür- : 1. Taşımak, ulaştırmak veya koymak)

Göterici: **Vinç, kaldırıcı** (TT. Götürücü: Götüren, yönelten)

Göteril- : **1. Kaldırılmak, yükseltilmek 2. Gelmek, varmak 3. Girmek, kabul edilmek, kabul edilmiş olmak 4. Böbürlenmek, çalım satmak, kurum satmak 5. mec. Şöhret, ün kazanmak** (TT. Götürül- : Götürmek işi yapılmak veya götürmek işine konu olmak)

Göteriliş: **Kalkınma, kalkış; yükselme, ilerleme** (TT. Götürülüş: Götürülme işi)

Gövek: **Keçe** (TT. Gövek: Cevizin yeşil kabuğu)

Göze- : **Bağlamak** (TT. Göze- : 1. Kumaştaki deliği örerek kapatmak 2. Dikilen bitkilerin seyrek yerlerini sıklaştırmak)

Gözenek: **Kafes** (TT. Gözenek: 1. Delikli bir nesnenin deliklerinden her biri)

Gözle- : **1. Aramak**, araştırmak **2. Bir şeyi aramak** 3. Bakmak (TT. Gözle- : 1. Bir şeyin olmasını veya bir kimsenin gelmesini beklemek, intizar etmek)

Gözlen- : **1. Gözlenmek, aranmak 2. Aramak (kendisi için)** (TT. Gözlen- : Gözlemek işi yapılmak veya gözlemek işine konu olmak)

Gözli: 1. Gözlü **2. Gözleri iyi gören** 3. Delikli, gözenekli (TT. Gözli: 1. Herhangi bir biçimde veya renkte gözü olan)

Gözsüz: 1. Gözsüz **2. Deliksiz** (TT. Gözsüz: 1. Gözü olmayan)

Gözügara: **Bir şey bekler gibi olan** (TT. Gözü kara: Korkusuz)

Gözük- : **Alışmak, öğrenmek** (TT. Gözük- : Görünmek)

Gurla- : **1. Vak vak etmek, bağırmak 2. Mırıldamak**, guruldamak (TT. Gurla- : Guruldamak)

Gücük: **Enik, encik, yavru** (TT. Gücük: 1. Kısa, bodur, gelişmemiş, güdük 2. Kuyruksuz, kuyruğu kesik (hayvan) 3. Ağaç direklerin hazırlanması sırasında arta kalan kısa parça)

Gülüş- : **(pek çok şeye) Gülmek** (TT. Gülüş- : Karşılıklı veya birlikte gülmek, birlikte şakalaşmak)

Güm: **g. bol-: Kaybolmak, düşmek** (TT. Güm: Derinden ve patlayıcı yankılı gürültü)

Gün: 1. Güneş 2. Gün 3. Gün, bayram, bir kutlama **4. mec. Yaşam, var olma** (TT. Gün: 1. Güneş)

Gündelik: 1. Gündelik **2. Şimdiki, bugünkü 3. Günlük** (TT. Gündelik: 1. Her günkü, yevmî)

Gündi:zki: **Gündüz** (TT. Gündüzki: Gündüz olan)

Gündi:zlik: **Gün, gündüz; gündelik** (TT. Gündüzlük: Gündüze özgü)

Gün: **Sağır, dilsiz** (TT. Gün: 1. Güneş)

Gür II: **Sohbet, konuşma** (TT. Gür: 1. Bol ve güçlü olarak çıkan veya fişkıran)

Gürle- : **1. Konuşmak, birbiriyle konuşmak** 2. Gürlemek, gürüldemek
3. Böğürmek, kükremek (TT. Gürle- : 1. Kalın ve gür ses çıkarmak)

Gürleş- : **1. Biriyile konuşmak, sohbet etmek** 2. **Konuşmak, anlaşmaya varmak**
(TT. Gürleş- : Gür bir duruma gelmek)

Gürlük: Sıklık, **koyuluk**, yoğunluk (TT. Gürlük: 1. Gür olma durumu)

Güycenme: fiz. **Akım** (TT. Gücenme: Gücenmek işi)

Güyç: 1. Güç, kuvvet 2. Güç, **yoğunluk** 3. Güç, etki 4. huk. Güç, **adalet** 5. **Güçler, ordular** (TT. Güç I: 1. Ağır ve yorucu emekle yapılan, müşkül)

Güyçlen- : 1. Güçlenmek, güç kazanmak, daha güçlü olmak 2. **Artmak, çoğalmak**
(TT. Güçlen- : Güçlü duruma gelmek)

Güyçli: 1. Güçlü, kuvvetli 2. Güçlü, yetenekli 3. Güçlü, kuvvetli 4. Sağlam, sert
5. Kalorili, besleyici (TT. Güçlü: 1. Gücü olan)

Güzle- : **1. Gürültü yapmak, gürültü çıkarmak** 2. **Çok hızlı gitmek, kurşun gibi gitmek** (TT. Güzle- : Güzü bir yerde geçirmek)

H

Ha:nım II: **1. Yetişkin erkek çocuklarla karşılaşıldığında, sevgi göstermek için söylenen söz** 2. Kadınlarla karşılaşıldığında, saygı göstermek için söylenen söz, bayan, hanımefendi (TT. Hanım: 1. Kız ve kadınlara verilen unvan, bayan)

Hap: **Arı sokmak üzere iken kendini korumak amacıyla arıyı kovmak üzere söylenen söz** (TT. Hap I: 1. Kolayca yutulabilmesi için küçük toparlak durumuna getirilmiş ilaç)

Hapır-hupur: **Ağzında gevelemek, yavaş yavaş çiğneyerek yemek** (TT. Hapır hupur: İştahlı ve gürültülü bir biçimde yemek)

Hasa II: **Kuşun yumuşak tüyü** (TT. Hasa: Bir çeşit pamuklu kumaş, patiska)

Haşla- : **Sık sık solumak, pofurdamak** (TT. Haşla- : 1. Bir şeyin üstüne kaynar su dökmek veya bir şeyi kaynar suya daldırmak)

Hay I: **Güç, kuvvet, takat** (TT. Hay: İyi dilek, azarlama, şaşma ve sevinç bildirmede kullanılır)

Hay II: **Bir işi onaylamayı ya da onaylamamayı belirten ünlem ah, vah, tüh** (TT. Hay: İyi dilek, azarlama, şaşma ve sevinç bildirmede kullanılır)

Hay-hay: **1. Yavaşça, sakince anlamını veren ünlem 2. Beğenmeyi, sevinci, şaşırma ifade eden söz** (TT. Hayhay: “İsteyerek, seve seve, elbette” anlamlarında onama bildirir)

Hâ: 1. Konuşmada “evet, doğru” anlamında kullanılan ve onaylamayı belirten sözcük
2. Bir konu üzerinde ileri sürülen görüşü düşüncüyü anlatan sözcük
3. Güçlendirme ilgeci (TT. Ha: 1. İstek uyandırmak için kullanılır)

Hıncır- : **1. Anıracakmış gibi ses çıkarmak (eşek) 2. mec. Hıçkırmak** (TT. Hıncır- : 1. Boğazdan hıçkırık sesi çıkarmak)

Hır: **Yiv, tüfeğin yivi** (TT. Hır: Kavga, dalaş)

Hırlı: **Ağızdan doldurulan bir tür tüfek** (TT. Hırlı: 1. İşinde doğru, uslu, iyi)

Hırs: esk. **Ayı** (TT. Hırs: 1. Sonu gelmeyen istek, aşırı tutku)

Hırsız: **Edepsiz, fena, azgın, gaddar** (TT. Hırsız: 1. Çalan (kimse), uğru)

Hırsızlık: **Edepsizlik, fenalık, azgınlık, gaddarlık** (TT. Hırsızlık: 1. Çalma)

Hona: **“Şu, bu, işte vb.” anlamlarda kullanılan söz** (TT. Hona: Erkek sığır)

Hop: **1.”Tamam, güzel, peki” anlamlarında kullanılan cevap sözü 2. Pişman olmayı, vazgeçmeyi belirten söz** (TT. Hop: 1. Uyarma amacıyla kullanılır.)

Horla- I: **1. Zayıf düşürmek, zayıflatmak 2. Zor kullanmak, cebretmek, eziyet etmek, işkence etmek** (TT. Horla- II: Birinin gönlünü incitircesine davranmak)

Hovla- : **1. Endişelenmek, telaşlanmak 2. Havlamak** (TT. Havla- : (köpek) Bağırmak, ürümek)

I

Ikla- : **Rüzgârdan korunmak** (TT. Ikla- : 1. Yük altında güçlkle solumak)

Ilga- : **Koşmak** (TT. Ilga- : Atı dörtnala sürmek)

Ira- : **Sallamak, silkelemek** (TT. Ira- : Uzaklaşmak, uzamak, ara açılmak)

Irala- : **Sallamak, silkelemek** (TT. Irala- : Belirli bir ıra(seciye) ile belirtmek, karakterize etmek)

Islan- : **Fena kokmak, kokuşmak** (TT. Islan- : Islak duruma gelmek)

Issı: **1. Sıcak, sıcak hava 2. Güzel, sevimli** (TT. Isı: 1. Bir cismin genişmesine, buharlaşmasına, erimesine, sıcaklığının artmasına sebep olan fiziksel enerji, hararet)

İ

İçeri:k: **İçeri, içeriye** (TT. İçerik: 1. Bir şeyin içinde bulunan öğelerin bütünü, muhteva)

İçgi: İçki, **içecek** (TT. İçki: 1. İçinde alkol bulunan içecek 2. İçki içme işi)

İçimlik: **İçilir, içilebilir**, içimlik (TT. İçimlik: İçilecek miktarda olan)

İçir- : 1. İçirmek **2. mec. Birine karşı kıskırtmak, tahrik etmek** (TT. İçir- : İçmek işini yaptırmak, içmesini sağlamak)

İçiril- : 1. İçirilmek **2. mec. Kötü olan bir şeyi yapmayı öğrenmek** (TT. İçiril- : İçmesi sağlanmak)

İçki: **1. İç, dâhili, içerdeki 2. İç** (TT. İçki: 1. İçinde alkol bulunan içecek)

İçlik: **Astar** (TT. İçlik: İçe giyilen çamaşır, iç gömleği)

İçmek: **Kürk (manto), kışlık palto** (TT. İçmek: 1. Bir sıvıyı ağza alıp yutmak)

İ.dici: **Körü elinden tutarak gezdiren(adam, çocuk, kadın); lider, kılavuz** (TT. İtici: 1. İtme işini yapan)

İkile- : **1. İki kişi olarak saldırmak 2. Çiftleştirmek 3. İki katına çıkmak** (TT. İkile- : 1. Bir şeyin sayısını ikiye çıkarmak)

İkilik: **İki; ikili; iki kişilik** (TT. İkilik: 1. İkisi bir arada, iki taneden oluşmuş, iki tane alabilen)

İl- : **1. Yapışmak, ilişmek; sarılmak, tutmak 2. Düşmek, ele geçmek** (TT. İl- : 1. Hafif bir düğüm yaparak bağlamak)

İlik: **Düğme** (TT. İlik I: Giysilerin, yorgan çarşaflarının, yastık kılıflarının vb. nin gereken belirli yerlerine iplikle örülerek, parça geçirilerek veya biye ile yapılan küçük yarık)

İ.liş- : **Yapışmak, ilişmek; sarılmak, tutmak** (TT. İliş- : 1. Hafifçe dokunmak, takılmak)

İ.nci: **Yakın akrabaların çocuklara armağan olarak verdiği küçük ev hayvanları** (TT. İnci: 1. İstiridye gibi bazı kavkılı deniz hayvanlarının içersinde oluşan, değerli, küçük, sert, sedef renginde süs tanesi)

İ.nçe: 1. İnce 2. İnce, zayıf 3. mec. Zarif, narin; özen gerektiren, ayrıntılı 4. gr. **Yumuşak**, ince (TT. İnce: 1. Kendi cinsinden olanlara göre dar ve uzun olan, kalınlığı az olan)

İ.nçelik: 1. İncelik **2. Sesin yüksekliği 3. gr. Yumuşaklık**, incelik 4. mec. İncelik, zariflik **5. mec. Karışıklık, karmaşıklık; zorluk** (TT. İncelik: 1. İnce olma durumu)

İ.nçelt- : 1. İnceltmek **2. Yükseltmek** 3. mec. Zayıflatmak (TT. İncelt- : İnce duruma getirmek)

İ.nder: **1. Yıkma; indirmek, yığdırmak; aşağıya atmak** 2. mec. İndirmek, atmak (TT. İndir- : 1. Yüksekten sarp ve kötü yerden veya yukarıdan aşağıya inmesini sağlamak)

İndi: 1. Şimdi **2. Yeniden, tekrar, bir daha, artık, bundan böyle** (TT. İndi: Herkesçe kabul edilebilecek bir temele bağlanamayıp yalnız bir kişinin kendi kanısına dayanan)

İndir- : 1. **Yıkmak**; indirmek, **yığdırmak; aşağıya atmak** **2. mec. Kovmak, sürümek; (içeri) sokmak** (TT. İndir- : 1. Yüksekten, sarp ve kötü yerden veya yukarıdan aşağıya inmesini sağlamak)

İndiril- : **1. Aşağı atılmış olmak** **2. mec. Kovalanmak, sürülmek, güdülmek** (TT. İndiril- : İndirmek işi yapılmak)

İniş: 1. İn-'den **2. İnme, iniş, indirme**; yamaç (TT. İniş: 1. İnme işi veya biçimi)

İğne: 1. İğne **2. İğne, diken** (TT. İğne: 1. Dikiş dikmeye yarayan, ince, ucu sivri, bir ucunda iplik geçecek deliği bulunan çelik araç)

İñildi: 1. İnilti, inleyiş, sızıltı **2. Ağlayacak gibi olma, kapris** (TT. İnilti: İnleme sesi)

İri: 1. İri, büyük **2. Büyük, önemli**, geniş ölçüde, geniş ölçekli (TT. İri: Olağandan daha hacimli, olağanı aşan büyüklüğü olan)

İrkil- : **Uyuklamak, pinekleme** (TT. İrkil- : 1. Ürkerek geri çekilir gibi olmak veya şaşırıp duraklamak)

İsle- : **İstemek, talep etmek** (TT. İsle- : İse tutup karartmak)

İş: 1. İş, emek, çalışma **2. İş, vazife, görev** **3. Yapıt, eser** **4. Dava** (TT. İş I: 1. Bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik, çalışma)

İşle- : 1. Çalışmak **2. Çalışmak, işler halde olmak** **3. İşlemek, değerlendirmek** **4. Çözmek, halletmek** (TT. İşle- : 1. Bir şeye emek vererek onu daha elverişli bir duruma getirmek)

İşledil- : **1. İşe konulmuş olmak** **2. Harekete geçmek** **3. Kullanılmak** (TT. İşletil- : İşletmek işi yapılmak)

İşli: **1. Meşgul, işi çok olan** **2. Mahir, usta, maharetli** (TT. İşli: Üzeri nakışlı)

İşlik: gr. **Eylem** (TT. İşlik: 1. Atölye 2. Gömlek)

İt- : **Götürmek, götürüp getirmek, gezdirmek, dolaştırmak** (TT. İt- : 1. Bir şeyi güç uygulayarak ileri götürmek)

İtele- : 1. İtelemek 2. mec. **Kışkırtmak; teşvik etmek** (TT. İtele- : Sürekli itmek, arka arkaya itmek)

J

K

Kak I: **Kelek, ham kavun** (TT. Kak: 1. Elma, armut gibi meyvelerin kurutulmuşu)

Kak- : 1. Çakmak, kakmak, **çivilemek 2. Çarpmak, çalmak, vurmak 3. Silkelemek, silmek 4. Sallamak, silmek** (TT. Kak- : 1. İtmek, vurmak)

Ka:ka: **Baba** (TT. Kaka: 1. (çocuk dilinde) Kötü, çirkin)

Kakıl- : 1. Çakılmak, **çivilenmek 2. Çalınmak, vurulmak 3. Silkenmek 4. Sallanmak** (TT. Kakıl- : Kakmak işi yapılmak)

Kaşan: **Güzel** (TT. Kaşan: (hizmet veya binek hayvanları için) Durup işeme)

Kā:di: **Kabak, balkabağı** (TT. Kedi: Kedigillerden, köpek dişleri iyi gelişmiş, kasları çevik ve kuvvetli evcil veya yabanî, küçük memeli hayvan)

Kän I: **Çok** (TT. Kan: 1. Atardamar ve toplardamarda dolaşarak hücrelerde özümleme görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı sıvı)

Kän II: **Ocak, maden ocağı** (TT. Kan: 1. Atardamar ve toplardamarda dolaşarak hücrelerde özümleme görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı sıvı)

Kekeç I: **İbik** (TT. Kekeç: Kekeme)

Kekre: bot. **Pembe hardal** (TT. Kekre: Tadı acımtırak, ekşimsi ve buruk olan)

Kelek: **Boynuzsuz** (TT. Kelek: 1. Olgunlaşmamış ham kavun)

Kert- : 1. Kesmek, kertik açmak 2. **Isırmak, kemirmek** 3. İz bırakmak (TT. Kert- : 1. Bir şeyin kenarında kertik açmak, çentmek)

Kesdir- : **Yaralamak** (TT. Kestir- : 1. Kesmek işini yaptırmak)

Keser: **Dokuma sırasında halının uzun tüylerini kesmek için kullanılan eğri bıçak, halı makası** (TT. Keser: Tahta, ağaç yontmaya yarayan, kısa saplı, bir yanı keskin ağızlı, öteki yanı çivi çakmaya uygun çelik araç)

Kesgin: **1. Kararlı, kesin, gerekli** 2. Keskin, sert, yakıcı, kızgın (TT. Keskin: 1. Çok kesici iyi kesen)

Kesmek: **1. Kabuk 2. Köpük** (TT. Kesmek: 1. Bıçak, makas gibi bir araçla bir şeyi ikiye ayırmak, parçalamak, doğramak, ameliyat etmek)

Kı:n: **Ağır, zor, güç** (TT. Kı:n: 1. Bıçak, kılıç gibi kesici araçların kabı)

Kir: 1. Kir **2. Kirli çamaşır** (TT. Kir: 1. Herhangi bir şeyin veya vücudun üzerinde oluşan, biriken pislik)

Kirlik: **Göğüslük, bebe göğüslüğü** (TT. Kirlik: 1. Kadın giysisi, fistan, gömlek)

Kişi: 1. Kişi **2. Yabancı, başkası** (TT. Kişi: 1. İnsan, kimse, şahıs)

Kov- : **1. Birini kovalamak**, kovmak 2. Yol vermek, çıkarmak **3. Kovalamak, izlemek 4. müz. Eşliğinde olmak** (TT. Kov- : 1. Sert veya küçük düşürücü sözlerle gitmesini söylemek, savmak)

Kovul- : 1. Kovulmak 2. Çıkarılmak **3. mec. Güdülmek 4. müz. Müzikte dutarla eşlik etmek** (TT. Kovul- : Kovmak işine konu olmak veya kovmak işi yapılmak)

Kök I: 1. Kök **2. Teyel ipliği** 3. anat. Kök 4. mat. Kök (TT. Kök I: 1. Bitkileri toprağa bağlayan ve onların, topraktaki besi maddelerini emmesine yarayan klorofilsiz bölüm)

Kök II: **Şen, neşeli, şakrak** (TT. Kök I: 1. Bitkileri toprağa bağlayan ve onların, topraktaki besi maddelerini emmesine yarayan klorofilsiz bölüm)

Köken: **1. İp, urgan (sağım sırasında hayvanları bağlamak için) 2. Küçük zincir, köstek (kadınların parmaklarına geçirdikleri)** (TT. Köken: 1. Kavun, karpuz, kabak gibi bitkilerin toprak üstünde yayılan dalları)

Kökert- : **İple direğe bağlamak** (TT. Kökert- : 1. Kökleme)

Kökle- II: **Bir şeyden zevk almak, memnun olmak** (TT. Kökle- : 1. Ağaç veya bitkiyi kökü ile birlikte topraktan çıkarmak, kökertmek)

Köklen- I: **1. Teyellenmek 2. Şeritle bağlanmak** (TT. Köklen- : 1. Kök oluşmak, kök salmak, kök tutmak)

Köklen- II: **Bir şeyden zevk alınmak, memnun olunmak** (TT. Köklen- : 1. Kök oluşmak, kök salmak, kök tutmak)

Köpük II: **Kapik, rublenin yüzde biri değerindeki Rus parası** (TT. Köpük: 1. Çalkanan, kaynatılan, mayalanan, yukarıdan dökülen sıvıların üzerinde oluşan hava kabarcıkları yığını)

Körpe: **1. Küçük 2. (bitki, sebze) Taze, körpe** (TT: 1. Dalından yeni koparılmış tazeliği üstünde, daha büyümemiş, kart karşıtı 2. (insan için) Yeni yetişmekte olan)

Kö:rük: 1. Körük, **demirci ocağı 2. Küllük, nefeslik (soba vb.)** (TT. Köruk: 1. Ateşi canlandırmak için kullanılan ve açılıp kapandıkça içindeki havayı üfleyen araç)

Kö:z: Köz, kor, **sıcak** (TT. Köz: Küçük kor parçası)

Kükre- : **1. Uyandırmak; heyecanlandırmak; birine karşı tahrik etmek 2. mec. Bağırarak, haykırmak, çığlık atmak 3. mec. Kavga çıkarmak, huysuzluk etmek** (TT. Kükre- : 1. (aslan) Bağırarak)

Küme: **Külübe** (TT. Küme: 1. Tümsek biçimindeki yığın)

Küpe: **Kompartıman** (TT. Küpe: 1. Kadınların kulak memelerine taktıkları süs takısı)

Kürk: **Kuluçka** (TT. Kürk: 1. Bazı hayvanların, giyecek yapmak için işlenmiş postu)

L

Lakırdı: **1. Kaynama, kabarma, fokurdama 2. Ses** (TT. Lakırdı: 1. Söz)

Lığırdı- : **Şır şır etmek, şır şır akmak, şırıltılı akmak, çalkalanmak** (TT. Lıkırda- : (kaptaki sıvı) Akarken lık lık ses çıkarmak)

M

Meñ II: **Haşhaş, esrar** (TT. Men: Yasaklama, izin vermeme)

Meñ III: **Yem, yemleme** (TT. Men: Yasaklama, izin vermeme)

Mırla- : **1. Mırıldanmak, mırıldamak 2. Horlamak** (TT. Mırla- : (kedi) Mır mır diye ses çıkarmak)

Mo:r: **Kırmızı** (TT. Mor: 1. Kırmızı ile mavinin karışmasından oluşan renk, menekşe renginin kırmızıya çalanı)

Münder: **1. Yığın haline getirilmiş 2. Çok, pek çok** (TT. Minder: 1. İçi yumuşak bir madde ile doldurularak dikilen, oturmaya, yaslanmaya yarar şilte)

N

O

O:ba: **Köy** (TT. Oba: 1. Göçebelerin konak yeri)

O:cak: 1. Ocak, yemek pişirmek için kurulan ateş yakma yeri **2. Herhangi bir şeyin doğduğu, yayıldığı merkez** (TT. Ocak: 1. Ateş yakmaya yarayan, pişirme, ısıtma, ısınma gibi amaçlarla kullanılan yer)

Oda: **Bir tarihsel olay ya da kişi hakkında yazılan şiir** (TT. Oda: 1. Evin veya herhangi bir yapının oturmak, çalışmak, yatmak gibi işlere yarayan, banyo, salon, giriş vb. dışında kalan, bir veya birden fazla çıkışı olan bölmesi, göz)

O:dunluk: 1. Odun olmaya uygun, yakmaya uygun **2. Odunun bol olduğu yer** (TT. Odunluk: 1. Odun konulan yer)

Oğlan: 1. Erkek çocuk **2. Çocuk** 3. Delikanlı, genç erkek (TT. Oğlan: 1. Erkek çocuk)

Oğşa- I: Okşamak, **öpmek** (TT. Okşa- : 1. Sevgi veya şefkat belirtisi olarak elini bir şeyin üzerinde yavaş yavaş gezdirmek veya ona hafifçe vurmak)

Oh: **Pişmanlık, kınama vb. duyguları belirtmekte kullanılan bir ünlem** (TT. Oh: Sevinç, beğenme, hayranlık, rahatlama gibi çeşitli duyguları belirtir.)

Ok I: 1. Ok **2. Kurşun, mermi** (TT. Ok: 1. Yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince ve kısa tahta çubuk)

Ok II: **Eksen, dingil** (TT. Ok: 1. Yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince ve kısa tahta çubuk)

Okla- I: **Sallamak, atmak, fırlatmak** (TT. Okla- : 1. Ok gibi fırlama)

Okla- II: **Bir şeyi (silahı vb.) doldurmak** (TT. Okla- : 1. Ok gibi fırlama)

Okuma: tıp. **Dolama, etyaran, parmakta çıkan bir yara** (TT. Okuma: Okumak işi, kıraat)

Okun- : **Saymak, hesap etmek, düşünmek** (TT. Okun- : 1. Okumak işine konu olmak)

Omaça: anat. **Bacak ya da kol kemiğinin bir kısmı** (TT. Omaca: 1. Kesilmiş ağaç kökü, bağ kütüğü 2. İri kemik)

Onda: **Eğer, şayet** (TT. Onda: O zamirinin kalma durumu)

O:nluk: **1. On sayısının adı 2. Birim 3. Onluk sistem, ondalık** (TT. Onluk: 1. On birimden, on parçadan oluşan)

Oñ: **İyi, güzel, yararlı** (TT. On: 1. Dokuzdan bir artık)

Oñ- : Onmak, **gün görmek, yaşamak, davranmak, bir şeyle yetinmek, idare etmek** (TT. On- : 1. Daha iyi bir duruma girmek, salah bulmak)

Oñar- : 1. Onarmak, düzeltmek, tamir etmek **2. Başarmak** (TT. Onar- : 1. Bozulmuş, eskimiş olan bir şeyi düzeltip işler veya kullanılır duruma sokmak, işe yarar duruma getirmek, tamir etmek)

Oñat: **İyi, güzel** (TT. Onat: 1. Özenli, düzgün, uygun)

Oñlı: **İyi, güzel, gereği gibi, doğru dürüst, adamakıllı** (TT. Onlu: 1. On parçadan oluşan, kendinde herhangi bir şeyden on tane bulunan)

Oñluk: **İyilik, güzellik** (TT. Onluk: 1. On birimden, on parçadan oluşan)

Orak: 1. Orak **2. Hasat, ot biçimi** 3. Hasat yapılan mevsim (TT. Orak: 1. Ekin biçmekte kullanılan, yarım çember biçiminde yassı, ensiz ve keskin metal bir bıçakla, buna bağlı bir saptan oluşan ekin biçme aracı)

Orun: **1. Yer 2. Yarışta sahip olunan derece 3. gr. il. (son çekim ilgeci) Yerine** (TT. Orun: 1. Özel yer 2. Makam, mansıp, mesnet, mevki)

Ota- : **Ot ayıklamak** (TT. Ota- : İlaç vererek hastalığı iyi etmeye çalışmak, tedavi etmek)

Otag II: **Tarlayı yabancı otlardan temizleme** (TT. Otağ: Büyük ve süslü çadır)

Otagçı: **Ot ayıklama işi ile uğraşan** (TT. Otakçı: 1. Otağ yapan veya satan kimse)

Otur- : 1. Oturmak **2. Sürerlik bildiren yardımcı fiil** (TT. Otur- : 1. Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek)

Oturt- : 1. Oturtmak **2. Tohum, fidan ekmek, dikmek** 3. Bir şeyi bir yere yerleştirmek, kurmak (TT. Oturt- : 1. Oturmak işini yaptırmak)

Ovlak: Oğlak, keçinin, **geyiğin altı aylığa kadar olan yavrusuna verilen ad** (TT. Oğlak I: Keçi yavrusu)

Ovmaç: **Doğranmış sıcak ekmeği yağda ezerek pişirilen bir yemek** (TT. Ovmaç: 1. Hamuru ovalayarak yapılmış kırıntılarla pişirilmiş çorba)

O:y I: **Düşünce, akıl, fikir** (TT. Oy: 1. Bir toplantıya katılanların, bir sorunla ilgili birkaç seçenekten birini tercih etmesi, rey)

O:y II: **1. Alçak, çukur 2. Çukur, kuyu, çöplük** (TT. Oy: 1. Bir toplantıya katılanların, bir sorunla ilgili birkaç seçenekten birini tercih etmesi, rey)

Oya: **Uyanık, uyumayan** (TT. Oya: Genellikle ipek ibrişim kullanarak iğne, mekik, tığ veya firkete ile yapılan ince dantel)

Oydur- : 1. Çukur kazdırtmak **2. Oymak, çıkartmak** (TT. Oydur- : Oymasını sağlamak)

O:yla- : **Düşünmek** (TT. Oyla- : Oya koymak veya oya sunmak)

O:yluk I: **Çukur yer, alçak yer** (TT. Oyluk: Uyluk)

O:yluk II: **Soğuktan korunmak için omza atılarak kullanılan keçeden yapılmış bir giyecek** (TT. Oyluk: Uyluk)

O: ymak II: **Yüksük** (TT. Oymak I: 1. Keskin, sivri uçlu bir cisimle bir şeyi yontarak veya delerek çukur oluşturmak)

Oyun: 1. Oyun 2. Tiyatrodaki, sahnedeki gösteri **3. Şaka, espri** (TT. Oyun: 1. Vakit geçirmeye yarayan, belli kuralları olan eğlence)

Oyunba:z: **1. Şakacı** 2. Hileci, aldatici, yalancı (TT. Oyunbaz: 1. Oynamayı seven 2. Düzenici, hileci)

Oyunçı: 1. Oyuncu **2. Şakacı** (TT. Oyuncu: 1. Herhangi bir oyunda oynayan kimse)

Ö

Ö:ç: 1. Öç, intikam duygusu **2. Düşman** (TT. Öç: Kötü bir davranış veya sözü cezalandırmak için kötülükle karşılık verme isteği ve işi, intikam)

Ö:de- : **1. Haklı çıkarmak, haklı göstermek, birinin güvenine layık olduğunu göstermek** 2. Ödemek, tazmin etmek (TT. Öde- : 1. Bir alış veriş ilişkisinde, borçlu olunan şeyin karşılığını alacaklıya vermek, tediye etmek)

Ökce: **1. Ayakkabının alt tarafı** 2. Ökçe, topuk (TT. Ökçe: 1. Ayakkabı altının topuğa rastlayan yüksek bölümü)

Ö:l: 1. Nemli, ıslak **2. mec. Yiyecek** (TT. Öl: Toprağın nemi, yaşlık, höl)

Ölçeg: 1. Ölçek 2. Ölçü, büyüklük **3. mec. Ölçü, hesap, miktar** 4. **Şiirde ölçü, vezin** (TT. Ölçek: 1. Birim kabul edilen herhangi bir şeyin alabildiği kadar ölçü)

Öñ: 1. Ön, ön taraf 2. Son çekim ilgeci **3. Önce, ilkin** (TT. Ön: 1. Bir şeyin esas tutulan yüzü, arka karşıtı)

Öñdelik: **Birincilik**, öndelik, **liderlik** (TT. Öndelik: Anlaşmaya göre, yapılacak bir hizmet veya satın alınacak bir mal karşılığı gerçekleşecek borçtan, öncelikle ödenen bölüm, avans)

Öñüsü:ra: **Bir şeyin öncesi, arife** (TT. Önü sıra: Önünden, çok uzak olmayan bir aralıkla)

Ö:r- I: 1. Örmek, **demetlemek** 2. Örgü yapmak 3. Üst üste dizmek, yerleştirmek (TT. Ör- : 1. İplik, yün, tel, saz gibi şeyleri elde şiş, tığ yardımıyla birbirine dolayarak işlemek veya tezgâhta dokumak)

Ö:r- II: 1. **Bitmek, göğermek** 2. **Dökmek, meydana çıkmak (yara, döküntü vb. için)** 3. **Tüy çıkmak** 4. **Ayağa kalkmak** (TT. Ör- : 1. İplik, yün, tel, saz gibi şeyleri elde şiş, tığ yardımıyla birbirine dolayarak işlemek veya tezgâhta dokumak)

Ö:rgün: **Mikrop, vücutta ortaya çıkan leke, döküntü** (TT. Örgün: Bir işi gerçekleştirmek amacıyla türlü ve düzenli görevler yapan organlardan oluşan)

Öt- : 1. **Geçmek, geçip gitmek** 2. **Geçmek (zaman için)** 3. **Yakmak, acı vermek, sızlatmak** 4. **Affetmek, bağışlamak** 5. **Satın alınmak, satılmak** 6. **İyi kesmek (bıçak vb. için)** (TT. Öt- : 1. (kuş ve böcekler için) Değişik tonda ses çıkarmak)

Övrence: **Acemi, yeni başlayan** (TT. Öğrenci: 1. Öğrenim görmek amacıyla herhangi bir öğretim kurumunda okuyan kimse, talebe, şakirt)

Öyke: **Güceniklik, kırgınlık, öfke** (TT. Öfke: Engelleme, incinme veya gözdağı karşısında gösterilen saldırganlık tepkisi, kızgınlık, hışım, hiddet, gazap)

Öykün- : Öykünmek, **özenmek, benzetmek** (TT. Öykün- : Birinin yaptığı gibi yapmak, birine veya bir şeye benzemeye çalışmak)

Özen: 1. **Çekirdek, iç, öz** 2. **İskelet, çatı** 3. **İltihap, irin** (TT. Özen: Bir işin elden geldiğince iyi olmasına çabalama, özenme, itina, ihtimam)

Özge: 1. Başka, diğer, öteki 2. **Başkası, yabancı** 3. (son çekim ilgeci) ...den başka (TT. Özge: Başka)

Özleşdir- : **Benimsemek, alışmak, bellemek** (TT. Özleştir- : Öz durumuna getirmek, özlü durum kazandırmak, arılaştırmak)

P

Palak: **Çürük, bozuk** (TT. Palak: 1. Temiz, beyaz tenli (kız için))

Parla- : 1. Parlamak, ışık vermek 2. **Rüzgârda sallanmak** (TT. Parla- : 1. Güçlü bir ışık çıkarmak, ışık saçmak)

Paşmak: **1. Ayak, taban** 2. Potin (TT. Paşmak: Ayakkabı, paşmak)

Patla- : Patlamak, **çarpmak, düşmek**, pat diye ses çıkarmak, **vurmak** (TT. Patla- : 1. (nesnelere için) İç basıncın etkisiyle ve çoğunlukla büyük ses çıkararak dağılmak, infilak etmek)

Patlat- : **Patırtı çıkarmak, pat diye vurmak, paldır küldür düşmek** (TT. Patlat- : 1. Patlamak işine yol açmak)

Paydaş: Pay sahibi, **paylaşılan** (TT. Paydaş: Bir ortaklık veya mal üzerinde payı olan kimse, hissedar)

Payla- : **1. Bölüp vermek, bölmek** 2. mat. **Bölmek** (TT. Payla- : Birine kusurundan ötürü sert sözler söylemek, azarlamak)

Paylaş- : 1. Paylaşmak **2. Aynı fikirde olmak** (TT. Paylaş- : 1. Aralarında bölüşmek, pay etmek, üleşmek)

Pä:l: **Niyet, fikir, kasıt** (TT. Pal: Bir cins güvercin)

Petek: **Ayakkabının içine konulmak için hazırlanan keçe veya deri parçası** (TT. Petek: 1. Arıların yumurtalarını bırakmak ve bal depo etmek için yaptığı, düzgün altıgen ağızlı bal mumu yuvacıklar topluluğu)

Pırla- : **Çevirmek, döndürmek** (TT. Pırla- : 1. (kuş için) Herhangi bir şeyden ürküp uçmak)

Pi:s: 1. Pis, kötü **2. Derinin ve saçların beyazlaması hastalığı** (TT. Pis: 1. Leke, toz veya kirle kaplı olan, kirli, iğrendirici, murdar, mülevves)

Pisle- : **Bir şeyi lanetlemek** (TT. Pisle- : 1. Büyük veya küçük abdestini etmek, kirletmek)

Pi:slik: Kötülük, **işe yaramazlık**, pislik (TT. Pislik: 1. Kir)

Pişek I: **Yayı** (TT: Pişek/ Pişegen: Kolay pişen)

Pişek II: **Koltuk değneği** (TT: Pişek/ Pişegen: Kolay pişen)

Pişik: **Kedi** (TT. Pişik: Apış yeri, koltuk altı gibi tenin birbirine sürtünen yerlerinde terin yakmasıyla oluşan kızartı)

Pişme: **Açılıp yağda pişirilen hamurdan hazırlanan bir yiyecek** (TT. Pişme: Pişmek işi)

Po:sa: **Öpme, öpüş** (TT. Posa: 1. Suyu alınmış her tür yiyecek maddesinin artığı)

Pür: **Dal ve yapraklar; filiz, sürgün, ışkın** (TT. Pür: Çam, ardıç, ladin ağaçlarının iğne gibi ince yaprakları)

R

S

Saçak: **Sofra örtüsü, masa örtüsü** (TT. Saçak: 1. Bazı giyim eşyalarında veya döşemeliklerde kumaş kenarlarına dikilen süslü iplikten püskül)

Sağım: 1. Sağım, **bir sağışta alınan süt miktarı 2. Sağma vakti, sağım zamanı** (TT. Sağım: 1. Sağmak işi 2. Süt veren hayvan)

Sakin- : **Düşüne düşünce, duraksaya duraksaya konuşmak** (TT. Sakin- : 1. Herhangi bir korku veya düşünce ile bir şeyi yapmaktan uzak durmak, içtinap etmek)

Sakırda- : **Hızlı ve sürekli konuşmak** (TT. Sakırda- : Korkudan veya soğuktan titremek)

Sakla- : 1. Elinde tutmak **2. Durdurmak, bekletmek** 3. Koymak, bekletmek, saklamak **4. Yaşatmak, beslemek** 5. Korumak 6. Bir şeyi elinde bulundurmak, saklamak (TT. Sakla- : 1. Elinde bulundurmak, tutmak)

Saklan- : **1. Kendine hâkim olmak, ölçülü davranmak 2. Durmak, beklemek, eğlenmek 3. Var olmak, bulunmak** 4. Saklanmak, korunmak 5. Kendini korumak (TT. Saklan- : 1. Kendini saklamak)

Sa:l I: **Kapanın, tuzanın açılması için kullanılan, üstünden basılan, yaylanan demir** (TT. Sa:l: Birçok kalın direk yan yana bağlanarak yapılan, düz ve korkuluksuz deniz veya ırmak taşıtı)

Sal- : **1. Yapmak, inşa etmek 2. Koymak, yerleştirmek 3. Bir yere, işe, okula vb. yerleştirmek 4. Atmak, fırlatmak** 5. İçeri almak, sokmak 6. Adlarla birlikte çeşitli

anlamlarda eylemler oluşturur (TT. Sal- : 1. Bağımlılığına, tutukluluğuna veya baskı altındaki durumuna son vererek serbest kılmak, bırakmak, koyuvermek)

Salgı: **Bir yer sorulduğunda alınan bilgi** (TT. Salgı: 1. Hücrelerin veya vücuttaki bezlerin kandan ayırıp oluşturdukları ve yeniden kana, başka organa veya dışarıya saldıkları sıvı madde, ifraz)

Saldır- : **1. Yaptırmak, kurdurmak 2. Bir şeyi başka bir şeyin içine yerleştirmek** (TT. Saldır- : 1. Bir kimseye veya bir şeye karşı saldırı yönetmek, zarar verici bir davranışta bulunmak, hücum etmek)

Salık: **yüzi s. : Yüzü asık** (TT. Salık: Olmuş veya olacak bir olay, bir olgu ile ilgili verilen bilgi, haber)

Salın- : **1. Kurulmak, bina edilmek 2. Kendi için kurmak 3. Bir şeyin içine yerleştirilmek 4. Bir yere, okula, işe vb. yerleştirilmek** (TT. Salın- : 1. Yürürken uyumlu hareketlerle hafifçe bir yandan bir yana eğilmek)

Sa:n: **1. Sayı, adet, miktar 2. Sayı, numara 3. Nüfuz, etki, güç** (TT. San: 1. Ün, şan, şöhret)

Sancak: **Toplu iğne** (TT. Sancak: 1. Bayrak, liva)

Sanç- : 1. Sokmak, batırmak, dürtmek **2. İğne vurmak** (TT. Sanç- : Saplanmak, batmak)

Sa:nlı: **Sayılı zaman, az vakit, kısa süre** (TT. Sanlı: Sanı olan, ünlü)

Sañ: s. **gatı bol- : 1. Taş gibi donup kalmak 2. mec. Dik, dimdik** (TT. San: 1. Ün, şan, şöhret)

Sap- : **1. Bir şeyi bir başka şeye geçirmek 2. Aşı yapmak (bitkiler için) 3. Birleştirmek, eklemek** (TT. Sap- : 1. Yön değiştirmek)

Sapak I: **İp, iplik, sicim** (TT. Sapak: 1. Sapaklığı olan)

Sapak II: **1. Ders 2. Ev ödevi 3. Bir olaydan alına ders** (TT. Sapak: 1. Sapaklığı olan)

Sapla- : **Sap yapmak, sap oturtmak** (TT. Sapla- : Hızla batırmak)

Sa:riya:g: **Eritilmiş yağ** (TT. Sarı yağ: Tere yağı)

Sa:riyagız: **Sarı benizli** (TT. Sarı yağız: Kula cinsi at)

Sark- : Sarkmak, **süzülmek**, asılmak (TT. Sark- : 1. Aşağıya doğru uzanmak)

Sarkındı: **1. Yiyecekten artan şeyler, artık 2. Akıp biriken su** (TT. Sarkıntı: Aşağı doğru uzanan, sarkan şey)

Sarkıt: **1. Yiyecekten artan şeyler, artık 2. Akıp biriken su** (TT. Sarkıt: Mağaraların tavanında oluşan, genel olarak koni biçiminde kalker birikintisi)

Sars- : **1. Sarsılmak, titremek 2. Titretmek, ürkütmek** (TT. Sars- : 1. Birdenbire ve güçle kımıldatmak, sallamak, oynatmak, titretmek)

Sataş- : **Karşılaşmak, rastlaşmak** (TT. Sataş- : 1. Bir kimseyi rahatsız edecek davranışta bulunmak, musallat olmak)

Sa:vçı: **Dünürcü, kız istemek için kız evine gönderilen adam** (TT. Savcı: Devlet adına ve yararına davalar açan, kamu haklarını ve hukuku yerine getirmek üzere yargıç katında sanıkları kovuşturan görevli)

Sa:vçılık: **Dünürçülük** (TT. Savcılık: Savcı olma durumu)

Sa:y- II: **Yün pamuk gibi şeyleri değnekle dövmek** (TT. Say- : 1. Bir cinsten kaç parça bulunduğunu anlamak için, bunları birer birer gözden veya elden geçirirken, her defasında bir sayı yükselterek bir sonuca varmak, sayısını bulmak)

Sa:yım: **Dövmek için bölünüp alınan yün, pamuk vb. şeyler** (TT. Sayım: Saymak işi, tadat)

Sa:yın: **Her** (TT. Sayın: Saygı belirtisi olarak konuşma ve yazışmalarda kişi adlarının önüne getirilen unvan, saygıdeğer, muhterem)

Saylama: Seçme, **seçkin, üstün** (TT. Saylama: Saylamak (seçmek) işi)

Saylav: **Seçme, seçiş; seçim** (TT. Saylav: (dil inkılâbının ilk yıllarında) Milletvekili, mebus)

Sayrı: **Yabancı, başka yerden gelmiş olan** (TT. Sayrı: Hasta)

Säkdir- : **Atın iki ayağını attırıp sürmek** (TT. Sektir- : Sekmesine sebep olmak)

Seç- I: **Dağıtmak, yaymak, saçmak** (TT. Seç- : 1. Benzerleri arasında hoşça gideni almak veya yararlanmak için ayırmak)

Seçil- I: **Dökülmek, saçılmak** (TT. Seçil- : Seçmek işine konu olmak)

Seçme: **Saçma, tüfek kurşunu** (TT. Seçme: 1. Seçmek işi)

Sek- : **Yürümek, ayak basmak, varmak, görünmek, gelmek** (TT. Sek- : 1. Tek veya iki ayak üzerinde sıçramak veya sıçrayarak ilerlemek)

Seleñ: **Geniş, açık, ferah, serin** (TT. Selen: Ses, haber, bilgi)

Serdir- : **Sermek, asmak, yaymak** (TT. Serdir- : Sermek işini yaptırmak)

Sere II: **İyi, güzel** (TT. Sere: Açık duran başparmağın ucundan işaret parmağının ucuna kadar olan uzaklık, sele)

Serp- : **1. Boşaltmak, dökmek, boca etmek 2. Bir şeyi çevirmek, döndürmek 3. Açmak, açıp bırakmak** (TT. Serp- : 1. Bir şeyi dağılacak biçimde dökmek, saçmak)

Serpil- : **Geriye çekilmek, gerilemek** (TT. Serpil- : 1. Serpmek işine konu olmak)

Sıklık: **Islık** (TT. Sıklık: 1. Sıkı olma durumu)

Sın- : **Kırılmak, vurulmak, ölmek, düşmek** (TT. Sın- : 1. Kırılmak, parçalanmak, bozulmak 2. Yenilmek, bozguna uğramak)

Sınan- : **Bir işe kalkışmak, yapacak gibi olmak** (TT. Sınan- : Sınamak işine konu olmak)

Sız- I: **1. Duyumsamak, hissetmek 2. Sezmek** (TT. Sız- : 1. İnce aralıklardan veya gözeneklerden az miktarda ve belli olmadan yavaş yavaş akmak, çıkmak)

Silk- : 1. Silkemek, silkelemek **2. Dürtmek** (TT. Silk- : 1. Üstündeki şeyleri düşürmek veya temizlemek için bir şeyi kuvvetle sallamak veya sarsmak)

Silkme: **Kıvrıkcık tüylü deri başlık** (TT. Silkme: 1. Silkmek işi)

Sin- : **1. Sindirilmek, hazmolmak 2. Sinmek, sızmak** (TT. Sin- : 1. Kendini göstermemek için büzülmek, saklanmak, pusmak)

Sogur- : **Sökmek, söküp çıkarmak, koparmak** (TT. Soğur- : 1. İçine çekmek)

Sok- : 1. Sokmak 2. Batırmak **3. Giymek** (TT. Sok- : 1. İçine veya arasına girmesini sağlamak)

Sol- : 1. Solmak, rengi uçmak 2. Tazeliği kaçmak (bitki için) **3. mec. Üzgün, kaygılı olmak** (TT. Sol- : 1. Rengini yitirmek, rengi uçmak)

Solak: **Solgun, rengi uçmuş** (TT. Solak: 1. Eller kullanılarak yapılan işlerde daha çok sol elini kullanan)

Son- : **1. Sonra 2. Son, uç, bitim** (TT. Son: 1. Şimdiki zamana en yakın zamandan beri olan veya bu zamanda yapılmış, olmuş olan, ilk karşıtı)

Sor- : **1. Emerek içmek, emmek, sömürmek 2. Kendine çekmek, içine almak, sindirmek** (TT. Sor- II: Sorumak, emmek)

Sora- : 1. Sormak **2. İzin almak** (TT. Sor- I: 1. Birine soru yönelterek herhangi bir konuda ondan bilgi istemek, sual etmek)

Sorgu: **Kurutma kağıdı** (TT. Sorgu: 1. Bazı kuşların tepelerinde bulunan uzunca tüy)

Sovukga:nlı: Soğukkanlı, **dayanıklı** (TT. Soğukkanlı: Olaylara ve gelişmelere sakin, ılımlı ve temkinli yaklaşan (kimse))

Soy- : 1. Soymak **2. Yaralamak, soymak 3. Hayvan kesmek** (TT. Soy- : 1. Bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarmak)

Sök- : 1. Sökmek (dikiş vb. için) 2. Sökmek, parçalara ayırmak 3. Sökmek, yerinden çıkarmak (bitki için) **4. Bir şeyi yeniden incelemek 5. Gevşetmek** (TT. Sök- : 1. Bir şeyi bulunduğu yerden kuvvet kullanarak veya gevşeterek çıkarmak, çekip ayırmak)

Sövüş: **Konuğu ağırlamak için kesilen hayvan** (TT. Sövüş: Sövmek işi veya biçimi)

Sus- : **Almak, çekmek (kepçe ile)** (TT. Sus- : 1. Konuşmasını kesmek veya konuşmaktan kaçınmak)

Susak: **Kepçe** (TT. Susak: 1. Susamış olan, susayan 2. Salak, aptal 3. Su kabağından yapılmış veya ağaçtan oyulmuş maşrapa)

Susuber- : **Kepçe ile alıvermek** (TT. Susuver- : Ansızın susmak)

Suvarım: **Sulanma, su verilme** (TT. Suvarım: Bir suvarmada veya sulamada verilen su miktarı)

Suvlı: 1. Sulu, **taze** 2. Suyu bulunan, sulu (TT. Sulu: 1. Suyu olan, içinde su bulunan)

Suvluk: **Suyu bol yer, sulak** (TT. Suluk: 1. Oda içinde yıkanmak için ayrılmış küçük yer, gusülhane)

Sümsük: **Sürekli bir şey gözler gibi dolaşıp yürüyen** (TT. Sümsük: Uyuşuk davranan, miskin, aptal, mıymıntı, sünepe, pısrık)

Sümür- II: **Aşağı eğmek** (TT. Sömür- : 1. (yiyecek içecek için) Hepsini birden yiyip bitirmek, silip süpürmek)

Süpür- : 1. Süpürmek **2. Silmek** (TT. Süpür- : 1. Bir şeyin, bir yerin üstündeki çer çöp, toz toprak gibi şeyleri süpürge, fırça veya başka bir araçla toplamak, temizlemek)

Süren: **1. İn, yuva 2. Düşman yatağı** (TT. Süren: Sürdürmek işi)

Sürt- : 1. Sürtmek **2. mec. Yakmak** (TT. Sürt- : 1. Bir şeyi bastırarak diğer bir şeyin üzerinden geçirmek)

Sürüm: **Sürme, sürüm, toprak işleme** (TT. Sürüm: 1. Bir ticaret malının satılır olması, revaç 2. Bir paranın geçer olması, tedavül)

Süyrel- I: 1. Sivrilmek **2. Çok giyilip eskimek** (TT. Sivril- : 1. Sivri duruma gelmek, sivrileşmek)

Süyren- : 1. Sürünmek **2. Geride kalmak** (TT. Sürün- : 1. Karnı üzerinde sürünerek ilerlemek)

Süyüm: **Lif, tel, iplik** (TT. Süyüm: İğneye geçirilen bir sap iplik)

Süzüber- : **Bir nedenden ötürü birinden kaçmak, sıvışmak** (TT. Süzüver- : Çabucak süzmek)

Süzük: **Süzük, süzölmüş (göz için)** (TT: 1. Zayıf, güçsüz, süzgün)

Ş

Şakır şukur: **1. Taş, demir vb. nesnelere birbirine çarpmasıyla çıkan ses, şıkırtı, şakırtı, tangırtı 2. Çabucak, acele 3. İvir zıvır** (TT. Şakır şukur: Fazlaca şakırtı çıkararak)

Şallak: **1. Suda takla atılarak oynanan bir oyun 2. Kamçı, kırbaç** (TT. Şallak: 1. Çıplak 2. Giyimine özen göstermeyen kimse)

Şapbat: **1. Elin ayası 2. Sille, tokat, şamar** (TT. Şaplak: Şap diye ses çıkaran tokat)

Şeyle: 1. Böyle, şöyle **2. Amaçsız, boş yere** (TT. Şöyle: 1. Şunun gibi şuna benzer)

Şonda: **Orada** (TT. Şunda: Şu zamirinin kalma durumu)

Şo:r: **1. Tuzlu 2. Tuzlu, çorak arazi** (TT. Şor: Batı Sibirya'da yaşayan bir Türk topluluğunun adı)

Şo:rla- : **Tuzlanmak** (TT. Şorla- : (su vb. için) Şor diye ses çıkararak akmak)

T

Tahıl: **Kutu, sandık, kasa, çekmece** (TT. Tahıl: Buğday, arpa, mısır, yulaf, çavdar, pirinç gibi ürünlerin genel adı, hububat)

Tanışlık: 1. Tanışlık, bilişlik **2. Bir konu hakkında önceden bilgi sahibi olmak** (TT. Tanışlık: Tanış olma durumu)

Ta:ñ: **Garip, şaşırtıcı** (TT. Tan: Güneş doğmadan önceki alaca karanlık)

Tap- : **Bulmak** (TT. Tap- : 1. Tanrı diye tanımak, kulluk etmek)

Ta:r: **1. Tel, ip 2. müz. Tar** (TT. Tar: Doğu Anadolu ile Azerbaycan'da çalınan bir çalgı türü)

Tara:z: **Su bölümü çizgisi** (TT. Taraz: İpek gibi düz ve parlak bir kumaşın üzerinde bulunan tel tel iplik)

Tart- : **1. Çekmek 2. Bir şeyi germek, çekmek** (TT. Tart- : 1. Bir şeyin birim cinsten ağırlığını bulmak)

Taslama: **Taslak, eskiz** (TT. Taslama: Taslamak işi)

Tasma: **İnce, uzun deri parçası** (TT. Tasma: 1. Bazı hayvanların boynuna takılan, bu hayvanları bir yere bağlamaya, çekip götürmeye yarayan kemer biçiminde bağ)

Taşla- I: **1. Atmak, fırlatmak, savurmak 2. Bırakmak, yarıda kesmek, son vermek** (TT. Taşla- : 1. Taş atmak, taşa tutmak)

Taşla- II: **Sopayla vurmak** (TT. Taşla- : 1. Taş atmak, taşa tutmak)

Ta:y II: **Yön, istikamet, taraf** (TT. Tay: Üç yaşına kadar olan at yavrusu)

Ta:yla- : **İki tarafı eşitlemek (yük için)** (TT. Tayla- : (kısarak) Doğurmak)

Telek: **Yanlış, uygunsuz, kötü** (TT. Telek: Kuşların gövde, kanat ve kuyruğunda bulunan uçma, örtü ve kuyruk telekleri olarak üçe ayrılan, çeşitli renklerde kalın eksenli tüy)

Ter: **Yaş, nemli, taze** (TT. Ter: Derinin gözeneklerinden sızan, kendine özgü kokusu olan, yapışkan, renksiz, tuzlu sıvı)

Terlik: **Tazelik** (TT. Terlik: 1. Genellikle ev içinde giyilen hafif ve türlü biçimlerde ayakkabı)

Ters: **1. Yanlış, kötü 2. Bir şeyin öbür yüzü 3. Geçimsiz, uyumsuz, dargın** (TT. Ters I: 1. Gerekli olan duruma karşıt (olarak))

Tersleş- : Zıtlaşmak, **kavgalaşmak** (TT. Tersleş- : Terslik etmek, zıt davranmak)

Tibirde- : **Titremek, sarsılmak** (TT. Tıpirda- : 1. Yürürken tıpir tıpir ses çıkarmak 2. Hafif hafif vurmak)

Tisgin- : **Silkinmek, sarsılmak, korkudan ürpermek** (TT. Tiskin- : Bıkmak, usanmak, istememek)

Togta- : **Beklemek, durmak** (TT. Tokta- : Dinlenmek, rahatlamak, serinlemek)

Tok I: **Tavuk kovmak için kullanılan söz** (TT. Tok: 1. Açlığını gidermiş, doymuş, aç karşıtı)

Tok II: **Akım, cereyan**

Toplum: **1. Öbek, grup 2. Külliyyat** (TT. Toplum: 1. Aynı toprak parçası üzerinde bir arada yaşayan ve temel çıkarlarını sağlamak için iş birliği yapan insanların tümü, cemiyet)

Topur: **Toprak** (TT. Topur: 1. Kestanenin dikenli olan dış kabuğu 2. Fındığın dışındaki kabuk)

Tor: 1. Ağ; **pota 2. Tuzak** (TT. Tor I: 1. Sık gözlü ağ)

Tos: **Pekiştirici görevindeki önek** (TT. Tos: Alın veya boynuzla vuruş)

Tosla- : **Yalan söylemek** (TT. Tosla- : 1. Tos vurmak)

Toslama: **Söylenti, rivayet** (TT. Toslama: Toslamak işi)

Tosun: **İş yapmayan, iş görmeyen** (TT. Tosun: 1. Burulmuş erkek dana)

Toz- : **Eskimek, yıpranmak** (TT. Toz- : Gezip tozmak)

Törpi: **Ağaç kesmekte kullanılan iri dişli alet** (TT. Törpü: 1. Ağaç veya kurşun, kalay gibi yumuşak metallerin kabasını almaya yarayan, dişleri uzun ve aralıklı eğe)

Törpüle- : **Kesmek**, yontmak (TT. Törpüle- : 1. Törpü ile düzeltmek)

Töz: **Şiş, yumru** (TT. Töz: 1. Kök, asıl, cevher)

Tussag: 1. Tutsak **2. Hapishane** (TT. Tutsak: 1. Savaşta ele geçen düşman, esir)

Tutarık: **1. Tutulacak yer 2. Bahane, sebep, dayanak, koz** (TT. Tutarık: 1. Ruh hastalığı nöbeti)

Tutuk: **1. Üzgün, kederli 2. Bulutlu, kapalı (hava için) 3. Zayıf, ölgün** (TT. Tutuk: 1. Akıcı, rahat konuşamayan)

Tutuş: **Tümüyle, baştan başa** (TT. Tutuş: Tutmak işi veya biçimi)

Tüm: **Karanlık** (TT. Tüm I: 1. Bir şeyin olancası, bütünü, topu, tamamı)

Tünek: **Ev; kafes** (TT. Tünek: Kuşların, evcil kanatlıların üzerinde tünedikleri dal veya sırtık)

Tüsse: **Duman, is** (TT. Tütsü: 1. Dinî törenlerde çevrenin güzel kokmasını sağlamak, büyü veya ilâç yapmak amacıyla yakılan kokulu madde)

Tüssele- : **Tütmek, duman çıkarmak** (TT. Tütsüle- : 1. Türlü amaçlarla bir yeri tütsü dumanıyla doldurmak, tütsü yapmak)

Tütün: **Duman, is** (TT. Tütün: 1. Patlıcangillerden, birleşiminde nikotin bulunan, otsu bir bitki)

Tüy: **Tüy, saç** (TT. Tüy: 1. İnsan ve hayvan derisi üzerinde bulunan ince kıl)

U

Uç- : 1. Uçmak 2. Uçağa binip gitmek **3. Bir yeri kırılıvermek 4. Sallanmak 5. Yüksek bir yerden düşmek** (TT. Uç- I: 1. (kuş, kanatlı böcek vb. için) Hareketli kanatları yardımıyla havada düşmeden durmak, havada yol almak)

Uçar: **Uçurtma** (TT. Uçar: Uçan, uçucu)

Uçgur II: **Hızlı uçan, iyi uçan** (TT. Uçkur: 1. Şalvar ve iş donunu bele bağlamak veya torba, kese ağzını büzmek için bunlara geçirilen bağ)

U:çlı: 1. Uçlu, ucu var olan **2. Keskin, sivri** (TT. Uçlu: 1. Ucu olan, ucu çıkan)

Uçma:: **1. Cennet 2. mec. Çok güzel yer** (TT. Uçma: Uçmak işi)

Uçurım: **1. Yeni uçmaya başlayan yavru kuş 2. Sarp, dik** (TT. Uçurum: 1. Dik ve derin yamaç)

Ugra- : **1. Yola çıkmak, yola düşmek, gitmek 2. Bir tarafa yönelmek, yollanmak** (TT. Uğra- : 1. Yola devam etmek üzere, bir yerde, kısa bir süre kalmak)

Uğrunda: **“Hakkında, için” vb. anlamlarda kullanılan sözcük** (TT. Uğrunda: Önünde)

Ugur: 1. Doğrultu, yön, istikamet **2. Akım, cereyan 3. Yol, yöntem, tarz 4. Akraba 5. Anlam, mana** (TT. Uğur II: (yönelme veya kalma durumunda) Hedef, amaç, gaye, yol)

Uğursuz: **1. Özgün fikri olmayan, anlamsız, sonuçsuz, saçma, önemsiz 2. Boş konuşma** (TT. Uğursuz: Kendinde uğursuzluk bulunan, kadersiz, meymenetsiz)

Uğursuzluk: **1. Özgün fikri olmama durumu, anlamsızlık, saçmalık, sonuçsuzluk, önemsizlik 2. Boş konuşma durumu** (TT. Uğursuzluk: Bazı olaylarda görülen ve insana kötülük getirdiğine inanılan belirti veya bazı nesnelere var olduğuna inanılan güç, kademsizlik, meymenetsizlik)

Ula- : **1. Ulamak, bağlamak 2. Bir düşünceyi diğerine bağlamak, düşünceleri birbirine bağlamak** (TT. Ula- : Ekleme, katma, ilave etme)

Ulag: Ulak, **ulaşım için kullanılan (at, deve, motorlu araç vd.) araç** (TT. Ulak: Haberci, haber veren kimse)

Ulan- : **Kullanmak, bir şeyden yararlanmak** (TT. Ulan- : Ulamak işi yapılmak)

Ulu: **1. Büyük 2. Yetişkin, belli bir yaşa gelmiş 3. Önemli 4. mec. Önder, lider 5. Güçlü, kuvvetli** (TT. Ulu: **1. Erdemleri bakımından çok büyük, yüce**)

Umma: **Uzak** (TT. Umma: Ummak durumu)

Uşak: **Ufak, küçük** (TT. Uşak: **1. Çocuk**)

Ut- : **1. Oyunda, savaşta, tartışmada vb. üstün çıkmak, galip gelmek 2. İkramiye çıkmak** (TT. Ut- : **1. Yenmek 2. (oyunda) Yenmek, ütmek**)

Uyul- : **Alışmak, uyum sağlamak, inanmak** (TT. Uyul- : Uyulmak işi yapılmak)

Uzak: **1. Uzak, arada uzun mesafe bulunan 2. Uzun (süre, zaman için) 3. Bütün, tüm, cümle** (TT. Uzak: **1. Gidilmesi çok süren, çok ötelede bulunan, ırak, yakın karşıtı**)

Uzaklaş- : **1. Uzaklaşmak 2. Uzamak, sürüp gitmek** (TT. Uzaklaş- : (bir şeyden, bir yerden veya kimseden) Ayrılıp uzağa gitmek)

Uzaklık: **1. Uzaklık 2. Uzunluk, uzun sürelilik 3. Boylam, tul dairesi** (TT. Uzaklık: **1. Uzak olma durumu, ıraklık**)

Uzat- : 1. Bir şeyi birine vermek için elini öne yöneltmek 2. Süreyi artırma, temdit etmek **3. Yolcuyu geçirmek 4. Bir şeyi göndermek, yollamak** (TT. Uzat- : 1. Uzamasına sebep olmak, uzamasını sağlamak)

Uzun uzun: 1. Oldukça uzun 2. Uzun süren, uzun süre devam eden **3. Devamlı, sürekli** (TT. Uzun uzun: 1. Çok uzun, uzun süre, uzun olarak, uzunca)

Ü

Üçbi:r: **Üçer, üçer üçer** (TT. Üç bir: Oyunda, atılan zarlardan birinin bir, öbürünün üç benekli olan yüzünün üste gelmesi, seyek)

Üçle- : **Üç kişi çalışmak, işi üç kişi yapmak** (TT. Üçle- : 1. Üç çıkarmak)

Üçlük: **Üç sayısını gösteren rakam, üçlük** (TT. Üçlük: 1. Üç tanesi bir arada bulunan, üç tane alabilen, üç taneden oluşmuş)

Ülüş: **Pay, hisse, parça** (TT. Ülüş: Kesilen hayvanın etinden alınan pay)

Üst: 1. Bir şeyin dış yüzü, yüzey **2. Hayvanın arkası, sağrısı** 3. Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı (TT. Üst: 1. Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, fevk)

Üstünde: **Bu nedenle, bunun için** (TT. Üstünde: Bir tutum veya davranışı dışa yansıtıyor olma veya böyle bir durum içinde bulunma)

Üstünlük II: **Heybe, çuval** (TT. Üstünlük: Üstün olma durumu, rüçhan)

Üt- : 1. Bir şeyi, tüylerini yakmak için ateşten geçirmek **2. Birinin hakkını yemek, emeğini sömürmek** (TT. Üt- : 1. Ateşten veya yüksek bir ısıdan geçirmek)

Üyr- : 1. Ürümek, havlamak **2. mec. Küfretmek, sövmek** (TT. Ürü- : Havlamak)

Üyşen- : **Korkmak, çekinmek, ürkmek** (TT. Üyşen- : Kendinde bir gevşeklik duyarak bir işi yapmaya isteği olmamak)

Üyşmek: **1. Yığın, küme 2. Grup, topluluk** (TT. Üşmek: Çokça gelip toplanmak, üşüşmek)

Üz- I: **1. Bir şeyi koparmak, parçalamak (iplik vb.) 2. Koparmak, toplamak 3. Kesmek, kesilmek, dinmek** (TT. Üz- : 1. Üzüntü vermek 2. Bir şeyi gerip çekerek gevşetmek, sürterek aşındırmak)

Üz- II: **Borcunu ödemek, hesabını kapatmak** (TT. Üz- : 1. Üzüntü vermek 2. Bir şeyi gerip çekerek gevşetmek, sürterek aşındırmak)

Üzül- II: **Borcunu ödemek, ödeşmek, hesaplaşmak** (TT. Üzül- : 1. Üzmek işine konu olmak)

Üzümçilik: 1. Tarımın bir kolu olan üzüm yetiştiriciliği, üzümçülük **2. Üzümlük, bağ** (TT. Üzümçülük: Üzüm yetiştirme ve satma işi)

V

Y

Ya:ba: **Duvar askısı** (TT. Yaba: Harman savurmakta kullanılan, çatal biçiminde, tahtadan tarım aracı, atkı)

Yadırğa- : **Çekinmek, utanmak, sıkılmak**, yabancı saymak, yadırgamak (TT. Yadırğa- : Kendine yabancı gelen bir kimseye, duruma veya şeye alışmamak, ısınmamak)

Yağlık: **Eşarp, başörtüsü** (TT. Yağlık I: Büyük mendil, çevre)

Yak- II: **Su vermek, su içirmek** (TT. Yak- I: 1. Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak)

Yak- III: **Beğenmek, hoşuna gitmek** (TT. Yak- I: 1. Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak)

Yakala- : **1. Bir şeyin kenarından yürümek 2. Yakasından tutmak, yakasına yapışmak** (TT. Yakala- : 1. Bir kimseyi veya bir şeyi elle tutmak)

Yakım: **Hoşluk, tatlılık** (TT. Yakım: 1. Yakma işi)

Ya:l: **Yele** (TT. Yal: Köpek ve ineklere yedirilmek için un ve kepekle hazırlanan yiyecek)

Yalançı II: **Dünya** (TT. Yalançı: 1. Yalan söylemeyi huy edinmiş (kimse))

Yalañ I: **Daima, sürekli, her zaman** (TT. Yalan: 1. Aldatmak amacıyla bilerek ve gerçeğe aykırı olarak söylenen söz, kıştır)

Yalañ II: **Çıplak** (TT. Yalan: 1. Aldatmak amacıyla bilerek ve gerçeğe aykırı olarak söylenen söz, kıtır)

Yalman: **Bir sıçan türü** (TT. Yalman: 1. Eğik, eğinik, mail)

Yalpa: **Birden (gözünü) açmak** (TT. Yalpa: 1. Rüzgâr veya dalgaların etkisiyle geminin bir sancağa bir iskeleye yatıp kalkması)

Yalpak: **Sığ** (TT. Yalpak: 1. Sokulgan, cana yakın)

Yamal- : **Yama yapmak, yamalamak, yamamak** (TT. Yamal- : Biçimini, rengini doğaya uydurarak saklanmak)

Yaman II: **Devenin derisinin yumuşak yerlerinde şişkinlikle ortaya çıkan hastalık** (TT. Yaman: 1. (güç, etki veya beceri) Alışılmışın üzerinde olan)

Yañ: **Yankı** (TT. Yan: 1. (bir şeyin) Ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü)

Yañkı: **Biraz önceki, biraz önce** (TT. Yankı: 1. Sesin bir yere çarpıp geri dönmesiyle duyulan ikinci ses, aksiseda, inikâs, eko)

Yañsı: **İstihza, alay** (TT. Yansı: 1. Işığın parlak bir yere çarpıp geriye doğru yön değiştirerek kaynağını göstermesi, inikâs, akis)

Yañzıt- : **Hissettirmek, bildirmek, sezdirmek, ima etmek** (TT. Yansıt- : 1. Işık, ses, görüntü vb. ni geri göndermek, yansımısını sağlamak, aksettirmek)

Yap- : **1. Örtmek 2. Kapamak 3. Yiyecek hazırlamak, pişirmek 4. Durdurmak, lağvetmek 5. Bitirmek, kapamak 6. Vurmak** (TT. Yap- : 1. Ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak, meydana getirmek)

Yapıldak: **Yavaş yavaş, acele etmeden, ağırca** (TT. Yapıldak: Yayan ve yalın ayak)

Yapı I: **Tepe** (TT. Yapı: 1. Barınmak veya başka amaçlarla kullanılmak için yapılmış her türlü mimarlık eseri, bina)

Yapı II: **1. Örtü 2. Kapak 3. Merhem** (TT. Yapı: 1. Barınmak veya başka amaçlarla kullanılmak için yapılmış her türlü mimarlık eseri, bina)

Yapık: **Kapalı** (TT. Yapık: 1. Belleme)

Yapın- : **Örtünmek** (TT. Yapın- : 1. Kendine yapmak veya kendi için yaptırmak)

Yaprak: 1. Yaprak **2. Genç kızların giysilerinin önüne taktıkları yaprağa benzeyen gümüş takı** (TT. Yaprak: 1. Bitkilerde solunum, karbon özümlemesi, terleme gibi olayların olduğu, çoğu klorofilli, yeşil ve türlü biçimdeki bölümler)

Yar- : 1. Kesmek 2. Yarmak **3. Tahrip etmek, patlatmak 4. Isırmak (köpek) 5. mec. Hırsızlık yapmak, soymak** (TT. Yar- : 1. Uzunlamasına bölüp ayırmak)

Yarag: 1. Silah **2. Teçhizat, donatı** (TT. Yarak: 1. Silah)

Yaramaz: **1. Kötü, fena** 2. İşe yaramayan, yaramaz (TT. Yaramaz: 1. Uygun ve yararlı olmayan, bir işe yaramayan)

Yararlı: Yararlı, uygun, **gerekli** (TT. Yararlı: Yarar sağlayan, yararı olan, faydalı, nafi)

Yaraş- I: **Barışmak** (TT. Yaraş- : 1. Yakışmak, uymak)

Yaraşık I: **Barış** (TT. Yaraşık: Yaraşma, uyma, uygunluk)

Yaraşık II: **Hoşluk, güzellik** (TT. Yaraşık: Yaraşma, uyma, uygunluk)

Yaratı: **Yaralı (hayvan)** (TT. Yaratı: Özel bir yetenekten yararlanılarak ortaya konulmuş şey, kreasyon)

Yarımlık: **Yarım litrelik** (TT. Yarımlık: 1. Sakat ve sağlıksız olma durumu)

Yarlık II: **Etiket** (TT. Yarlık: Ferman)

Yasa- : **1. Yapmak 2. dilb. Türetmek, yapmak** (TT. Yasa- : 1. Düzen vermek)

Yasama: **1. Sun'i, yapma, yapay 2. Türemiş sözcük** (TT. Yasama: 1. Yasa koyma, teşri)

Yası: 1. Yassı **2. mec. Geniş** (TT. Yası: Yavan ve düz)

Yaş III: **1. Yetişmemiş, kemale ermemiş 2. Genç 3. Toy** (TT. Yaş I: 1. Doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman, sin)

Yaş: **Soğan, patates, havuç vb. bitkilerin kökü ve gövdesi** (TT. Yaş II: 1. Nemli, ıslak)

Yaş- : **Batmak (güneş)** (TT. Yaş- : 1. Kadınların ferace ile birlikte kullandıkları, gözleri açıkta bırakan, ince yüz örtüsü)

Yaşlık: **Gençlik** (TT. Yaşlık: Yaş olma durumu veya yaş yer, ıslaklık, höl, rutubet)

Ya:t I: **Hafıza, bellek** (TT. Yat I: Kalkan ve zırh gibi korunma aracı)

Yat- : 1. Yatmak 2. Uyumak 3. **Bir yerde uzun süre bulunmak 4. Durmak, dinmek 5. Solmak, kurumak** (TT. Yat- : 1. Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak)

Yatagan: **1. Çok yatan, uykucu 2. mec. Tembel** (TT. Yatağan: Namlusu kavisli, iki yanı da kesici, bir tür uzun savaş bıçağı)

Yatak I: **Ağıl** (TT. Yatak: 1. Uyumak, dinlenmek gibi amaçlarla üzerine veya içine yatılan eşya)

Yatak II: **1. Çok yatan, uykucu 2. mec. Tembel** (TT. Yatak: 1. Uyumak, dinlenmek gibi amaçlarla üzerine veya içine yatılan eşya)

Yatır- : 1. Boylu boyunca uzatmak, yatırmak 2. Yatırmak 3. **Tırpanlamak, biçmek 4. İçine koymak, bastırmak (tuzlama vb.) 5. Durdurmak, bastırmak 6. İptal etmek** (TT. Yatır- : 1. Bir kimsenin bir yere yatmasını sağlamak)

Ya:y: 1. Yay 2. **Sapan 3. Parantez** (TT. Yay: 1. Ok atmaya yarayan, iki ucu arasına kiriş gerilmiş, eğri ağaç veya metal çubuk)

Ya:y- II: **1. Hamur açmak 2. Dağıtmak, yaymak** (TT. Yay- : 1. Bir şeyi açarak, düzelterek bir alanı örtecek biçimde sermek)

Ya:yın: **Yayın balığı** (TT. Yayın: Basılıp satışa çıkarılan kitap, gazete gibi okunan veya radyo ve televizyon aracılığıyla halka sunulan, duyurulan, iletilen şey, neşriyat)

Yayla- : **Yay ile atmak, yay ile vurmak** (Yayla- : Yazın yaylada oturmak, yaylaya çıkmak)

Ya:z: **İlkbahar** (TT. Yaz: (kuzey yarım küre için) Yılın, Haziran'ın 21'inde başlayıp Eylül'ün 23'üne kadar süren, ilkbaharla sonbahar arasındaki sıcak mevsimi)

Ya:z- : **1. Çözölmek, açılmak 2. Yerinden çıkmak, kırılmak 3. Başka yana çevrilmek** (TT. Yaz- I: 1. Sözü, düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatmak)

Yaz- II: **1. Döşemek 2. Yaymak, sermek 3. Kıvrılan, kırışan, büzölen yerleri düzeltmek 4. Katını açmak 5. Kaçmak** (TT. Yaz- I: 1. Sözü, düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatmak)

Yazgı: **1. Yazma, yazı, kayıt, yazıt 2. İşaret** (TT. Yazgı I: Bütün olmakta ve olacak olanları önceden ve değışmeyecek biçimde düzenlediğine inanılan doğaüstü güç, alın yazısı, kader, mukadderat)

Ya:zık: **Kabahat, suç** (TT. Yazık: 1. Herkesi üzebilecek şey, günah)

Ya:zla- : **1. Yaylağa çıkmak 2. mec. Özgür, serbest yaşamak** (TT. Yazla- : 1. Yazı bir yerde geçirmek)

Yedigen: **Ulı y. : Büyük Ayı; Kiçi y. : Küçük Ayı** (TT. Yedigen: 1. Yedi açısı olan)

Yedilik: **1. Yedi numaralı, yedi (tane), yedili 2. Yedi taneden kurulmuş** (TT. Yedilik: Yedisi bir arada, yedi taneden oluşmuş, yedi tane alabilen)

Yele: **Rüzgâr tutmayan, rüzgârsız** (TT. Yele: 1. At, aslan gibi bazı hayvanların ensesinde veya boynunda bulunan uzun kıllar)

Yelek: **Tüy, kuş tüyü** (TT. Yelek: 1. Ceket altına giyilen kolsuz ve kısa giysi)

Yelekle- : **Tüylei çıkmak, tüylenmek** (TT. Yelekle - : (okun kuyruğuna) Tüy takmak)

Yelin: **Meme** (TT. Yelin: İnek, manda, koyun gibi hayvanlarda memenin süt toplanan bölümü)

Yellen- : **1. Şişmek, kabarmak, taşmak 2. İltihaplanmak 3. Parlamak, ateş püskürmek, beyni atmak** (TT. Yellen- : 1. Körük, yelpaze gibi araçların yaptığı yelin etkisinde kalmak)

Yelli: 1. Rüzgârlı **2. Şişmiş, şişkin** (TT. Yelli: 1. Yeli çok olan, rüzgârlı)

Yerelma: **Patates** (TT. Yer elması: 1. Birleşikgillerden, kök sapları yumru durumunda olan bir bitki)

Yerleş- : 1. Yerleşmek, sığınmak 2. Girmek, alınmak, işe alınmak 3. Yerleşmek, oturmak, yurtlanmak **4. Bulunmak** (TT. Yerleş- : 1. Yerine iyice oturmak, yerinde sabit olmak)

Yerleşdir- : 1. Yerleştirmek 2. Yerleştirmek, sokmak **3. Gömmek 4. Elden çıkarmak** (TT. Yerleşdir- : 1. Yerleşmesini sağlamak; yerine koymak)

Yersiz: **1. Topraksız** 2. Yeri olmayan, yersiz (TT. Yersiz: 1. Barınacak yeri olmayan)

Yeterlik: **Yeteri kadar, yeter miktarda** (TT: 1. Bir işi yapma gücünü sağlayan özel bilgi, ehliyet)

Yetik: Bilgili, **yetkili; tanıdık, bildik** (TT. Yetik: 1. Yetişmiş, erişmiş, büyümüş)

Yetir- : **1. Yetişmek, erişmek, dokunmak 2. Getirmek, teslim etmek 3. Yol açmak 4. Götürmek, ulaştırmak, vardırma 5. Vermek, teslim etmek, bildirmek** (TT. Yetir- : 1. Bitirmek, tamamlamak)

Yetiş- II: **1. İyi okumak** 2. Yetişmek, ulaşmak (TT. Yetiş- : 1. Ulaşmak, ermek, vasıl olmak)

Yetişdir- II: 1. Sağlamak, temin etmek **2. Hazırlamak, yapmak** 3. Yetiştirmek, yapmak, hazırlamak (TT. Yetiştir- :1. (birini veya bir şeyi) Gitmekte veya gitmek üzere olan bir kimse veya şeye ulaştırmak, ulaşmasını sağlamak)

Yığ- : 1. Toplamak **2. Biçmek 3. Bozmak** (TT. Yığ- : 1. Bir tepe oluşturacak biçimde, üst üste koymak)

Yığıl- : 1. Yığılmak, toplanmak **2. Gebe olmak (kısarak için)** (TT. Yığıl- : 1. Yığmak işine konu olmak veya yığmak işi yapılmak)

Yığın: 1. Kalabalık, halk, güruh **2. mec. Ordu** (TT. Yığın: 1. Bir şeyin yığılmasıyla oluşturulan küme)

Yığındı: **1. Yıllık kitap; toplantı, meclis; koleksiyon 2. Toplanma; karma** (TT. Yığıntı: Bir araya yığılmış şeyler kümesi)

Yıgnak I: **Toplantı, meclis** (TT. Yıgnak: 1. Bir şeyin biriktiği yer, mecma 2. Bir şeyin bir yerde çokça birikmesi, tecemmu, tahaşşüt)

Yıgnak II: **y. yönekey sözlem: Basit ve yaygın olmayan tümce** (TT. Yığınak: 1. Bir şeyin biriktiği yer, mecma)

Yık- : 1. Yıkma, tahrip etmek 2. Mağlup etmek, yenmek **3. İtmek, itip düşürmek** (TT. Yık- : 1. Kurulu bir şeyi parçalayarak dağıtmak; bozma, tahrip etmek)

Yılıkı: **At** (TT. Yılıkı: 1. At, eşek gibi tek tırnaklı hayvan sürüsü 2. Başboş bırakılmış at veya eşek)

Yirik: **Delik** (TT. Yirik: 1. Yarık, yırtık)

Yitik: 1. Yitik, kayıp; kendini kaybetmiş (insan) **2. Sürüden ayrılmış (hayvan için)** (TT. Yitik: 1. Yitmiş olan, kayıp, zayı)

Yitir- : 1. Yitirmek, kaybetmek **2. Ziyana etmek, boşa harcamak** 3. Mahrum kalmak, yoksun kalmak (TT. Yitir- : 1. Ne olduğunu, nerede bulunduğunu bilememek, kaybetmek)

Yitiril- : **1. Kaybolmak, görünmemek 2. Harcanmak, sarf edilmek; gitmek (zaman hak.)** (TT. Yitiril- : Yitirmek işi yapılmak)

Yok: **1. Yemek artıkları 2. Leke, iz** (TT. Yok: 1. Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vb., var karşıtı)

Yokarı: 1. Yukarı 2. Yüksek, yüce **3. Önemli** 4. Yüksek 5. Üstün, yüksek 6. Büyük, üst 7. Yukarıya doğru (TT. Yokarı: 1. Bir şeyin üst bölümü)

Yokla- : **1. Hatırlamak, aklına getirmek, yâd etmek 2. Harcamak, sarf etmek 3. Kaybetmek, yitirmek 4. Öldürmek, yok etmek** (TT. Yokla- : 1. El ile dokunarak incelemek)

Yoklan- : **1. Hatırına gelmek, aklına gelmek 2. Para harcamak, masraf etmek 3. Kaybolmak 4. Öldürülmek** (TT. Yoklan- : Yoklamak işine konu olmak)

Yokuş: **Tatsız, nahoş, üzücü** (TT. Yokuş: 1. Yükselerek devam eden yol, iniş karşıtı)

Yol- : 1. Yolma, koparmak 2. Kesmek, koparmak **3. Kesmek, durdurmak, ara vermek** 4. mec. Bir şeyi hile yoluyla almak (TT. Yol- : 1. Çekerek yerinden çıkarmak, çekip koparmak)

Yo:lçı: **Yol işinde çalışan, yol işçisi** (TT. Yolcu: 1. Yolculuğa çıkmış kimse)

Yoldaş: 1. Arkadaş 2. Yol arkadaşı **3. İş ortağı, ortak** 4. Yoldaş (TT. Yoldaş: 1. Yol arkadaşı)

Yolun- : 1. Yolunmak 2. Kesilmek, koparılmak 3. Kesilmek, **durdurulmak** (TT. Yolun- : 1. Yolmak işi yapılmak, çekilip koparılmak)

Yon- : 1. Yontmak, rendelemek **2. Birinden bir şeyi hile ile almak, zorla almak** (TT. Yon- : Yontmak)

Yonul- : 1. Yontulmak, rendelenmek **2. mec. Zorlukla karşılaşmak** (TT. Yonul- : Yontulmak)

Yor- I: **Fala bakmak, fal açmak, kehanette bulunmak**; yorumlamak (TT. Yor- II: Bir sebebe bağlamak, bir duruma işaret saymak, bir anlam vermek, yorumlamak)

Yö:ntem: **1. Kuvvetsiz, zayıf, cılız (görme) 2. Soluk, gevşek, uyuşuk** (TT. Yöntem: Bir amaca erişmek için izlenen, tutulan yol, usul, sistem)

Yöre- : 1. Yürümek, gitmek 2. Yürümek, işlemek, hareket etmek 3. Hareket etmek, **yapmak 4. Bulunmak, var olmak, geçerli olmak** (TT. Yürü- : 1. Adım atarak ilerlemek, gitmek)

Yöredil- : 1. Katılmak, işlemeye başlamak (örn. motor) **2. Yapılmak, âdet olmak** (TT. Yürütül- : Yürütmek işi yapılmak veya yürütmek işine konu olmak)

Yöret- : 1. Yürütmek **2. Yapmak**, yürütmek 3. Harekete geçirmek, çalıştırmak 4. mec. Herhangi bir politika gütmek, yürütmek (TT. Yürüt- : 1. Yürümek işini yaptırmak, yürümesini sağlamak)

Yörüş: **1. Yapmak 2. Yürüyüş, gezi, sefer, savaş** (TT. Yürüyüş: 1. Yürümek işi veya biçimi)

Yugrum: **Yoğurma** (TT. Yoğurum: Yoğrulacak kadar olan)

Yumuş: 1. İş, ödev, görev **2. Öğrencilere verilen ödev** (TT. Yumuş: İş, hizmet buyruğu)

Yu:rt: **1. Köyün göçtüğü ya da konduğu yer** 2. Ülke, yurt (TT. Yurt: 1. Bir halkın üzerinde yaşadığı, kültürünü oluşturduğu toprak parçası; vatan)

Yuv- : 1. Yıkamak **2. mec. Aklamak** (TT. Yu- I: Yıkamak)

Yuvan: **1. Tuzu az, yavan** 2. mec. Anlamsız, yavan (TT. Yavan: 1. Yağı az)

Yuvaş: **1. Yavaş sesle, hafif sesle** **2. Sessiz, sedasız** (TT. Yavaş: 1. Hızlı olmayan)

Yükçi: 1. Hammal, yük taşıyan işçi **2. Yük hayvanı** (TT. Yükçü: Ücretle yük taşıyarak geçinen kimse, taşıyıcı, hamal)

Yükle- : 1. Yüklemek, **yükletmek** 2. mec. Yüklemek, atmak; havale etmek, bırakmak, görevlendirmek (TT. Yükle- : 1. Bir yere, taşınması için belli ağırlıkta eşya veya araç gereç koymak)

Yüklen- : 1. Yüklenmek **2. mec. Kefil olmak, boyun olmak** **3. mec. Birinin üzerine atmak, yüklemek** **4. İlerlemek, öne geçmek** (TT. Yüklen- : 1. Yüklemek işi yapılmak veya yüklemek işine konu olmak)

Yülmek: **1. Düz, dümdüz; kaygan** **2. Sakalsız, köse (bıyığı sakalı çıkmamış erkek için kullanılır)** (TT. Yülümek: Vücudun fazla kıllarını ustura ile almak, tıraş etmek)

Yüreksiz: 1. Ürkek, çekingen; cesaretsiz, yüreksiz **2. İsteksizce, istemeye istemeye** (TT. Yüreksiz: Yürekli olmayan, korkak, cesaretsiz, tabansız)

Yüz I: 1. Yüz 2. Yüz, yüzey, satıh 3. Yan, taraf, yön, cihet **4. Ağız, namlu** 5. Görevsi ad rolünde (TT. Yüz II: 1. Başta, alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm, sima, çehre, surat)

Yüzlen- : **1. Yönelmek** **2. Başvurmak, müracaat etmek; yöneltmek** (TT. Yüzlen- : Şımarmak, yüz bulmak)

Yüzlenme: 1. Yüzlen-'ten ad **2. Söylev, çağrı, davet, hitap** (TT. Yüzlenme: Yüzlenmek işi)

Yüzli: **Otorite, nüfuz, otorite sahibi** (TT. Yüzlü: 1. Yüzü herhangi bir nitelikte olan)

Z

Za:r: İhtiyaç, zaruret (TT. Zar I: 1. İnce perde veya örtü)

Zo:m: Kaba, şiddetli, keskin (TT. Zom: argo 1. Olgun (kimse) 2. Çok sarhoş olan)

2.2. Yabancı Kökenli Yalancı Eş Değerler

Türkmen Türkçesindeki yabancı kökenli kelimeler Arapça, Farsça ve Rusçadan giren kelimelerdir. Bu kelimelerden 579 adet yabancı kökenli kelimenin yalancı eş değer olabileceği görülmüştür. Bu bölümde sadece I sesi ile başlayan kelimelerde yalancı eş değer olabilecek kelimeye rastlanmamıştır. H, K, M sesi ile başlayan kelimelerde 50'nin üzerinde yalancı eş değer olabilecek kelime tespit edilmiştir.

A

A:ba:t : **1. Tüm, tam, bütün, sağlam** 2. Bayındır, mamur **3. Zararsız, ziyansız, eksiksiz** (TT. Abat: 1. Bayındır, mamur)

Aca:yıp: **Görkemli, muhteşem, şahane, mükemmel, çok güzel** (TT. Acayip: Sağduyuya, olağana aykırı, şaşılacak, şaşmaya değer, garip, tuhaf, yadırganan, yabansı)

Agza:: 1. Organ **2. gr. Öge** 3. Üye (TT. Aza: 1. Organlar, vücut parçaları)

Akıllı: Akıllı, **akıllıca** (TT. Akıllı: 1. Gerçeği iyi gören ve ona göre davranan)

Ama:n: **1. Sağ, esen** 2. Aman, merhamet (TT. Aman: 1. Yardım istendiğini anlatır.)

A:r: **Öç, intikam** (TT. Ar II: Utanma, utanç duyma)

Arak: **Votka** (TT. Arak: 1. Ter 2. Pirinç ve şeker kamışından elde edilen bir tür rakı)

Asma:n: 1. Gök, gökyüzü **2. mec. Yüksek, yükseklik** (TT. Asuman: Gök, gökyüzü)

Ayıp: 1. Ayıp **2. Suç, kabahat** 3. Yakışsız (TT. Ayıp: 1. Toplumun ahlak kurallarına aykırı olan, utanılacak durum veya davranış)

A:yna: **1. Cam** 2. Ayna **3. Pencere** (TT. Ayna: 1. Işığı yansıtan, varlıkların görüntüsünü veren, cilalı ve sırlı cam)

Aza:p: 1. Azap **2. Emek** (TT. Azap: 1. (Müslümanlıkta) Dünyada günah işlemiş olanlara ahrette verilecek ceza)

Aza:r: **1. Ağrı, sızı, acı, yara** **2. Gaile, huzursuzluk** (TT. Azar: Paylama)

B

Ba:g: 1. Bağ, bahçe **2. Ağaç** (TT. Bağ II: 1. Üzüm kütüklerinin dikili bulunduğu toprak parçası)

Bakca II: **Yuva, kreş** (TT. Bahçe: 1. Sebze yetiştirilen yer, bostan)

Balet: **Bale** (TT. Balet: Bale yapan erkek sanatçı)

Banka: **Kavanoz, şişe, kutu** (TT. Banka: 1. Faizle para alıp veren, kredi, iskonto, kambiyo işlemleri yapan, kasalarında para, değerli belge, eşya saklayan ve daha başka ekonomik etkinliklerde bulunan kuruluş)

Ba:p II: **Uygun, münasip, elverişli** (TT. Bap: 1. Kapı 2. (kitaplarda) Bölüm, başlık)

Bes-beter: **Daha çok, daha fazla** (TT. Besbeter: Çok kötü)

Bet: 1. Kötü, fena **2. Yaramaz, afacan** (TT. Bet II: Kötü, çirkin, tuhaf)

Beter: **1. Daha çok, daha fazla** 2. Beter, daha kötü (TT. Beter: İyice kötü)

Beyhu:da: 1. Boşuna, beyhude 2. Gerçekleşmeyecek 3. Boş, **saçma** (TT. Beyhude: 1. Boşuna 2. Yararsız, anlamsız)

Bi:kara:r: **Kaygılı, telaşlı, sabırsız** (TT. Bîkarar: Kararsız, tereddütlü)

Bilet: 1. Bilet **2. Belge** (TT. Bilet: Para ile alınan, konser, sinema, tiyatro gibi eğlence yerlerine girme, ulaşım araçlarına binme veya bir talih oyununa katılma imkânını veren belge)

Bina:: **1. Temel** 2. Bina, yapı (TT. Bina: 1. Yapı)

Bi:ta:p: **Hasta**, halsiz, bitkin (TT. Bîtap: Bitkin, yorgun)

Bi:taraplık: 1. Tarafsızlık, yansızlık **2. kim. Tepki göstermeme, nötr davranma** (TT. Bîtarafılık: Yansız olma durumu, yansızca davranış)

Bi:vepa:: 1. Vefasız **2. mec. Değişken, kararsız** (TT. Bîvefa: Sevgisine bağlı olmayan, vefasız)

Botanik: **Botanikçi** (TT. Botanik: Bitki bilimi, nebatat)

Burç I: **1. Köşe 2. mat. Açı** (TT. Burç I: 1. Kale duvarlarından daha yüksek, yuvarlak, dört köşe veya çok köşeli kale çıkıntısı)

Burç II: **Biber** (TT. Burç II: Ökse otu)

C

Ca:dı: **Büyücülük, sihirbazlık; büyü, sihir** (TT. Cadı: 1. Geceleri dolaşarak insanlara kötülük ettiğine inanılan hortlak)

Ca:m I: **Çanak, tas, kase** (TT. Cam: 1. Soda veya potas katılmış silisli kumun ateşte eritilmesiyle yapılan sert, saydam ve çabuk kırılır cisim)

Ca:m II: **Kapsül** (TT. Cam: 1. Soda veya potas katılmış silisli kumun ateşte eritilmesiyle yapılan sert, saydam ve çabuk kırılır cisim)

Cama:l: **1. Güzellik, letafet 2. Yüz, çehre, sima** (TT. Cemal: Yüz güzelliği)

Canavar: **1. Hayvan 2. Yaşlı ve hasta hayvanlar için kullanılan bir hitap** (TT. Canavar: 1. Masalarda sözü geçen yabancı, yırtıcı hayvan)

Ca:nlı: 1. Canlı, diri **2. Küçükbaş hayvan, davar** (TT. Canlı: 1. Canı olan, diri, yaşayan)

Ca:nsız: 1. Cansız, ölü **2. mec. Casus, gizli ajan** (TT. Cansız: 1. Canını yitirmiş, ölmüş)

Cedel: Tartışma, çekişme; **bahis** (TT. Cedel: Tartışma, çekişme, münakaşa etme)

Cedvel: **Çizgi, hat, şerit** (TT. Cetvel: 1. Doğru çizgileri çizmeye yarayan, dereceli veya derecesiz, tahtadan, plastikten veya madenden yapılmış araç, çizgilik)

Cem: **1. Bilanço, netice, yekûn 2. Bütün, hep 3. mat. Toplam, yekûn** (TT. Cem: 1. Toplama, bir araya getirme)

Cet: **Kavgalı olan, araları açık olan** (TT. Cet: Dede, büyükbaba, ata)

Cins: 1. Cins **2. Kaya, toprak tabakası** (TT. Cins: 1. Tür, çeşit)

Ciger II: bot. **Akçaağaç, isfendan** (TT. Ciğer: 1. Akciğerlerle karaciğerin ortak adı)

Cirim: **Tortu, çöküntü** (TT. Cirim: 1. Hacim, oylum)

Coga:p: 1. Yanıt, cevap **2. Çözme, çözüm** (TT. Cevap: Bir soruya, bir isteğe, bir söz veya yazıya verilen karşılık, yanıt)

Ç

Çarh: 1. Çark **2. İplik eğiren ya da saran makine 3. Mil, shaft** 4. Bıçak, balta vb. bilemek için kullanılan bileği aleti (TT. Çark: 1. Bir eksenin döndürdüğü tekerlek biçimindeki makine parçası)

Çä:k: **1. Giysilerin eteğine ya da yakasına konulan parça 2. Ülke sınırı 3. Bölünüp alınan yer** (TT. Çäk: Yırtık, yarık)

Çä:ryek: **1. Yirmi beş grama denk ağırlık ölçüsü birimi 2. Çeyrek** (TT. Çeyrek: 1. Dörtte bir)

Çerdak: **Çatı** (TT. Çardak: 1. Tarla, bahçe gibi yerlerde ağaç dallarından örülmüş barınak)

Çeşme: **1. Pınar 2. mec. Kaynak 3. Yazılı kaynaklar, dokümanlar** (TT. Çeşme: Çoğunlukla herkesin yararlanması için yapılan, borularla gelen suyun bir oluktan veya musluktan aktığı, yalıklı su hazinesi veya yapısı)

Çirkin: **Canhıraş, tiz, keskin, kaba (ses)** (TT. Çirkin: 1. Göze veya kulağa hoş gelmeyen, güzel karşıtı)

Çöp: 1. Çöp **2. Odun, yakacak 3. mec. Ot** (TT. Çöp: 1. Saman inceliğinde herhangi bir sap, dal veya tahta parçası)

Çöpleme: **Küçük ağaç ve dal parçaları** (TT. Çöpleme: Düğün çiçeğigillerden, kökleri iç sürdürücü olarak kullanılan bir bitki, marulcuk)

D

Dahıl: **1. İlgi, alaka, bağlantı 2. Karışma, müdahale** (TT. Dahil: Bir işe karışmış olma, karışma)

Da:va:: **1. Kavga, ağız kavgası, tartışma 2. Skandal, rezalet, kavga, niza, tartışma, çekişme 3. Çatışma** (TT. Dava: 1. Hukukî korunmanın bir hüküm ile sağlanması için yargı organlarına başvurma)

Da:va:laş- : 1. Tartışmak, çekişmek, münakaşa etmek 2. Atışmak, çekişmek, dil kavgası yapmak 3. Fiyat konusunda çekişmek, pazarlık etmek (TT. Davalaş- : Birbiri aleyhinde mahkemeye başvurmak)

Da:va:lı: 1. Çekişmeli, tartışmalı, kavgalı, nızalı 2. Rezil, kepaze (TT. Davalı: 1. Kendisinden bir şey dava edilen kimse, müddeialehy)

Dem: 1. Soluk, nefes 2. Hava, gaz (TT. Dem I: 1. Soluk, nefes)

Demkeş: 1. Baca 2. Hava deliği (TT. Demkeş: (güvercin için) Dem çeken, güzel ses çıkaran)

Departament: Daire (TT. Departman: Bir iş yeri, okul veya üniversitenin herhangi bir bilim ve uzmanlık dalında eğitim sağlayan alt birimlerinden her biri, bölüm)

Depo: Depo, garaj, tamir atölyesi (TT. Depo: 1. Korunmak, saklanmak veya gerektiğinde kullanılmak için bir şeyin konulduğu yer)

Derece: 1. Derece 2. Düzey 3. Aşama, basamak, unvan, paye 5. coğ. Derece 6. gr. Derece 7. (fiil) Çatı (TT. Derece: 1. Bir süreç içindeki durumlardan her biri, basamak, aşama, rütbe, mertebe)

Derecele- : 1. Derecelemek, derecelere ayırmak 2. Süslemek 3. mec. Saygı göstermek, ağırlamak (TT. Derecele- : Derecelere ayırmak)

Derya:: 1. Irmak, nehir 2. mec. Aşırı kalabalık (TT. Derya: 1. Deniz)

Dessu:r: 1. Gelenek, örf ve adet 2. Alışkanlık (TT. Destur: 1. İzin, müsaade)

Di:n II: Eğrilen urganın, ipin ya da tirenin bir katı (TT. Din IV: İlmek)

Dinamik: Hoparlör (TT. Dinamik: 1. Mekaniğin kuvvet, hareket, enerji arasındaki ilişkilerini inceleyen dalı, devim bilimi)

Di:nçi: Dindar (TT. Dinci: Dinî görüşleri her alana yaymak isteyen kimse)

Diplomat: 1. Diplomat 2. mec. Politika yapan (TT. Diplomat: 1. Uluslararası konularda ülkesini temsil etmekle görevlendirilen kimse)

Direktiv: Direktiflerle ilgili (TT. Direktif: Yönerge, talimat)

Di:va:na: **1. Dilenci** 2. mec. Divane, kaçık (TT. Divane: 1. Deli, kaçık, budala)

Doga:: **1. Muska, tılsım 2. Okuyup üfleme** 3. Dua (TT. Dua: 1. Tanrı'ya yalvarma, yakarış)

Dövlət II: **1. Zenginlik** 2. mec. Şans, talih, baht (TT. Devlet: 1. Toprak bütünlüğüne bağlı olarak siyasî bakımdan teşkilatlanmış millet veya milletler topluluğunun oluşturduğu tüzel varlık)

Dövlətli: **1. Zengin** 2. mec. Talihli (TT. Devletli: 1. Mutluluk ve refah içinde olan (kimse))

Dövrən: **Mutlu dönem** (TT. Devran: 1. Dünya 2. Kader, talih 3. Zaman)

Dublet: **Kopya, ikinci nüsha** (TT. Duple: 1. Belirli miktarın veya büyüklüğün iki katı)

Ä

Ä:pet: **1. Çok büyük** 2. Afet (TT. Afet: 1. Doğanın sebep olduğu yıkım)

Äheñ: **1. Melodi** 2. Uyum **3. Konuşmadaki tonlama** (TT. Ahenk: 1. Uyum)

E

Ebedi:: 1. Ebedi, ebediyen **2. Asla, hiçbir zaman** (TT. Ebedî: Sonsuz, ölümsüz)

Ecir: **Acı, ıstırap, azap** (TT. Ecir: 1. Sevap 2. Ücret 3. Ücretle çalışan kimse)

Eda:: **1. Görgü, terbiye, nezaket 2. Yardım** (TT. Eda I: 1. Davranış, tavır)

Eda:lı: **Terbiyeli, nazik** (TT. Edalı: 1. Herhangi bir biçim ve görünüşlü olan)

Effekt: **Etki, tesir** (TT. Efekt: Radyo ve televizyon yayınlarında, tiyatro oyunlarında veya film seslendirmelerinde, hareketleri izlemesi gereken seslerin tabii kaynakların dışında, optik, mekanik, kimyasal yöntemlerle gerçekleştirilmesi)

Effektiv: **Etkili, tesirli** (TT. Efektif: Banknot ve metal sikke)

Eka:bır: **1. Yaşça büyük olan 2. mec. Güçlü, sağlam** (TT. Ekâbir: 1. (makamca) Büyükler, devlet büyükleri, ileri gelenler)

Elektrik: **Elektrikçi** (TT. Elektrik: 1. Maddenin elektron, pozitron, proton gibi parçacıklarının hareketleriyle ortaya çıkan enerji türü)

Element: **1. Öge, eleman** 2. Element (TT. Element: Kimyasal çözümlemeyle ayrıştırılmayan veya bireşim yoluyla elde edilemeyen madde)

Elva:n: **Açık kırmızı**, elvan (TT. Elvan: 1. Renkler 2. Türlü renklerden olan)

Emel: **1. Kurnazlık, hilekârlık** 2. **İş, meslek** 3. **Suret, tarz, usul** (TT. Emel: Gerçekleştirilmesi zamana bağlı istek)

Enca:m: **1. Eşya** 2. **Alet, cihaz, aygıt** 3. **Donanım, teçhizat** (TT. Encam: 1. Son, işin sonu 2. mec. Gelecek)

Epik: **Destansı eser yazarı** (TT. Epik: Destana ilişkin, destana özgü, destanla ilgili, destansı (eser))

Esa:slan- : **Dayanmak** (TT. Esaslan- : Temeli sağlamlaşmak, temelleşmek)

Esa:slı: **Delilli, kanıtlı**, esaslı (TT: 1. Köklü, geniş ölçüde etkili, güzel, doğru)

Esba:p: **1. Alet, cihaz, aygıt** 2. **Ders araçları** 3. **Üst baş, elbise** 4. **Madde, mal, eşya** (TT. Esbap: Sebepler)

Etap: 1. Etap 2. **İkmal noktası** 3. **Bir tarafa gönderilen tutsaklar topluluğu** (TT. Etap: Bir yarışın belirli uzaklığı kapsayan bölümlerinden her biri, aşama, merhale)

Eyya:m: **Dönem, devir, zaman** (TT. Eyyam: Günler)

Eyyä:m: **Bundan böyle, çoktan beri** (TT. Eyyam: Günler)

Ezber: **Uz, mahir, becerikli** (TT. Ezber: 1. Bir metni veya bir sözü eksiksiz tekrarlayabilecek biçimde akılda tutma)

F

Faktura: 1. Fatura 2. **Yapılış, imal** (TT. Fatura: Satılan bir malın cinsini, miktarını ve fiyatını bildirmek için satıcının alıcıya verdiği hesap pusulası)

Familiya: **Soyadı** (TT. Familya: 1. Aile)

Fason: **Model**, kesim (TT. Fason: Kesim)

Fizik: **Fizikçi** (TT. Fizik: 1. (maddenin kimyasal yapısındaki değişiklikler dışında) Genel veya geçici yasalara bağlı, deneysel olarak araştırılabilen, ölçülebilen, matematiksel olarak tanımlanabilen madde ve enerji olgularıyla uğraşan bilim dalı)

Forma: 1. Forma **2. dilb. Sözcüklerin şekli** 3. Şekil, biçim **4. Kalıp** (TT. Forma: 1. Biçim, şekil)

G

Galat: Yanlış, **yalan**, galat (TT. Galat: Yanlış (kelime veya söz))

Ganı:mat: **Fena değil** (TT. Ganimet: 1. Savaşta düşmandan zorla ele geçirilen mal)

Ga:pıl: 1. Gafil, cahil, bilgisiz **2. Ani, ansızın, birdenbire** (TT. Gafil: Çevresindeki gerçekleri görmeyen, sezmeyen, bilgisiz, dalgın (kimse))

Ga:pıllık: 1. Gafillik, cahillik, bilgisizlik **2. Anilik, beklenmediklik** (TT. Gafillik: Gafil olma durumu, gaflet)

Garaz: **Genelde, kısacası** (TT. Garaz: 1. Hedef, amaç, maksat 2. Birine karşı güdülen kötülük etme isteği)

Garı:p: Garip, **yoksul** (TT. Garip: 1. Kimsesiz, zavallı)

Garı:plaş- : **Yoksullaşmak, fakirleşmek** (TT. Garipleş- : Garip bir duruma gelmek)

Garı:pılık: **Fakirlik, yoksulluk** (TT. Gariplik: Garip olma durumu, garabet)

Garnitur: **Takım** (TT. Garnitür: 1. Herhangi bir şeyi ona uygun bir nitelikte tamamlayan nesne)

Gayra:t: 1. Gayret **2. Cesaret, yiğitlik, yüreklilik** (TT. Gayret: 1. Olağanüstü çalışma, çaba, çalışma isteği)

Gerden: **Omuz** (TT. Gerdan: 1. Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ön bölümü)

Go:l: **Çukurluk, engin yer** (TT. Gol: Futbol, hentbol, hokey ve buz hokeyi maçlarında topun kaleye sokulmasıyla kazanılan sayı)

Gül: **1. Çiçek, gül 2. Bezek, motif 3. Gözün beyazı 4. Halka, kangal** (TT. Gül: 1. Gülgillerin örnek bitkisi)

Gülçülik: **Çiçekçilik** (TT. Gülcülük: Gül üretme işi)

Gülle: **Kurşun** (TT. Gülle: 1. Eskiden som taş veya demirden, yuvarlak bir biçimde yapılırken, günümüzde çelikten silindir biçiminde, bir ucu sivri olarak yapılan top mermisi)

Güllü: **1. Çiçekli**; güllü **2. Alacalı, alaca bulaca, karışık 3. Gözdeki beyaz leke 4. bot. Çiçekli** (TT. Güllü: Gülü olan)

Günâ:kâ:r: Günahkar, **suçlu** (TT. Günahkâr: Günah işlemiş, günahlı)

Günâ:kâ:rılık: **Suçluluk** (TT. Günahkârlık: Günahkâr olma durumu)

Günâ:li: Günahkar, **suçlu** (TT. Günahlı: Günahı olan)

H

Habar: 1. Haber **2. Bazı dönemlerdeki yayınların adı 3. Süreli yayınlarda yayımlanan makale 4. Yükleme** (TT. Haber: 1. Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi, salık 2. İletişim veya yayın organlarıyla verilen bilgi 3. Bilgi 4. esk. Yükleme)

Habarçı: 1. Kararları, haberleri, direktifleri halka haber veren, söyleyen, duyuran kimse **2. Gazete ve dergilerde makale veya haber yazan kimse** (TT. Haberci: 1. Haber getiren kimse, ulak 2. mec. Bir durumun, bir olayın belirtisi)

Habarda:r: **1. Bir şey hakkında geniş bilgisi olan kimse 2. Bir şey hakkında haberi olan kimse, haberdar 3. Sakıngan, ihtiyatlı** (TT. Haberdar: Haberli, bilgili)

Habarlı: 1. Haberli **2. Bir haberle, bir rica ile, bir istek ile gelen** (TT. Haberli: 1. Bir olay veya durum üzerine bilgisi olan, haberi olan 2. Haber vermiş veya almış)

Hakla- : **Yerine getirmek, gerçekleştirmek, ödemek** (TT. Hakla- : 1. Bozmak, perişan etmek, yenmek)

Haklı II: **Ücretli, maaşlı, aylıklı** (TT. Haklı: 1. Hakka uygun, doğru, yerinde)

Haksız II: **Ücretsiz, maaşsız, aylıksız** (TT. Haksız: 1. Hak ve adalete uygun olmayan)

Ha:l I: 1. Durum, hâl **2. Belirteç** (TT. Hâl IV: 1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartları veya taşıdığı niteliklerin bütünü, durum, vaziyet)

Ha:l II: **İnsanın vücudunda veya bedeninde oluşan siyah renkli ben** (TT. Hal I: Çözme, çözülme; eritme; karışık bir sorunun içinden çıkma, sonuca varma)

Hala:l: 1. Helal, dinin kurallarına aykırı olmayan, dince yasaklanmış olmayan
2. mec. Namuslu, dürüst, vicdanlı, iyi niyetli 3. Özgü, has, mahsus (TT. Helal: 1. Dinin kurallarına aykırı olmayan, dince yasaklanmamış olan, haram karşıtı)

Ha:lat: **1. Vakit, zaman 2. Durum, hal** (TT. Halet: Durum)

Halat: **1. Giyecek, elbise 2. Önlük 3. Hediye, armağan** (TT. Halat: Kenevirden yapılmış çok kalın ip)

Ha:lı:s: 1. Halis, saf, katışıksız **2. Bütünüyle, tamamıyla** (TT. Halis: Katışık olmayan, katışıksız, saf)

Halka: **1. Düğüm, ilmik 2. Halka 3. sp. Halka 4. Zincir halkası 5. Çember 6. Çember biçiminde dizilmiş topluluk 7. Bir hayvan hastalığı** (TT. Halka: 1. Çeşitli metallere veya tahtadan yapılmış çember)

Halkala- : **Düğümlemek, ilmik atmak** (TT. Halkala- : 1. Bir şeyi kıvrarak halka biçimine getirmek)

Ha:m: **1. Post 2. Deri 3. Özel olarak işlenerek hazırlanan gön** (TT. Ham: 1. (meyve için) Yenecek kadar olgun olmayan)

Hamal: **Koç** (TT. Hamal: Ücretle yük taşıyarak geçinen kimse, taşıyıcı, yükçü)

Ha:na: **1. Gözevi, göz çukuru 2. Pamuk kozasının bir parçası 3. Söz sonuna getirilerek ifade edilen şeyin yapıldığı yeri gösteren söz, hane** (TT. Hane: 1. Ev, konut)

Ha:pı:z: **Pek çok şiiri ezbere okuyabilen kişi** (TT. Hafız: 1. Koruyan, saklayan)

Hara: **Kötü, fena** (TT. Hara I: At üretilen çiftlik, aygır deposu)

Hara:m: 1. Haram **2. mec. Kanuni olmayan, doğru olmayan 3. mec. Pis, mundar** (TT. Haram: 1. Din kurallarına aykırı olan, dince yasak olan 2. mec. Yasak)

Harap: **Bozuk, işe yaramaz** (TT. Harap: 1. Bayındırlığı kalmamış, yıkılacak duruma gelmiş, yıkkın, viran)

Harbî: **Askeri, askerlikle ilgili** (TT. Harbî: 1. Savaşla ilgili)

Ha:s: **1. Çok, pek, gayet 2. Özgü** (TT. Has: 1. Özgü, mahsus)

Hasa:pçı: **Sayman, muhasip** (TT. Hesapçı: 1. Hesabını iyi bilen, tutumlu)

Hasa:plı: **1. Hesabı alınan, hesabı çıkarılan, toplamı alınan, toplanan, sayılan 2. Alacağı vereceği hesap edilen** (TT. Hesaplı: 1. Satın alınabilen, bütçeye uygun, ekonomik)

Ha:sıl: **1. Ürün, mahsul 2. mat. Sonuç** (TT. Hasıl: Yeni başak tutmaya başlamış yeşil ekin)

Hasrat: **Kaygı, gam, dert, keder, azap** (TT. Hasret: Özlem)

Hasratlı: **Kaygılı, gamlı, dertli, kederli, azaplı** (TT. Hasretli: Hasreti olan, özlemlili)

Hat: **1. Mektup 2. Yazı, hat 3. Bir şeyi onaylayan yazı** (TT. Hat: 1. Çizgi)

Hata:sız: **Kuşkusuz, şüphesiz** (TT. Hatasız: Hatası olmayan, yanlışlığı bulunmayan)

Ha:tı:ra: **Kadir, kıymet, saygı, hürmet, hatır** (TT. Hatıra: 1. Geçmişte yaşanmış çeşitli olaylardan belleğin sakladığı her türlü iz, anı)

Ha:v I: **Belirtilen bir düşünceyi kesinleştirmek için kullanılan yardımcı sözcük** (TT. Hav: Kadife, çuha, yün vb. nin yüzeyindeki ince tüy)

Hava: **1. Evet 2. Gerçekten, doğru, elbette 3. Konuşma sırasında unutulmuş ya da hatırlanan şeyi ifade etmek için kullanılan sözcük** (TT. Hava: 1. Hava yuvarını oluşturan, bütün canlıların solunumuna yarayan, renksiz, kokusuz, akışkan gaz karışımı)

Haya:l: **1. Çabuk olmayan, yavaş, ağır (hareket) 2. Ağır, gevşek, ivmez** (TT. Hayal: 1. Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge)

Haybat: **Gözdağı, tehdit** (TT. Heybet: 1. Korku ve saygı uyandıran görünüş, mehabet 2. Büyüklük, ululuk, azamet)

Haybatlı: **1. Tehditli, tehditkâr 2. Cesaretli, cesur, yılmaz** (TT. Heybetli: 1. Görünüşü korku ve saygı uyandıran)

Hayır: 1. Yarar, fayda **2. Kâr, kazanç, gelir** 3. Destek, yardım, himaye (TT. Hayır: 1. İyilik, karşılık beklenmeden yapılan yardım)

Hayırlı: Yararlı, **kazançlı** (TT. Hayırlı: 1. Yararı, hayrı olan)

Hayırsız: Yararsız, **kazançsız** (TT. Hayırsız: 1. Yararı olmayan, hayrı olmayan)

Hayırsızlık: Yararsızlık, **kazançsızlık** (TT. Hayırsızlık: Hayırsız olma durumu)

Hayra:n: **1. Hayret, şaşırma 2. Birine ya da bir şeye kızıldığında söylenen uyarı sözü** (TT. Hayran: 1. Çok beğenen, hayranlık duyan)

Hazı:nada:r: Hazinedar, **hazinenin, zenginliğin, mal mülkün sahibi** (TT. Hazinedar: Bir hazineyi bekleyen, yöneten kimse)

Hazı:nada:rılık: **Hazineye, mal mülke sahip olma işi** (TT. Hazinedarlık: Hazineyi yönetme görevi)

Hâsiyetli: **Nitelikli** (TT. Hasiyetli: (yiyecek ve içecek için) Yararlı, etkili)

Hazır: 1. Şimdi, şu anda **2. Biraz önce, az önce** 3. Hazır (TT. Hazır: 1. Bir iş yapmak için gereken her şeyi tamamlamış olan, anık, amade, müheyya)

Heder: **h. et- : Çekinmek, ürkmek, korkmak** (TT. Heder: Karşılığını alamama, boşa gitme, ziyan olma. Heder et- : Boşuna harcamak, ziyan etmek)

Heki:m: 1. Doktor, hekim **2. Hakim, anlayışlı, ferasetli insan** (TT. Hekim: İnsanlardaki hastalıkları teşhis ve onları ilâçlarla veya bazı araçlarla tedavi eden kimse, doktor, tabip)

Hekmet: 1. Neden, sebep, hikmet **2. Olağanüstü güç, sır, tılsım** (TT. Hikmet: 1. Bilgelik 2. Felsefe 3. Sebep, gizli sebep)

Herda:yım: **Bazen, ara sıra, zaman zaman, vakit vakit** (TT. Her daim: Her zaman, daima)

Het: 1. Derece, sınır, durum, had **2. Yüreklilik, cesaret** (TT. Had: 1. Sınır, uç)

Hezil: **Komik, latifeli, hoş** (TT. Hezel: 1. Şaka, alay, mizah)

Hızmatkâr: 1. Hizmetkar **2. Tüm çalışmalarını bir insanın, kurumun, toplumun yararları doğrultusunda yapan kişi** (TT. Hizmetkâr: Ücretle iş gören genellikle erkek işçi, uşak)

Hile II: **Pay, hisse, hak** (TT. Hile: 1. Birini aldatmak, yanıltmak için yapılan düzen, dolap, oyun, desise, entrika)

Hi:n: **Böceklerin, sürüngenlerin vb. hayvanların yaşadığı delik, in** (TT. Hin: 1. Kurnaz, cin fikirli 2. Zaman, zamane)

Hindi: **Hint** (TT. Hindi: 1. Tavukgillerden, XV. yüzyılda evcilleştirilerek Amerika'dan bütün dünyaya yayılan kümes hayvanlarının en büyüğü)

Hocalık: **1. Ekonomi 2. Ev, hane** (TT. Hocalık: Hoca olma durumu veya hocanın yaptığı iş)

Hokga: **1. Oyulan yer, delik 2. mec. Kurnazlık, hilekârlık** (TT. Hokka: Metal, cam veya topraktan küçük kap)

Hol: **“Şu, bu, işte vb.” anlamlarda kullanılan söz** (TT. Hol: Sofa)

Ho:r: **1. Semiz olmayan, zayıf 2. Geçim sıkıntısı çeken** (TT. Hor: Değersiz, önemi olmayan, aşağı)

Hor: **Koro** (TT. Hor: Değersiz, önemi olmayan, aşağı)

Horda I: **Kötü, fena, berbat** (TT. Hurda: 1. Parçalanmış, döküntü durumuna gelmiş)

Horda II: **Atın ayaklarının iç tarafında ortaya çıkan kuru yara** (TT. Hurda: 1. Parçalanmış, döküntü durumuna gelmiş)

Hordalık: **Kötülük, fenalık, berbatlık** (TT. Hurdalık: Hurda yığını veya hurdanın atıldığı yer)

Hoşlaş- : **Veda etmek** (TT. Hoşlaş- : 1. Hoş duruma gelmek)

Hova: 1. Hava, çevreyi kuşatan boşluk **2. Dünya, âlem, cihan** (TT. Hava: 1. Hava yuvarını oluşturan, bütün canlıların solunumuna yarayan, renksiz, kokusuz, akışkan gaz karışımı)

Hova:lı: **Şahane, mükemmel** (TT. Havalı: 1. Herhangi bir nitelikte havası olan)

Hovsala: **Endişe, telaş, korku, vehim** (TT. Havsala: 1. Kuş kursağı 2. Leğen 3. Zihnin bir şeyi anlama ve kavrama yetisi)

Huku:klı: **Hukuku, hakkı olan** (TT. Hukuklu: Hukuk fakültesi öğrencisi olan)

Huma:y: 1. Mitolojik Hüma kuşu 2. mec. **Çok güzel, çok alımlı** (TT. Hüma: Başına konduğu kimseye mutluluk getirdiğine inanılan talih kuşu)

Hu:n: **Öldürülen adamın kanına karşılık alınan intikam** (TT. Hun: Kan)

Huru:ç: **Bir şeye olan güçlü istek; tutku** (TT. Huruç: 1. Çıkma, çıkış)

Hu:ş: **Akıl** (TT. Huş: Gürgengillerden, kerestelik bir ağaç cinsi)

Hücre: **Medrese öğrencilerinin ders gördükleri ve yaşadıkları tepesi kubbe görünüşlü yer, hücre** (TT. Hücre: 1. İnce bir zar içindeki protoplazma ve çekirdekten oluşmuş, bir organizmanın yapı ve görev bakımlarından en küçük birliği, göze 2. Küçük oda)

Hümnet: **Güç, kuvvet** (TT. Himmet: 1. Yardım, kayırma 2. Çalışma, emek, gayret)

Hünâ:r: **1. Bilim, teknik vd. farklı dallarda yapılan iş, meslek 2. Hüner** (TT. Hüner: Beceri isteyen ustalık, beceriklilik)

Hünâ:rli: **1. Meslek sahibi 2. Hünerli** (TT. Hünerli: 1. Hüneri olan (kimse))

Hünâ:rsiz: **Meslek sahibi olmayan** (TT. Hünersiz: 1. Hüneri olmayan(kimse))

Hüñkâr:r: 1. Hünkar 2. **Kan içici, hunhar** (TT. Hünkâr: Osmanlılarda yalnız padişahlar için kullanılan bir unvan)

I

İ

İbli:s: Şeytan, **cin**, iblis (TT. İblis: 1. Şeytan 2. Kötü, düzensiz)

İ:n II: **Beden, gövde, vücut** (TT. İn II: İnsan)

İndeks: Endeks, **çizelge, liste; kod** (TT. İndeks: 1. Dizin)

J

Jargon: Argo; **lehçe** (TT. Jargon: Dar bir çerçeveye özgü dil, argo)

Jurnal: **Dergi, mecmua** (TT. Jurnal: 1. Biriyle ilgili olarak yetkililere verilen kötüleme, ihbar yazısı)

K

Kamera: **1. Oda, koğuş; kamera 2. İç lastiği** (TT. Kamera: 1. Alıcı, fotoğraf makinesi)

Kana:gat: **1. Sabır 2. Yerine getirmek, temin etmek, sağlamak** (TT. Kanaat: 1. Elindekinden hoşnut olma durumu, kanıklık, yeter bulma, yetinme, fazlasını istememe, doyum)

Kana:gatlı: **1. Kararlılık, sabır 2. Kanmış, kanaatkar** (TT. Kanaatli: Elindeki ile yetinen, kanık, yetingen)

Ka:nu:nı: 1. Yasal, kanuni 2. Belirli yasalara uygun, **doğal** (TT. Kanunî I: Yasaya uygun, yasal, yasalı)

Kapasa: 1. Kafes **2. Tezgâh** (TT. Kafes: 1. Aralıklı telden, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış, genellikle taşınabilir koyacak)

Kapital I: 1. Kapital, sermaye 2. Kapital, **kapitalizm** (TT. Kapital: Sermaye, ana mal)

Kapital II: **Esas, başlıca, temel, ana; esaslı, temelli** (TT. Kapital: Sermaye, ana mal)

Kapitan: **Yüzbaşı**, kaptan (TT. Kaptan: 1. Gemi yönetimiyle ilgili en yüksek görevli)

Kara:r II: **1. Kararlılık, sabır 2. Rahat, huzur** (TT. Karar: 1. Bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı)

Karkas: **İskelet, çerçeve, kafes** (TT. Karkas: 1. Demirli betonla yapılmış yapı)

Kast: **1. Öç, intikam 2. Suikast** (TT. Kast: Kasıt)

Ka:zı: **Kadı** (TT. Kazı: 1. Bir yeri kazma işi, hafriyat)

Kä:bir: **Kimi, diğeri, başkası** (TT. Kabir: Mezar, sin)

Kâ:l: **Yar, dere** (TT. Kal II: Söz, lâkırdı, lâf)

Kâ:r: **1. Meslek, sanat 2. İş, meşgale, vazife** (TT. Kâr: 1. Alış veriş işlerinin sağladığı para kazancı)

Kâ:rdeş: **Meslektaş** (TT. Kardeş: 1. Aynı ana babadan doğmuş veya ana babalarından biri aynı olan çocukların birbirine göre adı)

Kel: **Uyuz, kel** (TT. Kel: 1. Vücudun kıllı yerlerinde üreyen bir tür mantarın, kılların dökülmesine yol açtığı bulaşıcı bir hastalık)

Kelle: 1. Baş, kafa **2. Akıl, mantık, bilinç 3. Bir şeyin başı** (TT. Kelle: 1. Baş, kafa)

Kem: 1. Kusur, noksan, eksiklik 2. Az, yetersiz 3. **Daha zayıf** (TT. Kem: 1. Noksan, eksik 2. Kötü, fena)

Kemençe: **Yay (keman için)** (TT. Kemençe: Yayla, diz üzerinde çalınan, kemana benzer üç telli küçük bir çalgı)

Kepçe: **Kürek, bel** (TT. Kepçe: 1. Sulu yiyecekleri karıştırmaya, dağıtmaya yarayan, uzun saplı, yuvarlak ve derince kaşık)

Kes: **Her kimse, herkes** (TT. Kes I: Genellikle yakmak için kullanılan iri saman)

Kese: **1. Yatay, enine 2. Başka, yabancı 3. Taraf 4. İlgeç görevinde kullanılır** (TT. Kese I: 1. Cepte taşınan, içine para, tütün gibi şeyler konulan, kumaştan veya örgüden küçük torba)

Kesel: **1. Hastalık, illet 2. Hasta, sağlıksız** (TT. Kesel: Gevşeklik, tembellik)

Kesele- : **1. Sokulmak 2. Koymak, yerleştirmek** (TT. Kesele- : Kir çıkarmak için vücudu kese ile ovma)

Kesir I: **İnatçı, dik başlı** (TT. Kesir: Bir birimin bölündüğü eşit parçalardan birini veya birkaçını anlatan sayı)

Kesp: **1. Meslek, sanat 2. İş, meşgale, vazife** (TT. Kesp: Kazanma)

Keş: **İz, sapan izi, evlek** (TT. Keş: 1. Yağı alınmış süttten veya yoğurttan yapılan peynir)

Keşik I: **Tasa, kaygı, iş** (TT. Keşik: Sıra, nöbet)

Keşik II: **Yara** (TT. Keşik: Sıra, nöbet)

Keşle- : **Bir şeyde iz açmak, arık açmak** (TT. Keşle- : Aldırış etmemek, önem vermemek, ciddiye almamak)

Keyplen- : 1. Keyiflenmek **2. Mest olmak, sarhoş olmak** (TT. Keyiflen- : Keyifli duruma gelmek, neşelenmek)

Keypli: 1. Neşeli, keyifli **2. İlgi çekici, ilgi uyandıran 3. mec. Sarhoş** (TT. Keyifli: Keyfi yerinde, neşeli)

Kezza:p: **Yalancı, hilekâr** (TT. Kezzap: Derişik nitrik asidin halk arasındaki adı)

Kısım: **Tür, çeşit** (TT. Kısım II: 1. Parçalara ayrılmış bir şeyin her bölümü, bölüm, kesim)

Kısmat: Kısmet, **hisse, pay** (TT. Kısmet: Tanrı'nın her kişiye uygun gördüğü yaşama durumu, nasip)

Kıssa: **1. Nesir 2. Kıssa**, öykü, anlatı (TT. Kıssa: Hikâye, fıkra)

Kişmiş: **Kuru üzüm** (TT. Kişmiş: Küçük taneli bir tür çekirdeksiz siyah üzüm)

Kita:pça: **Küçük kitap, broşür** (TT. Kitapça: Kitabın yazdığına göre)

Kodeks: **Kanun, kanunlar** (TT. Kodeks: İlaçların formüllerini gösteren resmi kitap)

Kombinezon: **Elbise** (TT. Kombinezon: 1. Bir işi başarıya ulaştırmak için alınan önlemler, düzenleme 2. Kadınların giydikleri kısa ve kolsuz iç çamaşırı)

Kompas: **Pusulula** (TT. Kompas: Küçük uzunlukları, çapları ve kalınlıkları doğru olarak ölçmeye yarayan bir ölçü aracı)

Kompleks: Kompleks, **bütün, hep** (TT. Kompleks: 1. Hemen kavranamayan, çözümü güç olan, karmaşık)

Konsul: **Konsolos** (TT. Konsül: 1. Roma'da her yıl seçilen iki devlet başkanından her biri 2. 1799'dan 1804'e kadar Fransa'da birlikte görev alan üç devlet başkanından her biri)

Konveyer: Konveyör, **zincir, silsile** (TT. Konveyör: 1. Yükü havadan veya yerden taşımaya yarayan ve kapalı devre çalışan alet 2. Koruyucu gemi, refakat gemisi)

Köşk: **Saray, şato** (TT. Köşk: Bahçe içinde yapılmış süslü ev, kasır)

Kötek: 1. Kötek, **vurma, vuruş 2. mec. Şiddetli azar, haşlama, zılgıt** (TT. Kötek: 1. Baston, sopa 2. Sopyla atılan dayak)

Kö:y: **Fikirler, düşünceler** (TT. Köy: 1. Yönetim durumu, toplumsal ve ekonomik özellikleri veya nüfus yoğunluğu yönünden şehirden ayırt edilen, genellikle tarımsal alanda çalışmak gibi işlevlerle belirlenen, konutları ve öteki yapıları bu hayatı yansıtan yerleşme birimi)

Krokodil: **Timsah** (TT. Krokodil: 1. İşlenmiş timsah derisi)

Kub: 1. Küp 2. Küp, metreküp **3. Kübik** (TT. Küp II: 1. Birbirine eşit karelerden oluşan altı yüzlü dikdörtgen, mikâp)

Kurs: Kurs, **sınıf** (TT. Kurs II: Resmî ve özel kuruluşlarca ilgililere belirli bir konuda bilgi, beceri ve davranışlar kazandırmak amacıyla düzenlenen ve kısa süreli derslere dayanan eğitim etkinliği, kur)

Kükürt: 1. Kükürt **2. Kibrit** (TT. Kükürt: Atom numarası 16, atom ağırlığı 32,06 olan, doğada saf veya başka cisimlerle birleşik olarak bulunan, sarı renkli, 119 C° de eriyen ve 444 C° de kaynayan element, sulf)

Külçe: **Bir tür tereyağlı çörek** (TT. Külçe: 1. Eritilerek kalıba dökülmüş maden veya alaşım)

Künde I: **Karasaban** (TT. Künde: 1. Suçluların ayağına bağlanan demir halka, köstek)

Künde- : **Pranga, kelepçe vurmak** (TT. Künde- : Künde oyununu yapmak)

Kürsi: **Koltuk** (TT. Kürsü: 1. Kalabalığa karşı söz söyleyenlerin üzerine çıktıkları yüksekçe yer)

L

Laborant: Laborant, **asistan** (TT. Laborant: Araştırmalarda laboratuvar deneylerinde yardımcı olarak çalıştırılan kimse)

Lagnatla- : 1. Lanetlemek **2. Damgalamak** (TT. Lanetle- : 1. Kargımak, lanetlemek)

Lagnatlan- : 1. Lanetlenmek **2. Damgalanmak** (TT. Lanetlen- : Lanet edilmek, lanete uğramak)

Latin: **Latince**, Latin (TT. Latin: İtalya'da Latium bölgesi halkından olan kimse)

La:yık: 1. Uygun, makbul, münasip, elverişli 2. Değer, şayan; makbul, elverişli 3. Uygun, lazım gelen **4. Lüzumlu, gerekli** (TT. Layık: Nitelikleri, özü, hareketleri, davranışlarıyla bir şeyi elde etmeye hak kazanmış olan; bir kimseye uygun olan, yaraşan)

La:zımlık: **Gereklilik, ihtiyaç** (TT. Lazımlık: Oturak)

Lä:le: Lale, **gelincik; haşhaş** (TT. Lale: 1. Zambakgillerden, yaprakları uzun ve mızraksı, çiçekleri kadeh biçiminde, türlü renkte bir süs bitkisi)

Lä:ř: **1. Ceset, ölü, cenaze, leř 2. Gövde** (TT. Leř: 1. Kokmuř hayvan ölüsü)

Legen: 1. Leğen, **tas** 2. anat. Böbrek havuzcukları (TT. Leğen: 1. Genellikle, içinde bir şey yıkamak için kullanılan metal veya plastikten, yayvan kap)

Lift: **Asansör** (TT. Lift: Teniste topa arkadan öne ve yukarıdan aşağıya doğru vurma)

Lirik: **Lirik şair** (TT. Lirik: 1. Coşkun, ilhamla dolu)

M

Madda II: **Yazı, makale**; madde (TT. Madde: 1. Duyularla algılanabilen, bölünebilen, ağırlığı olan nesne)

Magazin: **Mağaza, dükkân** (TT. Magazin: 1. Coğunluğu ilgilendirecek, çeşitli konulardan söz eden, bol resimli yayın 2. Depo)

Magripet: **Sohbet, bilimsel tartışma** (TT. Marifet: 1. Uсталık, hüner, uzmanlık)

Maha:bat: **Övgü** (TT. Mehabet: 1. Büyük ve saygıdeğer kimselere duyulan saygı)

Mahal: **1. Zaman, dönem 2. Kez** (TT. Mahal: Yer, yöre, mevzi)

Mahlu:k: **1. Canlılar, mahlukat 2. Gevşek** (TT. Mahlûk: Yaratık, yaratılmış)

Ma:ku:l: 1. Makbul, geçer; uygun, kabul edilebilir **2. Doğru, gerçek** (TT. Makul: 1. Akla uygun, akıllıca)

Ma:la: **Tırmık** (TT. Mala: Harç alıp sürmeye yarayan, çoğu üçgen biçiminde, yassı, demirden, üstten tahta saplı, duvarcı ve sıva aracı, sürgü)

Ma:lala- : **Tırmıklamak** (TT. Malala- : Çimento veya alçı sürülmüş bir yüzeyi mala sürerek düzeltmek)

Ma:ma I: **1. Anneanne 2. Yaşlı kadınlara hitap şekli** (TT. Mama: 1. Bebek için hazırlanan yiyeceklerin genel adı)

Ma:ma II: **Çiçek hastalığı** (TT. Mama: 1. Bebek için hazırlanan yiyeceklerin genel adı)

Mandarin: **Mandalina** (TT. Mandarin: Avrupalıların Çin devlet memurlarına verdikleri ad)

Ma:nı: 1. Anlam **2. Düşünce 3. Yarar** (TT. Mana: Anlam)

Marş I: **1. Yürüyüş 2. müz. Marş** (TT. Marş: 1. Askerlikte yürüyüşe geçmek için verilen komut)

Masgara: 1. Rezil olmuş, maskara **2. Vicdansız** (TT. Maskara: 1. Eğlendirici, sevimli, güldürücü, hoş)

Maslahat: **1. Öğüt, tavsiye, akıl 2. Müşavere, danışma, konferans, toplantı 3. Görüşme, müzakere** (TT. Maslahat: 1. İş, önemli iş, mesele)

Mata: **Kumaş, kumaş parçası** (TT. Meta: 1. Mal, ticaret malı)

Ma:ya I: **Bir deve türü** (TT. Maya II: 1. Damızlık dişi hayvan)

Ma:ya II: **Fon, birikim, sermaye** (TT. Maya I: 1. Bazı besinlerin yapımında mayalanmayı sağlamak için kullanılan madde, ferment)

Ma:ya III: **Kuluçka için ayrılan yumurta** (TT. Maya II: 1. Damızlık dişi hayvan)

Ma:yalı: **Varlıklı** (TT. Mayalı: 1. İçine maya karıştırılmış)

Mazmu:n: **1. İçerik 2. Başlık** (TT. Mazmun: 1. Anlam, kavram 2. Divan edebiyatında bazı kavramları dolaylı anlatmak için kullanılan nükteli ve sanatlı söz)

Mâhir: **Sevgi, sempati, teveccüh** (TT. Mahir: 1. Becerikli)

Mâhnet: **1. Büyük, iri 2. İş, çalışma** (TT. Mihnet: Sıkıntı, üzüntü)

Medeni:: **Kültür, kültürel**; medeni, **uygarlık** (TT. Medenî: Kentlileşmiş, kırsallıktan kurtulmuş, uygar)

Medeniyet: Uygarlık, **kültür** (TT. Medeniyet: Uygarlık)

Medeniyetsiz: **Kültürsüz** (TT. Medeniyetsiz: Uygarlaşmamış)

Medeniyetsizlik: **Kültürsüzlük** (TT. Medeniyetsizlik: Medeniyetsiz olma durumu)

Meger: **Muhtemel, ihtimal, galiba** (TT. Meğer: Bilinmeyen, farkında olunmayan bir durum için kullanılır)

Mela:mat: **1. Sitem, serzeniş 2. Yalan, iftira, suçlama** (TT. Melâmet: Kınama, ayıplama, azarlama, çıkışma)

Meret: **İslami takvimde sekizinci ayın adı** (TT. Meret: 1. Sıkıntı veren hoşlanılmayan şeyler veya kimseler için sövgü sözü olarak kullanılır)

Mert: Mert, **dayanıklı** (TT. Mert: 1. Yiğit)

Mertebe: 1. Aşama, derece **2. Yeterlilik 3. Kat 4. coğ. Kutup 5. Defa, kere, kez** (TT. Mertebe: 1. Aşama, derece, rütbe)

Meşe: **Orman, koru** (TT. Meşe: 1. Kayingillerden, üç yüz kadar türü arasında, kış yaz yapraklarını dökmeyenleri de bulunan, kerestesi dayanıklı bir orman ağacı)

Metal: **Maden** (TT. Metal: 1. Çok yüksek elektrik ve ısı iletkenliği, kendine özgü parlaklığı olan, oksijenli birleşimiyle çoğunlukla bazik oksitler veren madde, maden)

Mey: 1. Şarap **2. mec. Sarhoşluk** (TT. Mey I: Şarap)

Meyda:n: **1. Tarla, kır;** meydan, açıklık 2. Alan (TT. Meydan: 1. Alan, saha)

Meyil: Meyil, **arzu, istek** (TT. Meyil: 1. Eğiklik, eğim, akıntı)

Meyilli: **İstekli,** meyilli, **isteyen** (TT. Meyilli: 1. Bir yana eğimi olan, eğik)

Meyilsiz: **İsteksiz** (TT. Meyilsiz: Meyli olmayan)

Meyit: Ceset, **kalıntı; kül, toz;** ceset (TT. Meyyit: Ölü)

Meylis: Meclis; **ziyafet, gece eğlencesi** (TT. Meclis: 1. Bir konuyu konuşmak veya görüşmek için yapılan toplantı ve bu toplantının yapıldığı yer, şura)

Mezil: **Yarım günlük uzaklık, ara.** (TT. Menzil: 1. Yolculukta dinlenmek amacıyla durulan yer, konak)

Mıla:kat: **Tatlılık, güler yüzlülük, hoş tavırlılık, naziklik** (TT. Mülakat: 1. Buluşma, görüşme)

Mıla:yım: **1. Güzel, hoş, sıcak (hava, su için) 2. Hoş, güzel (ses için) 3. mec.** Yumuşak, içten, mülayim (TT. Mülayim: 1. Uygun, hoş görülebilir 2. Yumuşak huylu)

Mırta:r: **Fena, kötü** (TT. Murdar: 1. Kirli, pis)

Mısa:l: 1. Misal, örnek **2. mat. İşlem** (TT. Misal: 1. Örnek olarak alınabilen, gösterilen şey, örnek)

Minnet: Minnet, **sitem, serzeniş, kınama, başa kakma** (TT. Minnet: 1. Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu)

Mirasçı: 1. Mirasçı **2. Halef** (TT. Mirasçı: 1. Kendisine miras kalan, varis)

Mi:s: **1. Bakır 2. Kapsül** (TT. Mis: Güzel kokulu bir madde)

Misgi:n: 1. Fakir, yoksul **2. Acımasız, yardımsız** (TT. Miskin: 1. Çok uyuşuk olan (kimse))

Mistik: Mistik, **gizemli;** tasavvufçu (TT. Mistik: 1. Mistisizm yanlısı olan, ilâhiyat veya mistik yaşamla uğraşan kimse, gizemci)

Mi:za:n: 1. Terazî **2. Güneş takvimine göre yedinci ayın adı** (TT. Mizan: 1. Terazî)

Mo:lla: 1. Molla, Müslüman din adamı **2. esk. Öğretmen** (TT. Molla: 1. Büyük kadı
2. Medrese öğrencisi)

Moment: **An, lahza** (TT. Moment: Kuvvetin, bir cismi bir nokta veya bir eksen
yörüngesinde döndürme etkisini belirleyen vektör niceliği)

Moral: **Ahlak** (TT. Moral: Bir insanın ruhsal gücü, yürek gücü, maneviyat)

Möhüm: 1. Önemli, mühim **2. Gerekli** (TT. Mühim: Önemli)

Mö:mi:n: 1. Mümin, inançlı **2. Uysal, yumuşak, sessiz kişi** (TT. Mümin: 1. İnanan,
inançlı, imanlı, mutekit)

Muhabbet: Sevgi, **aşk, sevda**, sempati (TT. Muhabbet: 1. Sevgi 2. Dostça konuşma,
yarenlik)

Mukaddes: 1. Kutsal, mukaddes **2.mec. Mahrem, gizli 3. Şerefli, onurlu**, kutsal
(TT. Mukaddes: Kutsal)

Muka:m: **Melodi, müzik** (TT. Makam: 1. Mevki, kat, yer 2. Klasik Türk müziğinde
bir dizinin işleniş biçimine verilen ad)

Mukı:m: **Çalışkan, gayretli** (TT. Mukim: (bir yerde, bir evde) Oturan, eğleşen,
ikamet eden)

Murda:rlık: **Çirkinlik, biçimsizlik** (TT. Murdarlık: Murdar olma durumu)

Murt: **1. Bıyık 2. Kedi vb. ndeki bıyıklar 3. Bitkilerdeki bıyıklar** (TT. Murt:
Mersin ağacı)

Musallat: **Bela, felaket** (TT. Musallat: Bir kimse veya şeyin üzerine bıktırarak kadar
düşen)

Mücerret: **Ailesiz, akrabasız, tek, yalnız** (TT. Mücerret: 1. Soyut 2. Evlenmemiş,
bekâr 3. gr. Yalın durum)

Mülk: 1. Mülk, mal, servet, varlık **2. Çiftlik, malikâne, yurtluk** (TT. Mülk: 1. Ev,
dükkân, arazi gibi taşınmaz mal)

Müñkür: İnançsız, **şüpheli**, münkir (TT. Münkir: 1. İnkâr eden, kabul etmeyen)

Mürevvet: **1. Hoşgörü, hoşgörülük 2. İnsanlık, insan severlik** (TT. Mürüvvet: 1. Bir ailede çocukların doğumu, sünneti, evliliği, iyi bir göreve geçmeleri gibi olaylardan duyulan mutluluk, sevinç)

Mürt: **Hayır, yarar** (TT. Mürt: Ölmüş, gebermiş (hayvan))

N

Na:ça:r: **1. Çaresiz, aciz, iktidarsız 2. mec. Kadın** (TT. Naçar: 1. Çaresi olmayan, çaresiz)

Nağışla- : 1. Nakış işlemek, süslemek, bezemek **2. Dikmek** (TT. Nakışla- : Nakışla bezemek, işlemek)

Nagışlı: 1. Nakışlı **2. Dikilmiş, dikili** (TT. Nakışlı: Nakışı olan)

Nagma: Name, şarkı; **şiiir** (TT. Nağme: 1. Güzel, uyumlu ses, ezgi)

Nagra II: **Yara izi** (TT. Nara: 1. Haykırma, bağırma)

Nagt: **1. Var, var olan, eldeki, nakit 2. Hemen verilen** (TT. Nakit: Para, akçe)

Nakga:ş: 1. Oymacı, nakkaş **2. Ressam** (TT. Nakkaş: 1. Yapıların duvar ve tavanlarına süslemeler yapan usta, bezekçi)

Nakıl: **Atasözü** (TT. Nakil: 1. Bir yerden alıp başka bir yere iletme, aktarma, taşıma, geçirme, aktarım)

Nakıs: **1. Akılsız, mantıksız, aptal 2. İnce, zarif** (TT. Nakıs: 1. Eksik, tam olmayan, bitmemiş, noksan)

Na:ma: Mektup, **yazı** (TT. Name: Mektup)

Na:mıs: 1. Namus, şeref **2. Ayıp, yüz karası** (TT. Namus: 1. Bir toplum içinde ahlak kurallarına karşı beslenen bağlılık)

Nas: **Bir tütün türü** (TT. Nas: 1. Açıklık, açık ve kesin yargı)

Naturalist: **Doğa bilimcisi** (TT. Naturalist: Naturalizm akımını benimseyen (kimse))

Nay: **1. Çubuk 2. Ney** (TT. Ney: Klasik Türk müziğinde ve özellikle tekke müziğinde yer alan, kaval biçiminde, yanık sesli, kamıştan bir üfleme çalgısı)

Nazım: **Güzel ses** (TT. Nazım: Hece ve durak bakımından denk ve kendi başına bir bütün olan kafiyeli söz dizisi, manzume, koşuk)

Nä:hoş: **Sağlıksız, hasta** (TT. Nahoş: Hoş olmayan, hoş gitmeyen, kötü, çirkin)

Nä:z: 1. Naz, cilve **2. Kapris** (TT. Naz: 1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve)

Nä:zeni:n: **Güzel, alımlı kız** (TT. Nazenin: 1. Cilveli, nazlı)

Nä:zik: **1. Şefkatli, müşfik, sevecen 2. İnce, nazik, zarif 3. Alıngan**, hassas
4. Kırılğan, kolay kırılır, dayanıksız (TT. Nazik: 1. Başkalarına karşı saygılı davranan)

Nä:ziklik: **1. Sevecenlik, şefkatli olma 2. Naziklik, zariflik**, incelik **3. Alınganlık**
4. Dayanıksızlık (TT. Naziklik: Nazik olma durumu veya nazikçe davranış, nezaket)

Neca:t: **Çıkış, çıkma** (TT. Necat: Kurtuluş)

Nem: 1. Nem, ıslaklık **2. Yağmur 3. mec. Yaş, gözyaşı** (TT. Nem: 1. Havada bulunan su buharı)

Nepi:s: Nefis, **ince, zarif, narin** (TT. Nefis II: Pek hoş, istek uyandıran, çok güzel)

Neşder: 1. Neşter **2. İğne** (TT. Neşter: Kan almak, aşı yapmak veya küçük apseleri açmak için kullanılan ufak bıçak)

Neşe: **1. Uyuşturucu, afyon 2. mec. Neşe, zevk** (TT. Neşe: 1. Üzüntüsü olmamaktan doğan, dışa vuran sevinç, şetaret)

Neşeli: **1. Uyuşturucu almış olan 2. Neşeli 3. mec. Moda, gözde** (TT. Neşeli: Sevinçli, keyifli, şen)

Neti:celi: 1. İyi sonuç veren **2. Verimli, etkili** (TT. Neticeli: Tam başarılı)

Neti:cesiz: İyi sonuç vermeyen, **verimsiz**, neticesiz (TT. Neticesiz: Sona ulaşmayan, sonuçsuz)

Nıka:p: 1. Örtü **2. Perde** (TT. Nikap: Yüz örtüsü, peçe)

Nışa:na: 1. Nişan, nişan tahtası; hedef, amaç **2. mec. Görünüş** (TT: Nişane: 1. Silahı hedefe doğrultmaya yarayan alet)

Niya:z: **Sadaka** (TT. Niyaz: Yalvarma, yakarma)

Nıza:m: **1. Saf, sıra 2. Yürüyüş** (TT. Nizam: 1. Düzen)

No:bahar: 1. Erken bahar **2. İlk çocuk** (TT. Nevbahar: 1. İlkbahar)

Nova: **Hiçbir şey** (TT. Nova: Parlaklığı birdenbire artan, değişen yıldız)

Nova: **Yalak** (TT. Nova: Parlaklığı birdenbire artan, değişen yıldız)

Nusga: 1. Nüsha, **örnek 2. Kopya 3. mec. Örnek** (TT. Nüsha: 1. Birbirinin tıpkısı olan yazılı şeylerin her biri)

O

O:t: 1. Ateş **2. Ateş etmek** (TT. Od: Ateş)

Otag I: **Oda** (TT. Otağ: Büyük ve süslü çadır)

O:tla- : **1. Bir şeye ateş vermek, yakmak, tutuşturmak 2. Harekete geçirmek, yürütmek, çalıştırmak** (TT. Otla- : 1. (hayvan) Dolaşarak yerdeki ot, çimen, yaprak vb. ni yemek, meşgul olmak, bulunmak)

O:tlı: **1. Tren 2. Ateşi olan, ateşli** (TT. Otlı: Otu olan)

O:tluk: **Semaverin dibinde ateş yanan yer** (TT. Otluk: 1. Otu bol olan yer)

Ö

Ömür: 1. Ömür, yaşama süresi **2. mec. Sürekli, devamlı** (TT. Ömür: 1. Yaşama veya var olma süresi, yaşam, hayat)

Ömürsüz: 1. Ömrü az olan **2. mec. Zayıf, güçsüz** (TT. Ömürsüz: 1. Ömrü kısa olan)

P

Pah: **Şaşkınlık bildirir** (TT. Pah: 1. Eğik olarak kesilmiş kenar)

Pak: **1. İçi boş 2. mec. Sonuçsuz, yararsız** (TT. Pak: Temiz)

Pakt: **Uluslar arası antlaşma**, pakt (TT. Pakt: Antlaşma)

Palan: 1. Keçeden yapılan ve eşeğe vurulan semer **2. Hamalın, yük taşırken sırtına geçirdiği giyecek** (TT. Palan: Genellikle eşeklere, bazen de atlara vurulan, kaşsız, enli, yayvan ve yumuşak bir çeşit eyer)

Pala:s: **Dokunarak üretilen büyük döşek** (TT. Palas II: Keçi kılından dokunmuş kaba kilim, yaygı)

Pansiyon: **1. Devrimden önceki Rusya'da yatılı ortaokul** 2. Pansiyon, motel (TT. Pansiyon: 1. Bütünü veya bir bölümü sürekli veya belli bir zaman için kiraya verilen, isteğe göre yemek de veren ev. 2. Ücretli öğrenci yurdu)

Papiros: **Sigara** (TT. Papirüs: 1. Papirüsgillerden, Nil kıyılarında yetişen bir bitki)

Pa:ra: **Rüşvet** (TT. Para: 1. Devletçe bastırılan, üzerinde saymaca değeri yazılı kağıt veya metalden ödeme aracı, nakit)

Parça II: **Kumaş** (TT. Parça: 1. Bir bütünden ayrılan, ayrı sayılan veya ortakalan şey)

Parter: **Tiyatro salonunda izleyicilerin oturdukları bölüm** (TT. Parter: Tiyatro, sinema gibi yerlerde, sahnenin bulunduğu ilk kata ve burada bulunan koltuklara verilen ad.)

Pasta: **Macun, krem** (TT. Pasta I: İçine katılmış türlü maddelerle özel bir tat verilmiş, fırında veya başka bir yolla pişirilerek hazırlanmış bir tür hamur tatlısı)

Pa:ta: **Ölenin yakınlarına üzüntü bildirmek için yapılan ziyaretin adı** (TT. Pata: Oyunda yenen ve yenilen olmaması, berabere kalma)

Pelte: **Fıtil** (TT. Pelte: 1. Nişasta, şeker ve su karışımının pişirilerek soğutulmasıyla yapılan bir tür tatlı)

Pena:: **1. Barınak, sığınak 2. Koruyucu, himayeci 3. Yardım** (TT. Pena: Telli sazları çalmaya yarayan ve kemik, boynuz gibi şeylerden yapılan çalma aracı, mızrap, çalgıç)

Pence: **1. El ayası, avuç içi 2. Pençe 3. Avuç dolusu miktar 4. mec. Zorluk, eziyet, sıkıntı** (TT. Pençe: 1. Yırtıcı hayvanların ön ayaklarının parmaklarıyla tırnakları)

Pencele- : **Eliyle yakalamak** (TT. Pençe- : 1. Pençesiyle kapmak, pençe vurmak)

Pencire: 1. Pencere **2. Fitilli lambada ateşin yandığı kısmın etrafını saran demir kafes** (TT. Pencere: Yapıları ve ulaşım araçlarını (tren, vapur gibi) aydınlatmak, havalandırmak amacıyla yapılan, çerçeve, cam, panjur, perde gibi eklentilerle daha kullanışlı bir duruma getirilen açıklık)

Personal: 1. Personel, kadro **2. Kişisel, özel** (TT. Personel: 1. Bir hizmet veya kuruluşun görevlileri, bir iş yerinde çalışanların tümü)

Perva:y: **İlgi, alaka, umur** (TT. Perva: Çekinme, sakınma, korku)

Perva:ysız: **İlgisizce, umursamazca** (TT. Pervasız: Çekinmez, sakınmaz, korkusuz)

Pes: **1. Kısa, alçak 2. Küçük 3. Az 4. Kötü 5. Düşük, az** (TT. Pes II: Hafif, yavaş sesle söylenen)

Peş: **Uzun ve geniş kumaştan hazırlanıp başa sarılan başlık** (TT. Peş II: Bazı giysilerin bol olması için yanlarına eklenen kumaş parçası)

Peyle- : **1. Birini gizlice izlemek, gizlice bakmak 2. Kollamak, gözlemek** (TT. Peyle- : Para vererek bir şeyi önceden kendine ayırtmak)

Peyzaj: **Görünüş, peyzaj, manzara** (TT. Peyzaj: Kır resmi)

Pıya:la: **1. Fincan, kadeh 2. Fincanla oynanan bir Türkmen milli oyunu** (TT: Piyale: Şarap bardağı, içki kadehi)

Pide: **pide bol- : Parça parça olmak** (TT. Pide: Mayalı hamurdan yapılan, gereğinde üzerine yumurta, kıyma, peynir, pastırma vb. konarak pişirilen, ekmek yerini tutan, ince, yayvan yiyecek)

Pi:l: **Kürek, bel** (TT. Pil: Kimyasal enerjiyi elektrik enerjisine çeviren araç)

Platforma: **1. Peron 2. Yük çekilen demiryolu vagonu** (TT. Platform: 1. Yüksekçe yer)

Post: **1. İş, vazife, memuriyet 2. ask. Gözetleme noktası** (TT. Post: 1. Tüylü hayvan derisi)

Priz: **Ödül** (TT. Priz: Elektrik akımı almak için fişin sokulduğu yuva)

Programma: Program, **plan** (TT. Program: 1. Belirli şartlar ve düzene göre yapılması öngörülen işlemlerin bütünü)

Prospekt II: **Şehrin ana caddesi** (TT. Prospektüs: Tanıtım, tarife)

Pul: **Para** (TT. Pul: 1. Posta parası karşılığı mektuplara, damga resmine karşılık kâğıtlara yapıştırılan, basılı küçük kâğıt parçası 2. Eskiden kullanılan akçeden küçük metal para)

Pullan- : **Zengin olmak, zenginleşmek** (TT. Pullan- : 1. (zarf, mektup, evrak vb. için) Üzerine pul yapıştırılmak 2. Pul pul olmak)

Put: **16,3 kiloya denk gelen ağırlık ölçüsü** (TT. Put I: 1. Bazı ilkel toplumlarda doğaüstü güç ve etkisi olduğuna inanılan canlı veya cansız nesne, tapıncak, sanem, fetiş)

R

Radikal I: mat. **Kök işareti** (TT. Radikal: 1. Köklü, kesin, kökten 2. Köktenci)

Ragbat: **Güç, kuvvet, mecal** (TT. Rağbet: 1. İstek, arzu 2. Beğenme, itibar)

Rakı:p: Rakip, **düşman** (TT. Rakip: Herhangi bir işte, bir yarışta, birbirini geçmeye çalışan, aynı şeyi elde etmeye uğraşan (kimse))

Ra:m: **Durum, hal, vaziyet** (TT. Ram: Boyun eğen, kendini başkasının buyruğuna bırakan)

Ra:vı: **Öykücü, hikayeci, hikaye anlatan** (TT. Ravi: Rivayet yani söylenti anlatana verilen ad)

Ra:y: **1. Gönül 2. Niyet, fikir** (TT. Ray: Tren, tramvay gibi taşıtlarda tekerleklerin üzerinde hareket ettiği demir yol)

Relyef: **Yeryüzü şekli, yer tabakasının biçimi; kabartma, rölyef** (TT. Rölyef: Kabartma)

Rentgen: **1. Röntgen ışığı 2. Röntgen aleti** (TT. Röntgen: 1. X veya gama ışınlarını miktar ölçümü birimi 2. Herhangi bir organın durumunu tespit etmek için çekilen film)

Reñk: **1. Boya** 2. Renk (TT. Renk: 1. Cisimler tarafından yansılanan ışığın gözde oluşturduğu duyum)

Reñkli: Renkli, **boyalı** (TT. Renkli: 1. Rengi olan)

Replika: **Karşılık** (TT. Replik: 1. Oyuncunun sözü karşısındakine bırakırken söyleyeceği son söz 2. Oyunda, karşısındakinin sözüne gerekli karşılığı verme)

Resim: **Gelenek, görgü, örf, adet** (TT. Resim: 1. Varlıkların, doğadaki görünüşlerinin kalem, fırça gibi araçlarla kâğıt, bez vb. üzerinde yapılan biçimleri)

Ritm: Ritm, **hız, tempo** (TT. Ritim: Olayların belirli aralıklarla tekrarlanması niteliği, dizem, tartım)

Rota: **Bölük, takım** (TT. Rota: 1. Bir gemi veya uçağın gidiş yönü, izleyeceği yol)

Rovaç: **İyi, güzel, üstün**, revaçta (TT. Revaç: Geçerli ve değerli olma, sürüm)

Rugsat: 1. İzin, ruhsat **2. Dinlence, tatil** (TT. Ruhsat: 1. İzin, müsaade)

Ru:h II: **Kayık** (TT. Ruh: 1. Dinlerin ve dinci felsefelerin insanda vücuttan ayrı bir varlık olarak kabul ettiği öz, tin)

Ru:ha:nı:: **Din adamı, dine hizmet eden** (TT. Ruhanî: 1. Ruhla ilgili)

Rulet: **Kemiksiz jambon** (TT. Rulet: 1. Bir bilyenin, dönmekte bulunan demir tepside yazılı numaralarından ve siyah ile kırmızı renklerden birinin üzerinde durmasıyla kazananı belirten kumar aracı ve bununla oynanan kumar)

S

Saba:: **Erken, sabah** (TT. Saba I: Sabahleyin gün doğusundan esen hafif ve yumuşak rüzgâr)

Sadaka: **Kurban** (TT. Sadaka: 1. Dilenciye verilen para)

Sa:dır: **Kötü, fena** (TT. Sadır: 1. Göğüs, sine)

Saha:p: **Kitap cildi** (TT. Sahaf: Genellikle eski kitap alıp satan kitapçı)

Sahı:pa: 1. Sayfa **2. Aşama, dönem** (TT. Sayfa: 1. Üzerine yazı yazılan veya basılan bir kâğıt yaprağın iki yüzünden her biri, sahife)

Sahı:pala- : **Bağlamak** (TT. Sayfala- : Bilgisayarda sayfalara ayrılmış bir bellek kullanma düzenine dayalı sistemi uygulamak)

Saka: **Su bölümü çizgisi** (TT. Saka I: Evlere, çeşmeden su taşımayı iş edinmiş olan kimse)

Sala.: **Öğüt, nasihat** (TT. Salâ: Cemaati bayram veya Cuma namazına çağırarak veya bazı yerlerde de cenaze için kılınacak namazı haber vermek amacıyla minarelerde okunan salât)

Sa:p: 1. Katıksız, saf 2. Temiz, katıksız **3. Bütün, hep, baştan başa** (TT. Saf II: 1. Katıksız, arı, katışıksız, halis, has)

Sap II: **1. Hile, oyun, kurnazlık** 2. Sıra, saf, hiza (TT. Saf I: Dizi, sıra)

Sa:pla- : **1. Arıtmak, saflaştırmak, temizlemek** **2. Tamamlamak, bitirmek** (TT. Sapla- : Hızla batırmak)

Say: **Sığ** (TT. Say: 1. Çalışma, emek)

Sa:yava:n: **Şemsiye** (TT. Sayeban: Gölge)

Sa:z I: **Müzik, ezgi** (TT. Saz II: 1. Her tür müzik aracı, çalgı)

Sa:z II: **İyi, düzgün, sağlam, mükemmel** (TT. Saz I: 1. İnce kamış, hasır otu, kiliz, kofa)

Sem: **Suskun, sessiz** (TT. Sem: Zehir, ağı)

Semerli: **Meyveli, meyvesi bol olan** (TT. Semerli: (yük hayvanı için) Semeri olan)

Sena:gat: **Sanayi, endüstri** (TT. Zanaat: 1. İnsanların maddeye dayanan ihtiyaçlarını karşılamak için yapılan, öğrenimle birlikte tecrübe, beceri ve ustalık gerektiren iş, sınaat)

Sene: Yıl, sene, **tarikh** (TT. Sene: Yıl)

Senet: **1. İş gücü, meslek** 2. Senet (TT. Senet: 1. Bir kimsenin yapmaya veya ödemeye borçlu olduğu şeyi göstermek için imzaladığı resmi kâğıt, belgit)

Ser: 1. Baş, kafa **2. Arzu, istek** (TT. Ser I: 1. Baş, kafa)

Serdar: **Öncü, önder, lider** (TT. Serdar: (Osmanlı İmparatorluğunda) Başkomutan)

Serenca:m: **Donatım malzemesi, teçhizat** (TT. Serencam: 1. Bir işin, bir olayın sonu, akıbet)

Seret- : 1. Bakmak **2. Birine bakmak, ilgilenmek 3. İncelemek, gözden geçirmek** (TT. Seyret- : 1. Bir şeyin durumunu, oluşumunu gözlemek, bakmak)

Server: 1. Önder, öncü **2. Deveye yük vurulduğunda iki yükün arasındaki boşluğa yerleştirilen yük** (TT. Server: Baş, başkan, reis, ulu)

Set: **Ağ, şebeke** (TT. Set I: 1. Toprağın kayıp akmasını veya suyun yayılmasını önlemek için yapılan kalın duvar)

Setir: **1. Sıra, hiza 2. Satır** (TT. Satır I: Bir sayfa üzerinde yan yana dizilmiş kelimeler)

Seza:: **Ses, seda, avaz** (TT. Seza: Uygun, yaraşır, bir şeye değer)

Sıfatlandır- : **Tanımlamak, canlandırmak, tasvir etmek, karakterize etmek** (TT. Sıfatlandır- : Herhangi bir kimseye bir sıfat veya unvan vermek)

Si:m: **Metal ip, tel** (TT. Sim: 1. Gümüş 2. Genellikle işlemlerde kullanılan, gümüş görünüşünde ve parlaklığında olan iplik vb.)

Siñe: **s. seret- : Dikkatle bakmak** (TT. Sine: 1. Göğüs)

Sonar: **Çimen, sulu, yeşil alan** (TT. Sonar: 1. Batmış olan nesnenin yerini ve durumunu akustik dalgalarla belirleyen sistem)

Soval: 1. Soru, soru **2. Problem, sorun, mesele** (TT. Sual: Soru)

Sövda: **Alışveriş** (TT. Sevda: 1. Güçlü sevgi, aşk)

Staj: **Çalışma süresi** (TT. Staj: 1. Herhangi bir meslek edinecek olan kimsenin geçirdiği uygulamalı öğrenme durumu 2. Bir kimsenin, meslek bilgisini artırmak için bir kurumun bir veya birçok bölümünde çalışarak geçirdiği dönem)

Sulh: **Gönül** (TT. Sulh: Barış)

Su:rat: **1. Fotoğraf 2. Resim** (TT. Surat: 1. Yüz, çehre)

Su:ratlı: **Resimli** (TT. Suratlı: Yüzü gülmez, somurtkan)

Sümmül: **Başak** (TT. Sümbül: Zambakgillerden, soğanla üretilen, 15-20 cm yükseklikte, çiçekleri kuvvetli kokulu ve türlü renkli çok yıllık bir süs bitkisi)

Ş

Şa:: 1. Padişah, şah 2. Satranç oyununda şah **3. Ana, esas** (TT. Şah: 1. İran veya Afgan hükümdarı, şeh)

Şah: **Boynuz** (TT. Şah: 1. İran veya Afgan hükümdarı, şeh)

Şa:ma:r: **Ejderha, şahmaran** (TT. Şamar: Açık elle yüze vurulan tokat)

Şart: **Bir şeyin kopması, kırılması, çatlamaı sonucu ortaya çıkan ses, çat** (TT. Şart: Olması başka durumların gerçekleşmesini gerektiren şey, koşul)

Şekilli I: **Güzel görünüşlü** (TT. Şekilli: Şekli olan)

Şekilli II: **Benzer, gibi** (TT. Şekilli: Şekli olan)

Şekilsiz: 1. Şekilsiz, biçimsiz **2. Çirkin, görünüşü güzel olmayan** (TT. Şekilsiz: 1. Belli ve belirli biçimi olmayan)

Şemşir: **Kılıç** (TT. Şimşir: 1. Şimşirgillerden, yaprakları her mevsimde yeşil kalan, taşlık, çorak bölgelerde kendiliğinden yetişen veya bahçelerde süs bitkisi olarak yetiştirilen, odunu sarımsı renkli ve çok sert olan, 1-5 m yükseklikte bir ağaççık)

Şer: **1. Kavga, çekişme, niza 2. Savaş, dövüş** (TT. Şer: Kötülük, fenalık)

Şertleş- : **Sözleşmek**, anlaşmak (TT. Şartlaş- : Bir veya birçok şartı karşılıklı kabul etmek)

Şevket: **Şan, şöhret**, ululuk, şevket (TT. Şevket: Büyüklük, ululuk, yücelik, heybet)

Şey: **1. Böyle, şöyle 2. Amaçsız, boş yere** (TT. Şey: 1. Belirsiz bir anlamda madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb. nin adı yerine kullanılır)

Şeyta:n: 1. Şeytan **2. mec. Hilekâr, düzenbaz** (TT. Şeytan: 1. Din kitaplarına göre isyancı meleklerin, kötü ruhların başı olarak nitelenen varlık 2. mec. Kötü düşünce, kötü niyet)

Şıgar:r: **Slogan, döviz**, şiar (TT. Şiar: Belgi)

Şirin: **1. Lezzetli, tatlı** 2. Şirin, sevimli, cana yakın (TT. Şirin: Sevimli, cana yakın, tatlı, hoş)

Şirinlik: **1. Tatlılık, lezzetlilik** 2. Şirinlik, cana yakınlık, sevimlilik (TT. Şirinlik: Şirin olma durumu, sevimlilik)

Şov I: **Başarı** (TT. Şov: Genellikle şarkı, dans gibi eğlendirici nitelikteki gösteri)

Şov II: **Düz, doğru** (TT. Şov: Genellikle şarkı, dans gibi eğlendirici nitelikteki gösteri)

Şov III: **Değirmenlerdeki akaçlama arkı** (TT. Şov: Genellikle şarkı, dans gibi eğlendirici nitelikteki gösteri)

Şöhle\Şugla: Şule, **ışık, ışın** (TT. Şule: Alev, yalım)

T

Ta:bak: Kase, çanak, **fincan**, tabak (TT. Tabak: 1. Yiyecek koymaya yarar, az derin ve yayvan kap)

Tabel: **1. Liste 2. İşe geliş gidiş kontrol levhası 3. Karne** (TT. Tabela: 1. Üzerinde tanıtıcı, belirtici bir yazı, açıklama, işaret veya resim bulunan tahta, sac vb. den yapılan levha)

Tagam: **Tat, lezzet** (TT. Taam: Yemek, yiyecek)

Tagta II: **Tabaka** (TT. Tahta: 1. Düz, enlice, uzun ve az kalın biçilmiş ağaç)

Takı:k: **Doğru, emin, sağlam, güvenilir** (TT. Tahkik: Soruşturma)

Takva: **Dindar, sofu** (TT. Takva: Günahtan sakınma, züht)

Tal: **Söğüt** (TT. Tal: Kök, sap ve yaprak şeklinde farklılaşmamış bir bitkinin yaşama ve büyüme organı)

Tama: **Umut, istek, arzu, inanç, ümit** (TT. Tamah: Aç gözlülük, hırs)

Tara:şla- : **Temizlemek, fırçalamak** (TT. Tıraşla- : 1. Üzerinden pürüzleri almak, yontmak)

Ta:rı:p: **Övgü** (TT. Tarif: 1. Tanım)

Tas: **Hemen hemen, neredeyse, az kalsın** (TT. Tas: 1. Genellikle içine sulu şeyler konulan metal vb. den yapılmış kap)

Ta:y I: 1. Uygun, layık, denk **2. Çiftin teki** (TT. Tay: 1. Denk, eşit, eş 2. Hayvanın bir yanındaki yük)

Ta:yga I: **Kaygan** (TT. Tayga: Orman kuşağı, kozalaklı orman bitki örtüsü)

Ta:yın: **Hazır** (TT. Tayın: Asker azığı)

Ta:ypa: **Boy, kabile, aşiret, tayfa** (TT. Tayfa: 1. Bir gemide bulunan, türlü işlerde çalıştırılan sefer işçileri, mürettebat)

Tayya:r: **Hazır** (TT. Tayyar: Uçucu)

Tä:ç: **Ben, siyah leke** (TT. Taç: 1. Soyluluk, iktidar, güç veya hükümdarlık sembolü olarak başa giyilen, değerli taşlarla süslü başlık)

Tä:r: **Yol yordam, yöntem** (TT. Tar: Doğu Anadolu ile Azerbaycan'da çalınan bir çalgı türü)

Tä:ze: 1. Yeni **2. Çağdaş, modern** 3. Kısa bir süre önce, yeni (TT. Taze: 1. Bozulmamış, bayatlamamış olan; solmuş, pörsümüş olmayan)

Tä:zeçe: **Yeni biçimde, yeni tarzda, yeni usulde** (TT. Tazece: Tazeye yakın, taze gibi)

Tä:zelik: **Yenilik** (TT. Tazelik: 1. Taze olma durumu, körpelik, taravet)

Tebi:p: **Yasadışı doktorluk yapan kimse, doktorluk eğitimi almadan doktorluk yapan kişi** (TT. Tabip: Hekim, doktor)

Tegmil: **Leke** (TT. Tekmil: 1. Tamamlama, bitirme)

Tehnik: **Teknisyen** (TT. Teknik: 1. Bir sanat, bir bilim, bir meslek dalında kullanılan yöntemlerin hepsi)

Tekepbir: **Büyük gönüllü, kibirli, gururlu** (TT. Tekebbür: Kibirlenme, büyüklenme, çalım, kurum)

Tekge: **Yardım** (TT. Tekke: 1. Tarikattan olanların barındıkları, ibadet ve tören yaptıkları yer, dergâh)

Temmi: **Ceza** (TT. Tembih: 1. Bir şeyin belli biçimde ve yolda yapılmasını söyleme, bunu üsteleyerek hatırlatma, uyarı)

Teñ: **halı t. : Durumu kötü** (TT. Ten: 1. İnsan vücudunun dış yüzü)

Tereke: **Miras paylaşma** (TT. Tereke: Ölen bir kimseden kalan her şey, bırakıt)

Terz: **Keyif, durum, moral** (TT. Tarz: 1. Özel oluş veya davranış biçimi, üslûp)

Tez: **Ürkek, insana alışmamış (hayvan için)** (TT. Tez: 1. Çabuk olan, süratli)

Tıg: **1. Namlu 2. Ağız** (TT. Tıg II: Kılıç)

Tımsal: **Atasözü** (TT. Tımsal: Sembol, örnek, simge)

Tilsim: **Sır, giz** (TT. Tılsım: 1. Tabiatüstü işler yapabileceğine inanılan güç)

Ti:ma:r: **t. ber- : Onarmak, düzenlemek, çeki düzen vermek** (TT. Tımar: 1. Yara bakımı)

Ti:re: **Boy, kabile, aşiret** (TT. Tire: 1. Dikişte kullanılan pamuk ipliği 2. Pamuk ipliğinden yapılmış)

Tomaşa: **Manzara, tablo**; temsil, oyun (TT. Temaşa: 1. Hoşlanarak bakma 2. Oyun, temsil, piyes, tiyatro)

Töhmet: **İftira, haksız yere suçlama** (TT. Töhmet: 1. Birine isnat olunan suç, işlenildiği sanılan, fakat henüz aydınlanmamış olan suç, suçlama 2. Kabahatli)

Transport: **Taşıt, ulaşım ve taşıma aracı** (TT. Transport: 1. (bir yerden başka bir yere) Taşıma, iletme, nakil 2. Taşımacılık, nakliyat)

Turba: **Boru, baca** (TT. Turba: Az çok kömürleşmiş bitkilerden oluşan yakıt)

Turşu: 1. Turşu 2. **Ekşi** (TT. Turşu: Tuzlu suda veya sirkede bırakılarak özel bir kıvama getirilmiş sebze veya meyve)

Tücca:r: **Çok varıl, çok varlıklı** (TT. Tüccar: Ticaret yapan, ticaretle uğraşan kimse, tacir)

U

Umumilik: **Genel yakınlık, birliğin var olduğu durum**, umumilik (TT. Umumilik: Genellik)

Uran I: **Radyoaktif özellikli kimyasal element, uranyum** (TT. Uran: Teknik, sanayi, endüstri)

Uran II: **Güneş sistemine ait gezegenlerden biri, Uranüs** (TT. Uran: Teknik, sanayi, endüstri)

Usulsüz: **1. Beceriksiz, yeteneksiz 2. İhtiyatsız, tedbirsiz** (TT. Usulsüz: 1. Yöntemsiz 2. Yolsuz)

Usulsüzlük: **1. Beceriksizlik, yeteneksizlik 2. İhtiyatsızlık, tedbirsizlik** (TT. Usulsüzlük: 1. Yöntemsizlik 2. Yolsuzluk)

Uvertyura: 1. Uvertür, opera veya balenin müzikli başlangıcı **2. Orkestra için belli bir temada özel olarak bestelenen enstrümantal eser** (TT. Uvertür: 1. Operada, perde açılmadan önce orkestranın çaldığı parça 2. Pokerde oyuna başlayabilmek için gerekli el)

Ü

Ülpet: **Yakın dost, yoldaş, sırdaş, aşına** (TT. Ülfet: 1. Alışma, kaynaşma 2. Tanışma, görüşme 3. Dostluk, ahbablık)

Üre: **Bakırın kalay ve çinko yaptığı bileşik, kurşuna benzeyen yarı metal** (TT. Üre: 1. Azotlu besinlerin vücutta yanmasıyla oluşan, erimiş bir durumda idrarla dışarı atılan azotlu madde)

V

Va:cıp: Gerekli, **zaruri, önemli**, vacip (TT. Vacip: 1. Yapılması gerekli olan)

Vağşı: 1. Vahşi, yırtıcı, yabani **2. mec. Zalim, vicdansız** (TT. Vahşi: 1. Yabanî)

Vağşılık: 1. Vahşilik, yırtıcılık, yabanîlik **2. mec. Zalimlik, vicdansızlık** (TT. Vahşilik: Yabanî olma durumu, yabanîlik)

Varak I: **İşe yaramaz, eskimiş, arızalı, bozuk, kullanılmaz** (TT. Varak: 1. Yaprak)

Vasp: **1. Vasıf, tarif 2. Övgü** (TT. Vasıf: Nitelik)

Vela:yet: **1. Vilayet 2. Eyalet** (TT. Velayet: 1. Velilik 2. Yetke, sulta, otorite)

Veli: **Ancak, fakat** (TT. Veli: 1. Bir çocuğun her türlü durum ve davranışlarından sorumlu olan kimse)

Velilik: 1. Velilik **2. Çokbilmişlik** (TT. Velilik: Veli olma durumu, velinin görev ve ödevi, velayet)

Y

Yadığâr: **1. Armağan, hediye, yadigâr 2. Birinin ya da bir şeyin anısına yapılan heykel veya mimari eser, anıt** (TT. Yadigâr: Bir kimseyi veya bir olayı hatırlatan nesne veya kişi)

Yalı: **Gibi** (TT. Yalı: 1. Deniz, göl veya ırmak kenarı, düz ve açık su kıyısı, sahil)

Yeke: **1. Bir 2. Tek, kimsesiz** (TT. Yeke: Kayıkta dümeni kullanmak için dümenin baş tarafına takılan kol)

Z

Zabu:n: **1. Gaddar, merhametsiz, insafsız 2. Güçlü, zorlu, sağlam** (TT. Zebun: Güçsüz, zayıf, aciz)

Zaň: **1. Zil, çingirak 2. Ses, çınlama, tınlama** (TT. Zan: Sanma, sanı)

Za:t: **1. Her türlü eşya, şey 2. bir z. : Herhangi bir şey, bir şey** (TT. Zat: 1. Kimse, kişi)

Za:ya: Harap, zayı; **bozuk** (TT. Zayi: 1. Yitmiş, kaybolmuş olan, yitik, kayıp)

Zâhmet: **Emek, iş, çalışma** (TT. Zahmet: Sıkıntı, güçlük, yorgunluk, eziyet, meşakkat)

Zehi:n: **1. Yetenek 2. Hafıza, bellek** (TT. Zihin: 1. Canlının duyu ve davranışlar dışındaki ruhsal süreç ve etkinliklerinin bütünlüğü, an)

Zenzele: **Gürültü, patırtı** (TT. Zelzele: Deprem)

Zeň: **Küf** (TT. Zen: Kadın)

Zer: **1. Altın, yıldız 2. Sırma** (TT. Zer: Altın)

Zera:pat: **Şaka, latife** (TT. Zarafet: İncelik, güzellik, zariflik)

Zera:rlı: **Yüzünden, için, dolayı** (TT. Zararlı: Zarar veren, zararı dokunan, dokuncalı, muzır, tahripkâr)

Zerri:n: **z. bol- : Çok doymak** (TT. Zerrin: 1. Altından yapılmış)

Zona: **Bölge, mıntıka, saha** (TT. Zona: Deride, sinirler boyunca, özellikle gövde, bacak ve yüzde birtakım ağrılı fiskelerin dökülmesiyle beliren, mikroplu bir hastalık)

Zo:r: 1. Güç, zor; güçlü, kuvvetli; sağlam, berk **2. Sert, acı** (TT. Zor: 1. Sıkıntı, güçlük, rahatsızlık)

Zo:rlan- : 1. Zorlanmak 2. Zorlanmış olmak **3. Sert olmak (gıda için)** (TT. Zorlan- : Zorlamak işi yapılmak veya zorlamak durumuna konu olmak)

Zo:rluk: **1. Zor, cebir, zorbalık 2. Kudret, güç** (TT. Zorluk: Sıkıntı veya güçlükle yapılma durumu, zor olma, güçlük)

Zova:l: **Engel, güçlük** (TT. Zeval: 1. Yok olma, yok edilme)

Zova:lsız: **Serbest, engelsiz** (TT. Zevalsiz: Yok olmayan, ortadan kalkmayan, bitmeyen, kalımlı)

Zulma:t: 1. Karanlık **2. mec. Cahillik, cehalet** (TT. Zulmet: Karanlık)

2.3. Kelime Başında Ses Değişimi Bulunan Yalancı Eş Değer Kelimeler

Türkmen Türkçesi ile Türkiye Türkçesinde aynı kökten gelen sesteş kelimeler arasında sözcük başında, ortasında ve sonunda birçok ses değişikliği söz konusudur. Daha önce yukarıda verdiğimiz kelimelerde bu görülecektir. Bu bölümde yalnız kelime başında ses değişikliği olan kelimelere ayrı bir başlık açtık. Sözcük ortasında ve sonunda ses değişikliği olan kelimeleri ayrı bir bölümde değerlendirmedik. Bunu yapınca Türkçe ve yabancı kökenli kelimelerin ses değişikliği olan kelimelerle iç içe geçtiğini gördük. O zaman ana başlıklardan birini değiştirmemiz gerekecekti. Biz de kelime başında ses değişikliği olanı ayrı bir başlık olarak almayı uygun gördük. Ki buraya da ses değişikliği daha bariz olduğu için yabancı kökenli birkaç kelimeyi almayı tercih ettik.

Kelime başında ses değişikliği olan kelimelerde 275 adet yalancı eş değer olabilecek kelime tespit edilmiştir.

2.3.1. V-B Değişimi

Bar: **1. Bütün** 2. Var (TT. Var: 1. Mevcut, evrende veya düşüncede yer alan, yok karşıtı)

Bar- : **1. Gitmek** 2. **Sürmek, sürüp gitmek** (TT. Var- : 1. Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak)

Bergi: **Borç** (TT. Vergi: 1. Kamu hizmetlerine harcanmak için hükümetin, yerel yönetimlerin yasalara göre doğrudan doğruya veya bazı madde fiyatlarının üstüne koyarak dolaylı yoldan herkesten topladığı para)

Berim: **1. Verme** 2. **Rüşvet** (TT. Verim: 1. Çalıştırılan, işletilen, bakılan bir şeyin verdiği sonuç veya bu sonucun niceliği, mahsul, randıman)

Berimli: **Cömert, eli açık** (TT. Verimli: 1. Verimi iyi ve bol olan, randımanlı, mahsuldar, mümbit, müsmir)

Berimsiz: **Cimri, hasis** (TT. Verimsiz: Verimi olmayan veya az olan, yetersiz)

2.3.2. P-B Değişimi

Baha: 1. Fiyat, paha **2. Not, derece** 3. Değer (TT. Paha: Değer, fiyat)

Bahalı: **1. Fiyatı konmuş, fiyatı bilinen** 2. Pahalı, değerli (TT. Pahalı: Pahası yüksek olan, ucuz karşıtı)

Biş- : 1. (yemek vb.) Pişmek 2. Olgunlaşmak **3. Yanmak** (TT. Piş- : 1. Ateşte, fırında, kaynar suda veya yağda ısı etkisiyle yenilebilir duruma gelmek)

Bus- : **1. Yere yatmak, yere yapışmak** 2. Pusmak, gizlenmek, saklanmak (TT. Pus- : 1. Sinmek)

2.3.3. Kelime Başında B Bulunması

Bol- : 1. Olmak 2. Olmak, bulunmak 3. Olmak, meydana gelmek 4. Olmak, iyi gelmek 5. Olmak, doğmak **6. Bitirmek** 7. Yetmek (TT. Ol- : 1. Varlık kazanmak, meydana gelmek, vuku bulmak)

Boluş: **Hareket, davranış, tavır, tarz** (TT. Oluş: 1. Olmak işi veya biçimi, vuku)

Boluş- : **Hemen hemen bitirmek** (TT. Oluş- : Belli bir varlık kazanmak, ortaya çıkmak, meydana gelmek, teşekkür etmek, tekevvün etmek)

2.3.4. Ç-C Değişimi

Çatırda- : Çatırdamak, **şakırdamak** (TT. Çatırda- : 1. Çatır diye ses çıkarmak)

Cä:gilde- : **Ağlamak, bağırarak, çığlık atmak** (TT. Çağıldı- : Sular akarken taşlara, kayalara çarparak ses çıkarmak)

Cä:gildi: **Ağlama, ağlayış; bağırma, bağırma** (TT. Çağıltı: Suyun, akarken taşlara, kayalara çarparak çıkardığı ses)

Cä:gir- : **Feryat etmek, bağırıp çağırmak** (TT. Çağır- : 1. Birinin gelmesini kendisine yüksek sesle söylemek, seslenmek)

Co:cuk: **Domuz yavrusu** (TT. Çocuk: 1. Küçük yaştaki oğlan veya kız)

Co:cukla- : **(domuz) Yavrulamak** (TT. Çocukla- : Doğurmak, dünyaya getirmek)

2.3.5. Ş-Ç Değişimi

Ça:ş- : **1. Dağılmak, alt üst olmak** 2. Kendini kaybetmek, şaşmak (TT. Şaş- : 1. Umulmayan, beklenmeyen veya olağanüstü bir olay, bir olgu karşısında şaşkın duruma gelmek, hayret etmek)

Ça:şgın: 1. Şaşkın **2. Dağınık, düzensiz** (TT. Şaşkın: 1. Düşünceleri dağılmış, karışmış, ne yapacağını bilemez duruma gelmiş)

Çaşır- : **1. Dağıtmak, alt üst etmek** 2. Kendini kaybetmek, şaşırarak (Şaşır- : 1. Bir işe nasıl başlayıp, o işi nasıl sürdüreceğini ve nasıl sonuçlandıracağını bilemeyecek duruma gelmek, içinden çıkamamak)

Çi:şlik: Şişlik, **şişe dizilmiş et** (TT. Şişlik: 1. Şiş olma durumu)

Çüyşe: 1. Şişe **2. Cam** (TT. Şişe I: 1. Sıvıların, özellikle de içkilerin konulduğu camdan yapılmış, dar ağızlı uzun kap)

2.3.6. T-D Değişimi

Da:ban: 1. Taban **2. Uzunluk birimi, ayak** (TT. Taban: 1. Ayağın alt yüzü)

Dak- : **1. Dikmek 2. Yükleme** 3. Takmak, iliştiirmek 4. Takmak, bağlamak **4. Kocaya vermek (kocasını ölen kadını kocasının kardeşlerinden birine vermek)** (TT. Tak- : 1. Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştiirmek, geçirmek)

Dakıl- : **1. Dikilmek** 2. Takılmak, ilişmek **3. Giyilmek** 4. İliştirilmek, tutturulmak, bağlanmak **5. Kocaya verilmek** (TT. Takıl- : 1. Takmak işi yapılmak)

Dakın- : **1. Kendine bir şey dikmek** 2. Takınmak (TT. Takın- : 1. Kendine takmak)

Darakla- : **(saçını, sakalını) Parmakla taramak** (TT. Tarakla- : 1. Bağ, bahçe toprağının yüzünü tarakla düzeltmek)

Dart- : **1. Çekmek, germek 2. Çekmek** (TT. Tart- : 1. Bir şeyin birim cinsten ağırlığını bulmak)

Dartış: **1. Çekiş, çekme 2. fiz. Çekim** (TT. Tartış: Tartmak işi veya biçimi)

Da:ş: 1. Taş **2. Taştan ağırlık ölçüsü** (TT. Taş: 1. Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde)

Da:şgın: 1. Taşma **2. Yükselme, kabarma, med** (TT. Taşkın: 1. Taşmış bir durumda olan)

Dä:nele- : **Başaklanmak, başak bağlamak, başak tutmak** (TT. Tanele- : Tanelerini ayırmak)

Dä:neli: **1. İçinde buğday bulunan 2. Çekirdekli** (TT. Taneli: 1. Tanelerden oluşmuş)

Dellek: **Berber** (TT. Tellak: Hamamlarda yıkanmak üzere gelenleri keseleyip yıkayan erkek)

Dep- : 1. Tepmek, çifte atmak (at, eşek vb.), tekmelemek, tekme atmak **2. Yeri bel ile kazmak, toprağı sürmek** 3. Geri tepmek (tüfek hak.) **4. Dörtnala gitmek, (atı) dörtnala sürmek** (TT. Tep- : 1. (hayvan) Ayağıyla vurmak)

Depe: 1. Tepe 2. Tepe, doruk **3. Baş, kafa 4. Yığın 5. İlgeç adı olarak** (TT. Tepe: 1. Bir şeyin en üstteki bölümü)

Depele- : **Tekme atmak, çifte atmak** (TT. Tepele- : 1. Ayakları altında ezmek)

Depgi: **1. Tekme 2. mec. Azap, işkence** (TT. Tepki: 1. Bir cismin kendini iten veya sıkıştıran başka bir cisme gösterdiği karşı etki, aksülâmel, reaksiyon)

Depik: **Yumuşak** (TT. Tepik: Tekme)

Depil- : **Sürülmek** (TT. Tepil- : Geri çevrilmek.)

Derlik: **Eyerin altına konulan keçe, eyer keçesi** (TT. Terlik: 1. Genellikle ev içinde giyilen hafif ve türlü biçimlerde ayakkabı)

Dıgla- : **Titremek** (TT. Tıkla- : 1. Bir yere hafifçe vurarak 'tık' sesi çıkarmak)

Dıkıl- : 1. Tıkılmak, tıkıştırılmak 2. Doldurulmak **3. Tıkanmak, tıpalanmak** (TT. Tıkıl- : 1. Tıkmak işi yapılmak)

Dıkızlık: 1. Yoğunluk, kesiflik, 2. Tıknazlık **3. Basınçlılık** (TT. Tıkızlık: Tıkız olma durumu)

Dırman- : **1. Eşelenmek (ör. yer) 2. Didinmek, uğraşmak** (TT. Tırman- : 1. El ve ayaklarıyla tutunarak veya tırnaklarını iliştirerek dik bir yere çıkmak)

Dok I: 1. Tok **2. Dolu, dolgun, sağlam (tahıl, hububat hak.) 3. Koyu (renkler hak.)** (TT. Tok: 1. Açlığını gidermiş, doymuş, aç karşıtı)

Dokluk: 1. Tokluk **2. Dolgunluk (tahıl, hububat hak.) 3. Koyuluk (renkler hak.)** (TT. Tokluk: Tok olma durumu)

Döre- : 1. Oluşmak, meydana gelmek **2. Doğmak** 3. Türemek, birden ortaya çıkmak (TT. Türe- : 1. Oluşmak, ortaya çıkmak, meydana çıkmak, parçalanıp çoğalmak)

Döredici: 1. Yapıcı **2. Doğuran, doğurucu** (TT. Türetici: Türeten)

Du:z: 1. Tuz **2. mec. Yemek, yiyecek, tuz ekmek** **3. mec. Anlam** (TT. Tuz: 1. Kokusuz, suda eriyen, yiyecekleri korumada ve tatlandırmada kullanılan billürsu madde)

Du:zla- : 1. Tuz serpmek 2. Tuzlamak, tuza yatırmak **3. mec. Haşlamak** (TT. Tuzla- : Tuza yatırmak veya üstüne tuz ekmek)

Du:zlı: 1. Tuzlu, tuzu çok 2. Tuzlu, içinde tuz bulunan **3. mec. Acı, kinayeli** (TT. Tuzlu: 1. Tuzu olan)

Du:zluk: **Tuzla, tuz madeni** (TT. Tuzluk: 1. Tuz konan kap)

Du:zluluk: 1. Tuzluluk **2. mec. Acılık, kinayelik** (TT. Tuzluluk: 1. Tuzlu olma durumu)

2.3.7. A-E Değişimi

Eçil- : Masrafa girmek, açılmak, **cömertlik yapmak** (TT. Açıl- : 1. Açmak işi yapılmak veya açmak işine konu olmak)

Ene: **1. Babaanne** 2. Ana, anne (TT. Ana: 1. Çocuğu olan kadın, anne)

Enece: **Çocuk bakıcısı, dadı** (TT. Anaca: Ana olarak)

Esker: 1. Asker **2. mec. Çalışkan, mücadeleci** (TT. Asker: 1. Erden mareşale kadar orduda görevli bulunan herkes)

Ezi:z: **Sevgili**, aziz (Aziz: 1. Sevgide üstün tutulan, muazzez)

2.3.8. İ-E Değişimi

Eye: 1. İye, sahip 2. Sahip, hâkim **3. Cin** **4. Özne** (TT. İye: Kendisinin olan bir şeyi, yasaya uygun olarak dilediği gibi kullanabilen kimse, sahip)

2.3.9. K-G Değişimi

Ga:ba: **1. Yumuşak** 2. Büyük **3. Çok** (TT. Kaba: 1. Özensiz, gelişigüzel yapılmış, zevksiz, sakil)

Ga:ba- : **1. Kuşatmak** 2. Kapamak **3. İçeri sokmak** (TT. Kapa- : 1. Bir açıklığı örtmek için, bir şeyi, açık yerin üzerine getirmek)

Ga:bak: **Göz kapağı** (TT. Kapak: 1. Her türlü kabın üstünü örtmeye veya bir deliği kapamaya yarayan nesne)

Ga:ban- : **Kıskanmak** (TT. Kapan- : 1. Kapalı duruma gelmek)

Ga:bar- : 1. Kabarmak, şişmek 2. Kabarmak, şişmek **3. Kabarcık çıkmak, su toplamak** 4. mec. Çalımlı bir tavra girmek, kurum satmak (TT. Kabar- : 1. Ağırlığı artmadan hacmi büyüme)

Gabsa- : 1. Dışını çevrelemek, içine almak **2. Kısırmak, ezmek** (TT. Kapsa- : İçine almak, sınırları içine almak, şamil olmak)

Gaç- : 1. Kaçmak, uzaklaşmak **2. Düşmek** 3. Kaçınmak 4. Kaybolmak, yitmek, kaçmak (TT. Kaç- : 1. Kimseye bildirmeden bulunduğu yerden ayrılmak, firar etmek)

Gaçgın: **1. Göçmen, sığınmacı, mülteci** **2. Alçak, düşük (su düzeyi hak.)** (TT. Kaçkın: (isim tamlamalarında belirtilen olarak) Bir yerden veya bir işten kaçmış kimse)

Gadır: **1. Saygı, hürmet** 2. Kadir, kıymet, değer (TT. Kadir I: 1. Değer, kıymet)

Ga:l- : 1. Kalmak, arta kalmak, geride kalmak 2. Geri kalmak, kaçırmak 3. Kaçırmak, unutmak, süresini geçirmek; devam etmemek 4. Yoksun kalmak, kaybetmek, yitirmek 5. Kesmek; ara vermek; dinmek, durmak **6. Kaybetmek** 7. Bir şeye takılıp kalmak, saplanıp kalmak (TT. Kal- : 1. Olduğu yeri ve durumu korumak, sürdürmek)

Galam II: **Kaşık** (TT. Kalem: 1. Yazmak, çizmek gibi işlerde kullanılan çeşitli biçimlerde araç)

Galam III: **Bir bitki türü** (TT. Kalem: 1. Yazmak, çizmek gibi işlerde kullanılan çeşitli biçimlerde araç)

Galandar: Kalender, derviş; **avare** (TT. Kalender: 1. Gösterişsiz, sade yaşamaktan yana olan, alçak gönüllü (kimse), ehli dil, rint)

Galdır- : 1. Kaldırmak **2. Artmak, yükselmek** (TT. Kaldır- : 1. Bulunduğu yerden almak)

Galıñ: 1. Kalın **2. Bol, bereketli, çok** (TT. Kalın I: 1.(cisimlerde) Uzunluk ve genişlik dışında üçüncü boyutu çok olan, ince karşıtı)

Galk- : 1. Çıkmak, kalkmak, yükselmek, havalanmak **2. mec. Ayaklanmak, isyan etmek, baş kaldırmak** (TT. Kalk- : 1. Oturuş durumundan dik duruma gelmek, doğrulmak)

Galkın- : **1. Kalkmak, çıkmak 2. Coşmak, ateşlenmek 3. mec. İsyân etmek, baş kaldırmak** (TT. Kalkın- : Durumunu düzeltmek, aşamalı bir biçimde gelişmek, ilerlemek)

Galpak : **Küçük çocukların saçları kesildikten sonra başlarında arta kalan saç** (TT. Kalpak: Kesik koni biçiminde deri, kürk veya kumaştan yapılmış başlık)

Ga:maş- : 1. Kamaşmak (göz için) **2. Bozulmak, kötüleşmek (hava hak.)** (TT. Kamaş- : 1. (göz) Güçlü bir ışık sebebiyle bakamaz olmak)

Gant: **Şeker** (TT. Kant: Şeker ve limonla içilen sıcak su)

Gañır- : **1. Eğmek, bükmek, kanırmak 2. mec. Sökmek, çıkarmak** (TT. Kanır- : Eğip zorlayarak yerinden çıkarmak veya çıkarmaya çalışmak)

Ga:p-ga:ç: **Mutfak kabı, kap-kacak** (TT. Kapkaç: Kapıp kaçmak yoluyla yapılan bir çeşit hırsızlık)

Gapak: **1. Çatı, kapak 2. Kabuk (toprak için)** (TT. Kapak: 1. Her türlü kabın üstünü örtmeye veya bir deliği kapamaya yarayan nesne)

Gapakla- : **Üstünü örtmek, kapatmak, kapamak** (TT. Kapakla- : Ayak bir yere takılarak yüzüstü düşmek, kapaklanmak)

Gapcık: **Para kesesi, cüzdan** (TT. Kapçık: 1. Küçük kap 2. Kovan)

Gapış- : 1. işt. gap- **2. Birleşmek, kapanmak (gözler hak.) 3. Bozulmak; tahrip olmak, kötüleşmek (ör. hava hak.)** (TT. Kapış- : 1. Birlikte bir şeyin üzerine üşüşüp aceleyle almak, kapmak)

Gapışdır- : 1. et. gapış- **2. Abartarak, bire on katarak anlatmak** (TT. Kapıştır- : Kapışmak işini yaptırmak veya bu işin yapılmasına sebep olmak)

Ga:pla- : 1. Bir şeyi paketlemek, sarmak, kap geçirmek, kaplamak 2. Kaplamak, doldurmak **3. Düzenlemek 4. Bir şeyi (seyrek) dikmek 5. Kenar çekmek, kenar geçirmek** (TT. Kapla- : 1. Her yanını örtmek, istila etmek)

Ga:plan- : **1. Toplanmak 2. Kapanmak, kabuk bağlamak 3. Çeki düzen vermek, toplamak 4. Seyrek seyrekle dikilmek** (TT. Kaplan- : Kaplamak işi yapılmak)

Gara: 1. Kara, siyah **2. Siyahlık, siluet, çizgi, gölge 3. mec. İftira** (TT. Kara II: 1. En koyu renk, siyah)

Garago:l: **Yaramaz, yumurcak, afacan** (TT. Karakol: 1. Güvenliği sağlamakla görevli kimselerin bulunduğu konut)

Garago:lluk: **Yaramazlık, şımarıklık** (TT. Karakolluk: Karakolla ilgili)

Garaguş: **Epilepsi, sara** (TT. Karakuş: Atların ayaklarında şiş yapan bir hastalık)

Garala- : **1. Lekelemek, karalamak 2. Bir şeyi kirletmek 3. mec. Birini lekelemek, karalamak, rezil etmek** (TT. Karala- : 1. Boya veya kalemle birtakım şekiller çizerek bir yeri kirletmek)

Garalı: **Suçlu** (TT. Karalı: 1. Karası olan)

Garalık: 1. Karalık, siyahlık **2. mec. Suç, suçluluk** (TT. Karalık: 1. Kara olma durumu)

Garamak: **Emretme, emir** (TT. Karamak: 1. Hor görmek 2. Karalamak, kara çalmak, lekelemek)

Garga- : 1. Kargılamak, lanetlemek, lanet etmek; beddua etmek **2. Küfretmek, sövmek** (TT. Kargı- : Birine, Tanrı'nın insanların sevgi ve ilgisinden yoksun kalıp nefretlerine uğraması dileğinde bulunmak, ilenmek, lanet etmek, lanetlemek)

Garı: **Bacak kemiği** (TT. Karı: Bir erkeğin evlenmiş olduğu kadın, eş, refika, zevce)

Ga:rıl- : 1. Karıştırılmak, karılmak 2. Karıştırılmak (kartlar için) **3. Sağlıksız bir gıdadan hasta olmak (at ve kuş için)** (TT. Karıl- : 1. Karmak işi yapılmak, karışmak)

Garındaş: **Akraba** (TT. Karındaş: Kardeş)

Ga:rındı: **1. Karışım 2. Karışım** (TT. Karıntı: 1. Anaforlda oluşun çevrinti)

Ga:rışık: 1. Karışık 2. Karışık, karıştırılmış (kart hak.) **3. mec. Kısık ses** (TT. Karışık: 1. Aynı nitelikteki şeylerden oluşmuş)

Garşı II: **Her seferinde, sürekli** (TT. Karşı: 1. Bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin, esas tutulan yüzünün ilerisi)

Garşılık: **1. Direniş, dayanma, karşı koyuş** 2. İtiraz, karşı çıkış, karşı çıkma (TT. Karşılık: 1. Bir davranışın karşı tarafta uyandırdığı, gerektirdiği başka davranış, mukabele)

Garşılıklı: **1. Çelişkili, karşıt, birbirine uymayan, aykırı** 2. Karşılıklı, iki taraflı (TT. Karşılıklı: 1. İki kişi veya iki topluluğun arasında geçen ve karşılaşılan harekete eş değer bir hareketle beliren, mütakabil)

Gas- : **Pile yapmak**, kasmak (TT. Kasmak: 1. Kısaltmak)

Gasnak: **Yara, bere** (TT. Kasnak: 1. Enli çember)

Gasnakla- I: **Tekerleğin demir zincirini sağlamlaştırmak** (TT. Kasnakla- : 1. Kasnak içine almak, çemberlemek)

Gasnakla- II: **Zincirlenmek, kelepçelenmek** (TT. Kasnakla- : 1. Kasnak içine almak, çemberlemek)

Gaşa- : **1. Kaşımak, taramak 2. mec. Enselerini kaşımak** (TT. Kaşı- : Tırnakla veya başka bir şeyle deriyi hafifçe ovmak)

Gaşan- : **Taranmak**, kaşınmak (TT. Kaşın- : 1. Kaşıntısı olmak, kaşıma isteği duymak)

Gatı: 1. Sert, sağlam, katı **2. Bayat, kuru 3. Yüksek sesli** 4. Çok, fazla, aşırı (TT. Katı I: 1. Sert, yumuşak karşıtı)

Gatıkla- : **Bir şeyi ekşi sütle çeşnilendirmek** (TT. Katıkla- : 1. Katık etmek
2. Çorbayı yoğurtlamak)

Gatılık: 1. Katılık, sertlik **2. (ekmek için) Bayat, kuru** (TT. Katılık: 1. Katı olma durumu)

Gatla- : 1. Katlamak, bir şeyi kat kat yapmak **2. (birkaç) Tel çekmek** (TT. Katla- : Kağıt, kumaş gibi nesnelere üst üste kat oluşturacak biçimde bükme)

Gatlan- : 1. Katlanmak **2. Gerginleşmek** (TT. Katlan- : 1. Katlamak işi yapılmak)

Gay: **Fırtına, bora; kar fırtınası** (TT. Kay I: Yağmur, yaz yağmuru)

Ga:y- : **1. Uçmak, dolaşmak, göklerde uçmak 2. Yüzmek, süzülme** (TT. Kay- II: 1. Düz, ıslak veya kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek)

Gayış: **(tabaklanmış) Deri** (TT. Kayış I: 1. Bağlamak, tutmak veya sıkmak amacıyla kullanılan, dar ve uzun kösele dilimi)

Gaynag: **Kaynamış** (TT. Kaynak: 1. Bir suyun çıktığı yer, kaynarca, pınar, memba)

Gayra:k: **Kuzeydoğuda, kuzeydoğuya** (TT. Kayrak: 1. Ekime elverişli olmayan, taşlı, kumlu toprak)

Gayt- : **1. Dönme 2. Düşme, inme 3. Gitmek, gezinip durma** (TT. Kayıt- : Bir şeyi yapmaktan vazgeçmek, bir karardan dönmek, nükûl etmek, rücu etmek)

Gemir- : 1. Kemirmek **2. Çentik açma, çentikleme (örn. bıçak hak.) 3. mec. Bir şeyi almak (kanuna aykırı olarak)** (TT. Kemir- : 1. Sert bir şeyi dişleriyle azar azar koparmak)

Gemril- : 1. Kemirilmek **2. Çentik çentik olma** (TT. Kemiril- : Kemirmek işi yapılmak veya kemirmek işine konu olma)

Gıbirda- : **1. Tıpış tıpış yürümek, küçük ve hızlı adımlarla yürümek 2. Sürünme, yürümek, hareket etmek, kıpırdama (böcekler için)** (TT. Kıpırda- : Kımıldama, sürekli ve hafifçe oynama)

Gıl: **Saç, kıl** (TT. Kıl: 1. Bazı hayvanların derisinde, insan vücudunun belli yerlerinde çıkan, üst deri ürünü olan ipliksi uzantı)

Gılık: **1. Kişilik, huy, karakter 2. Alışkanlık** (TT. Kılık: 1. Bir kimsenin giyişi, giyim, üst baş, kıyafet, kisve)

Gılıksız: **Karaktersiz** (TT. Kılıksız: Giyimi düzgün olmayan, sünepe, süflî)

Gımmat: 1. Değer, kıymet; **değerli, kıymetli 2. Pahalı 3. Değer, fiyat** (TT. Kıymet: Değer)

Gı:na- : **1. Sitem etmek, zorluk çektirmek 2. Azarlamak, canını yakmak, ıstırap çektirmek** (TT. Kına- : Yapılan bir işin kötü olduğunu belirtir bir biçimde söz söylemek, ayıplamak, takbih etmek)

Gır- II: **1. Rendelemek 2. Kazımak 3. Yontmak, kesmek 4. Temizlemek (gözdeki trahom hastalığını) 5. mec. Kırmak, yok etmek, ortadan kaldırmak** (TT. Kır- : 1. Vurarak veya ezerek parçalamak)

Gırındı: **Yonga** (TT. Kırıntı: 1. Bir şeyden ayrılan küçük parça)

Gırışdır- I: **Yok etmek, öldürmek** (TT. Kırıştır- : 1. Kırışmasına sebep olmak)

Gıs- : **1. Sıkırmak, basmak 2. Sıkırmak, sıkıştırmak; sıkılı olmak 3. Birini, bir şeyi sıkırmak 4. Sıkıştırmak 5. mec. Ezmek, baskı yapmak** (TT. Kıs- : 1. Azaltmak, alçaltmak)

Gısganç: **Hasis, cimri** (TT. Kıskaç: Kıskaçma huyunda olan)

Gısgançlık: **Hasislik, cimrilik** (TT. Kıskaçlık: Bir kimse bir üstünlük gösterdiğinde veya sevilen birisinin, başkası ile ilgilendiği kanısına varıldığında takınılan olumsuz tutum veya acı duyma)

Gısıl- : 1. Kısılmak, bastırılmak, ezilmek, kısıtılmak 2. Sıkıştırılmak **3. mec. Umutsuzluğa düşmek 4. mec. Zulmetmek, baskı yapmak 5. mec. Zayıflamak, kilo vermek** (TT. Kısıl- : 1. Hacmi, niceliği, gücü azalmak)

Gısın- : **Sıkılmak, zorluk çekmek** (TT. Kısın- : Kendi ihtiyaçlarını karşılamakta tutumlu davranmak, imsak etmek)

Gısırak: **(konuşma dilinde) Tay** (TT. Kısırak: Dişi at)

Gıtık: **Kısa (tüy hak.)**(TT. Kıtık: Minder, yastık gibi şeyleri doldurmak için kullanılan ve bazen de sıvanın içine katılan keten ve kendir lifleri)

Gıy- : **1. Bıçakla kesmek 2. Yaralamak, bir şeyi kesmek** (TT. Kıy- : 1. Çok ince ve küçük parçalar durumunda doğramak)

Gıyık: **Eğri, eğrilmiş** (TT. Kıyık I: Kıyılmış olan)

Gız- : 1. Kızmak, ısınmak **2. Coşmak** 3. mec. Öfkelenmek, kızmak **4. mec. Kızışmak, alevlenmek** (TT. Kız- : 1. Isıtılan veya ısınan bir nesnenin sıcaklığı çok artmak)

Gızar- : 1. Kırmızılaşmak, kızarmak 2. Kırmızı gözükmek 3. mec. Utanmak, çekinmek, sıkılmak **4. mec. Kızmak, öfkelenmek** (TT. Kızar- : 1. Kırmızı veya ona yakın bir renk almak)

Gızart- : 1. Kızartmak, kızdırmak 2. Kızdırmak, akkor haline getirmek **3. mec. Kızmak, öfkelenmek** (TT. Kızart- : 1. Kızarmasına sebep olmak)

Gızdır- : 1. Kızdırmak, ısıtmak 2. Kızdırmak **3. Ateşini ölçmek** (TT. Kızdır- : 1. Kızmasına sebep olmak, kızmasını sağlamak)

Gızgın: 1. Sıcak **2. mec. Sıcak, içten 3. Ateş** (TT. Kızgın: 1. Çok ısınmış, ısıtılmış veya kızdırılmış)

Gızıl II: **1. Altın 2. Çok iyi** (TT. Kızıl: 1. Parlak kırmızı renk)

Gızış- : 1. Isınmak 2. mec. Isınmak, kızışmak **3. İlgilenmek, ilgi duymak** (TT. Kızış- : 1. Yüksek bir dereceyi bulmak, çok ısınmak)

Gızışdır- : **İlgilenmek, ilgisi olmak; çekmek, cezp etmek** (TT. Kızıştır- : 1. Kızışmasını sağlamak)

Gızma: **Kızgın, öfkeli** (TT. Kızma: Kızmak işi)

Goca: **1. Yaşlı, yaşlı kişi, koca 2. Eski** (TT. Koca II: 1. Büyük, geniş, iri)

Gocama:n: **Eski** (TT. Kocaman: 1. Çok iri, büyük, koca)

Goç: 1. Koç, damızlık koç **2. Dağ keçisi** (TT. Koç: 1. Damızlık erkek koyun)

Gol: 1. El, kol **2. İmza, onay, paraf** 3. mec. Dal, budak, kol (TT. Kol: 1. İnsan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm)

Golay: **1. Yakın, en yakın 2. Yanında, yakınında, yakın; aşağı yukarı** (TT. Kolay: 1. Sıkıntı çekmeden, yorulmadan yapılabilen, emeksiz, zahmetsiz, güç ve zor karşısı)

Golayla- : **Yaklaşmak** (TT. Kolayla- : Bir işi bitirmek üzere olmak, bir işin sonuna yaklaşmak)

Golaylaş- : **Yaklaşmak, gelmek, yakınlaşmak** (TT. Kolaylaş- : 1. Kolay duruma gelmek)

Golaylık: **Yakınlık** (TT. Kolaylık: 1. Kolay olma durumu)

Golba:g: **Koşum kayışı** (TT. Kol bağı: Kadın bileziği)

Gollan- : **(bir şeye göre) Hareket etmek** (TT. Kollan- : Kollamak işine konu olmak veya kollamak işi yapılmak)

Golsuz: 1. Kolsuz **2. İmzasız** (TT. Kolsuz: 1. Kolu olmayan)

Goltuk: Koltuk, **koltuk altı** (TT. Koltuk: 1. Omuz başının altında, kolun gövde ile birleştiği yer)

Gonç: **1. Konç, çizme 2. Paçalık, paça** (TT. Konç: Ayağa giyilen şeylerde ayak bileğinden baldıra kadar olan bölüm)

Gop- : 1. Kopmak, sökülme **2. mec. Kalkmak** (TT. Kop- : 1. Herhangi bir yerinden ikiye ayrılmak)

Gopar- : **1. Sökmek, çekip çıkarmak** 2. Bir şeyi yırtmak 3. Çıkarmak, ayırmak, sökmek (TT. Kopar- : 1. Kopmasını sağlamak, kopmasına yol açmak)

Goparıl- : 1. Koparılmak, sökülme **2. Koparılmış, yırtılmış olmak, çekilmiş, ayrılmış olmak** (TT. Koparıl- : Koparmak işi yapılmak)

Gopuz: **Bir tür mızık, ağız mızıkası** (TT. Kopuz: Ozanların çaldığı telli Türk sazı)

Gorkulu: 1. Korkulu, dehşetli, tehlikeli **2. Korkmuş, ürkmüş, ürkek** (TT. Korkulu: 1. Korku veren, korkutan)

Gorkuluk: **Tehlike, korku; tehlikeli, korkulu** (TT. Korkuluk: 1. Tarlalarda, bağ, bahçe ve bostanlarda kuşların zarar vermesini önlemek için konulan, insana benzeyen kukla)

Gorkusuz: 1. Tehlikesiz, güvenli, emniyetli 2. Korkusuz, yiğit, cesur, yürekli; **korkusuzca** (TT. Korkusuz: 1. Korkusu olmayan, yürekli, pervasız)

Goş- : 1. Katmak, bir şey eklemek 2. Eklemek 3. Katmak, eklemek 4. Bir şeyi birleştirmek **5. Yazmak, yaratmak, oluşturmak 6. mat. Toplamak 7. Katmak, eklemek, arttırmak 8. Dizmek 9. Çıkarmak, yarıştırmak (koşu yarışmasında) 10. Karıştırmak, bulaştırmak** (TT. Koş- I: 1. Adım atışlarını artırarak ileri doğru hızla gitmek)

Goşma: **Birleşik** (TT. Koşma: 1. Koşmak işi)

Goşul- : 1. Birleşmek, katılmak 2. Eklenmek 3. Katılmak **4. Kavuşmak, karışmak 5. Ağır bir işe girişmek; koşmak 6. Katılmak, eklenmek 7. mat. Toplanmak 8. mec. Karışmak** (TT. Koşul- : 1. Koşmak işi yapılmak)

Goşulma: gr. **Ek** (TT. Koşulma: Koşulmak işi)

Govga:: **1. Gürültü, bağırıtı, çağırıtı 2. Rezalet, kepazelik; hırgür, kavga 3. Savaş** (TT. Kavga: 1. Düşmanca davranış veya sözlerle ortaya çıkan çekişme veya dövüş, münaza)

Govga:lı: **1. Gürültülü 2. Utanç verici 3. Endişeli, telaşlı, rahatsız** (TT. Kavgalı: 1. Kavgayla yapılan veya içine kavga karışan)

Govga:sız: **1. Sakin, sessiz 2. Barışçıl, barışsever, kavgacı olmayan** (TT. Kavgasız: 1. Kavgası olmayan)

Govrul- II: **Daralmak, azalmak, belini sıkmak** (TT. Kavrul- : 1. Kavurmak işi yapılmak)

Goy- : 1. mec. Koymak, bırakmak, yerleştirmek **2. Ayırmak 3. Kurmak, yükseltmek 4. Kurmak 5. Koymak 6. Koymak, getirmek, sunmak 7. (konuşma dili) Koymak, yerleştirmek 8. Koymak, bırakmak, vazgeçmek 9. Bırakmak 10. Ortaya para koymak (kâğıt oyunu için) 11. Koymak, bırakmak** (TT. Koy- : 1. Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek)

Goyber- : 1. Bırakmak, salıvermek, içeri almak **2. Bırakmak, vermek, teslim etmek**
3. Bırakmak, atmak, salıvermek 4. Bir yere girmesine izin vermek 5. Yanına
yaklaştırmak, yanına sokmak **6. Çıkarmak, yayımlamak** 7. Bırakmak, koyuvermek
8. Atmak, fırlatmak **9. Düşmek** (TT. Koyuver- : 1. Salmak, serbest bırakmak)

Goyul- : 1. Koyulmak **2. Koyulmak, ayrılmak** **3. Gösterilmek** **4. Görüşülmek**
5. Atanmak, tayin edilmek **6. Bırakılmak** 7. Koyulmak, yatırılmak 8. Koyulmak,
bırakılmak (TT. Koyul- : 1. Koymak işine konu olmak)

Gudrat: **1. Mucize**, kudret 2. Kudret, güç (TT. Kudret: 1. Güç, erk, erke, iktidar)

Guduz: 1. Kuduz **2. mec. Yaramaz, utanmaz** (TT. Kuduz: 1. Köpek, kedi, tilki gibi
bazı memeli hayvanlardan insana geçen, genellikle çırpınma, sudan korkma, inme ile
beliren, ölümlü sonuçlanan hastalık)

Guduzluk: 1. Kudurganlık **2. mec. Azgınlık, yaramazlık** (TT. Kuduzluk: Kuduz
olma durumu)

Gulak: 1. Kulak **2. Kulp** **3. müz. Anahtar** **4. (silahta) Horoz** **5. Birini dinlemek**
(TT. Kulak I: 1. Başın her iki yanında bulunan işitme organı)

Gulaklı: 1. Kulaklı **2. Kulplu** **3. Gözü açık olan, uyanık, kulağı delik** (TT. Kulaklı:
1. Kulağı herhangi bir biçimde olan)

Gulluk: **Görev, hizmet**, kulluk (TT. Kulluk: 1. Kul olma durumu, kölelik)

Gullukçı: **Görevli** (TT. Kullukçu: Kullukta görevli yeniçeri)

Gulp I: **Kilit, anahtar** (TT. Kulp: 1. Kapların, sap gibi halka biçiminde olan
tutulacak yeri)

Gulplı: **Kilitli** (TT. Kulplu: Kulpu olan, kulpu bulunan)

Gum: **1. Toprak**, kum **2. Toz** **3. Kumsal** (TT. Kum: 1. Silisli kütlelerin, kayaların,
doğal etkenlerle parçalanarak ufalanmasından oluşan ufak, sert taneciklerin bütünü)

Gumla- : **Çapalamak; toprağı kabartmak** (TT. Kumla- : Kumla kaplamak veya
kum dökmek)

Gumluk: **Kumlu** (TT. Kumluk: 1. Kumu çok olan 2. Kumsal 3. Kumluk yer)

Gur- : 1. Yapmak, kurmak, inşa etmek **2. Düzenlemek**, kurmak 3. Kurmak, yapmak (TT. Kur- : 1. Bir şeyin oluşmasına yardım eden parçaları birleştirerek bütün durumuna getirmek, monte etmek)

Gural: **1. Araç, alet, silah, aygıt 2. Aracı, vasıta** (TT. Kural: 1. Bir sanata, bir bilime, bir düşünce ve davranış sistemine temel olan, yön veren ilke)

Gurluş: 1. Yapı 2. Yapı 3. Yapı, kuruluş **4. gr. Yapı** (TT. Kuruluş: 1. Kurulma işi, yolu veya tarihi)

Gursak: **Göğüs** (TT. Kursak: 1. Kuşların yemek borusu üzerinde bulunan, yiyeceklerin toplandığı torba biçiminde şişkin organ)

Gurşunla- : **Kurşun dökmek** (TT. Kurşunla- : 1. Kurşunla kaplamak)

Gurucu: **Yapıcı, inşaatçı** (TT. Kurucu: 1. Bir kurumun, bir işin kurulmasını sağlayan, müessis)

Gurul- : 1. Kurulmak, inşa edilmek **2. Düzenlenmek, organize edilmek**, kurulmak 3. Yerleştirilmek, kurulmak **4. Toplanmak, yığılmak 5. Kapanmak, kilitlenmek** (TT. Kurul- : 1. Kurmak işine konu olmak veya kurmak işi yapılmak)

Gutar- : **1. Bitmek, son bulmak, sona ermek 2. Bitirmek, sona erdirmek 3. Kurtulmak 4. mec. Bitmek, ölmek, mahvolmak** (TT. Kurtar- : 1. Bir canlıyı bir felaketten, tehlikeden veya zor durumdan uzaklaştırmak)

Gutarıl- : **1. Bitirilmek 2. Kurtarılmak** (TT. Kurtarıl- : Kurtarmak işi yapılmak veya kurtarmak işine konu olmak)

Gutla- : Kutlamak, **selamlamak** (TT. Kutla- : 1. Mutlu bir olay sebebiyle buna sevinildiğini birine söz, yazı veya armağanla anlatmak, tebrik etmek)

Gutul- : 1. Sağlığı düzelmek, iyileşmek; kurtulmak **2. Kapanmak, kabuk bağlamak 3. Kurtulmak** (TT. Kurtul- : 1. Tehlikeli veya kötü bir durumu atlatmak)

Guvançlı: Neşeli, sevinçli, kıvançlı; **sevinçle, neşeyle** (TT. Kıvançlı: 1. Övünç duyan, iftihar eden, övünç veren, iftihar edilecek)

Guzla- : **1. Yavrulamak**, kuzulamak **2. Yumurtlamak** (TT. Kuzula- : 1. (koyun) Yavrulamak)

2.3.10. K-H Değişimi

Hronika: 1. Olayların birbiri ardınca sıra ile yazıldığı tarih, vakayiname **2. Siyasi, toplumsal vb. olayların tarihini içine alan edebi eser 3. Gazetelerdeki gündelik hayattan alınmış haberler** (TT. Kronik: 1. Olayların birbiri ardınca sıra ile yazıldığı tarih, vakayiname 2. Süreğen 3. Uzun süredir bir çözüm getirilmemiş)

Huma:r: 1. Kumar **2. mec. Keyif, istek, maksat** (TT. Kumar: Ortaya para koyarak oynanan talih oyunu)

2.3.11. İ-I Değişimi

Igtıya:r: **1. Bir şeye olan hak, ihtiyar 2. İzin, müsaade, imkan** (TT. İhtiyar II: Seçme)

Ihla:s: **Gayret, istek, heves, ihlâs** (TT. İhlâs: 1. Temiz sevgi ve yürekten bağlılık)

Ihla:slı: **Gayretli, istekli, hevesli, ihlâslı** (TT. İhlâslı: İhlâsı yerinde ve sağlam olan (kimse))

Ihla:ssız: **Gayretsiz, isteksiz, hevesiz, ihlâssız** (TT. İhlâssız: İhlâsı yerinde ve sağlam olmayan (kimse))

Ikba:l: 1. Kısmet, talih, yazgı **2. Hayat, durum** (TT. İkbal: 1. Baht açıklığı veya yüksek bir makama, duruma erişmiş olma durumu)

İklı:m: **1. Alem, cihan, dünya 2. Ülke, yurt** (TT. İklim: 1. Yeryüzünün herhangi bir yerinde, hava yuvarı olaylarının ortaklaşa gerçekleştirdikleri etkilerin uzun yılların ortalamasına dayanan durumu 2. Ülke, diyar)

İkra:r: **Vaat, söz, ahit** (TT. İkrar: 1. Saklamayarak söyleme, açıkça söyleme)

İma:rat: **Büyük ev, çok odalı ev, imaret** (TT. İmaret: Yoksullara ve öğrencilere yiyecek dağıtmak için kurulmuş hayır kurumu)

İnam: **Güven, itimat, inanç, güvenme** (TT. İnam: Emanet, vedia)

İndar- : **1. Bir kaptakini başka bir kaba dökmek, dökmek 2. Kandırmak, ikna etmek 3. Sürmek** (TT. İndir- : 1. 1. Yüksekten, sarp ve kötü yerden veya yukarıdan aşağıya inmesini sağlamak)

İnildi: **Hoşnutsuzluk, memnuniyetsizlik** (TT. İnilti: İnleme sesi)

İsna:t: **Yüzkarası, rezalet** (TT. İsnat: 1. Bir düşünceyi, bir konuyu bir kişi veya sebebe dayandırma, yükleme, atfetme 2. mec. Karacılık, iftira)

I:z: 1. İz 2. Bir şeyin etkisi sonucu kalan eseri 3. Bir şeyin yaptığı etki **4. Sonra 5. Arka, geri 6. mec. Ahfat, nesil** (TT. İz I: 1. Bir şeyin geçtiği veya önce bulunduğu yerde bıraktığı belirti, nişan, alâmet)

2.3.12. E-İ Değişimi

İ:şik: **Kapı** (TT. Eşik: 1. Kapı boşluğunun alt yanında bulunan alçak basamak)

2.3.13. G-K Değişimi

Keyik: **Ceylan** (TT. Geyik: 1. Geyikgillerden, erkeklerinin başında uzun ve çatallı boynuzları olan memeli hayvan)

Kölegele- : **1. Gölgelemek 2. Gölgede saklanmak** (TT. Gölgele- : 1. Gölgeleli duruma getirmek)

2.3.14. B-M Değişimi

Mö:cek: **Kurt** (TT. Böcek: 1. Eklem bacaklıların, altı bacaklı, çoğu kanatlı ve vücutları baş, göğüs, karın olarak eklemlerden oluşmuş hayvan sınıfı, haşere)

Münüş: **Binicilik** (TT. Biniş: 1. Binmek işi veya biçimi)

2.3.15. A-O Değişimi

Ovurt: 1. İki yanağın iç tarafı, boşluğu, avurt **2. Ağız boşluğu, ağız** (TT. Avurt: Yanağın ağız boşluğu hizasına gelen bölümü)

Ovurtla- : **Ağza doldurup içmek (sıvılar hakkında)** (TT. Avurtla- : 1. Büyülenmek 2. Çalım satmak, yüksekten atmak)

2.3.16. E-O Değişimi

Ovsun: **1. Böcek, yılan vb. hayvanlar görüldüğü zaman okunan dua 2. Bir kişinin veya herhangi bir şeyin gücü, etkisi** (TT. Efsun: Büyü, sihir)

Ozal: **1. Daha önce, daha evvel 2. İlk önce, ilkin 3. (son çekim ilgici) Önce** (TT. Ezel: Başlangıcı belli olmayan zaman, öncesizlik)

2.3.17. Kelime Başında H Düşmesi

Örküç: 1. Deve hörgücü 2. Sırt 3. mec. **Bir devrin, zamanın ortası** (TT. Hörgüç: 1. Devenin sırtındaki tümsek, çıkıntı)

2.3.18. Ü-Ö Değişimi

Övey: 1. Üvey, öz değil 2. **Evlatlık** (TT. Üvey: Yalnız yasaca akraba sayılan, öz olmayan.)

2.3.19. E-Ö Değişimi

Övlyä:: **Mezarlık** (TT. Evliya: 1. Erenler, ermişler, veliler)

Övre: 1. **Dolaşık, karışık** 2. Kez, defa, kere (TT. Evre: Bir olayda birbiri ardınca görülen, bir işte birbiri ardınca beliren, gelişen değişik durumların her biri, aşama, safha, merhale, faz)

Övrüm: 1. **Dönme, dönüş** 2. **Daire, halka, çember** 3. **Dolaşık, dolambaçlı** (TT. Evrim: 1. Zaman içinde birdenbire olmayan, kesintisiz, niteliksel ve niceliksel gelişme süreci)

Övür- : 1. Çevirmek, döndürmek 2. **Durumu, koşulları değiştirmek** 3. **Bir taraftan diğer tarafa aktarmak, döndürmek** 4. mec. **Alışveriş yapmak** (TT. Evir- : 1. Döndürmek, çevirmek)

Öy: 1. Ev, daire, oturulan yer 2. mec. **Hayvan yuvası, sığınağı** 3. **Bir şeyin bulunduğu veya satıldığı yer** (TT. Ev: 1. Yalnız bir ailenin oturabileceği biçimde yapılmış yapı)

Öycük: 1. Yuva 2. biy. **Hücre, en küçük yapı taşı** 3. **Bir şeyin merkezi, kaynaklanma yeri** (TT. Evcik: Küçük, sevimli ev)

2.3.20. B-P Değişimi

Palçık: 1. Balçık 2. Çamur, **pislik** (TT. Balçık: 1. İçinde çeşitli organik maddeler bulunan, daha çok killi, koyu, yapışkan çamur, mil)

Pu:dak: 1. Budak, **dal** 2. **Bölüm, dal** (TT. Budak: 1. Ağacın dal olacak sürgünü)

2.3.21. F-P Değişimi

Parasat: **Düşünce**, feraset, **akıl** (TT. Feraset: Anlayış, sezış, sezgi, zekâ)

Parasatlı: **Akıllı**, ferasetli (TT. Ferasetli: Anlayışlı)

Parhsız: 1. Farksız, aynı **2. Umursamaz, kayıtsız** (TT. Farksız: Farkı olmayan)

Pasıl: **1. Mevsim 2. Belli bir zaman dilimi** (TT. Fasil: 1. Bölüm, kısım, devre)

Pä:him: **Düşünce, akıl** (TT. Fehim: Anlama, kavrama)

Pitne: **İsyan, başkaldırı** (TT. Fitne: 1. Geçimsizlik, karışıklık, kargaşa 2. Fitneci, arabozucu)

Pitneçi: **Başkaldıran, isyancı** (TT. Fitneci: Fitne çıkarıcı, karıştırıcı, arabozucu)

2.3.22. D-T Değişimi

Ta:m: Ev, **oda** (TT. Dam: 1. Yapıları dış etkilerden korumak amacıyla üzerlerine yapılan çoğu kiremit kaplı bölüm)

Ti:r- : 1. Toplamak **2. Biçmek 3. Bozmak** (TT. Der- : Derlemek, toplamak, devşirmek)

Tirsekle- : **1. Dirsekle yastığa dayanmak** 2. Birini dirsekle itmek, dürtmek (TT. Dirsekle- : Dirsekle vurmak, dirsekle itmek)

Tüydük: **Flüt**, düdük, **kaval** (TT. Düdük: 1. İçinden hava veya buhar geçirilince keskin ses çıkaran ve işaret vermek için kullanılan araç)

2.3.23. Kelime Başında V Düşmesi

Ur- : 1. Vurmak, dövmek 2. Elini veya elinde tuttuğu bir şeyi bir yere hızla indirmek. 3. Silahla ateş edip isabet ettirmek **4. (sıvı bir nesne)Bir yerden kuvvetle akmak** 5. Vurur durumunda olmak, çarpmak 6. Zarar vermek (soğuk, dolu gibi şeyler için) **7. Kendini bir şeyin içine fırlatmak** 8. Yüklemek, yük vurmak **9. Eleştirmek, olumsuz yönlerini söylemek** (TT. Vur- : 1. Elini veya elinde tuttuğu bir şeyi bir yere hızla indirmek)

Urgı: **1. Vurma, darbe 2. Güçlü darbe 3. mec. Yıkım, kötü haber** (TT. Vurgu: Konuşma veya okuma sırasında bir hece veya kelimenin diğerlerinden daha baskılı söylenmesi)

Urun- : **Çırpınmak** (TT. Vurun- : 1. Kendine vurmak)

Uruş: **Kavga, dövüş, savaş** (TT. Vuruş: 1. Vurmak işi veya biçimi)

Uruş- : 1. Kavga etmek, dövüşmek 2. Savaşmak, harp etmek 3. **Dövüşmek, birbirini ısırarak (köpekler ve diğer hayvanlar hakkında) 4. Vurmaya yardım etmek** (TT.

Vuruş- : 1. Birbirini vurmak, dövüşmek)

2.3.24. Kelime Başında Y Bulunması

Yigrenç: **Nefret, tiksinti** (TT. İğrenç: İğrenme duygusu uyandıran, tiksindiren, müstekreh)

Yigrendir- : **Tiksinti, nefret uyandırmak** (TT. İğrendir- : İğrenmesine yol açmak)

Yüp: 1. İp, urgan 2. **Halı ipi** (TT. İp: 1. Dokuma maddelerinin bükülmüş liflerinden yapılan bağ)

Yüplük: **Pamuk ipliği** (TT. İplik: 1. Pamuk, keten, yün, ipek, naylon vb. dokuma maddelerinin uzun, ince liflerinden her biri)

2.3.25. Yaygın Olmayan Ses Değişimleri

Yukarıdaki ses değişimlerinden, kelime başında ses bulunması veya düşmesinden başka, kaynaklarda rastlanmayan ses değişimleri de söz konusudur. Çalıştığımız sözlükte kelime başında TT'de 'ı' ünlüsü ile başlayan TkmT'de 'a' ünlüsü ile başlayan bir kelimedede yalancı eş değerlik tespit edilmiştir:

Atır: **Kolonya** (TT. İtir: 1. Güzel koku 2. İtir çiçeği)

TT'deki 'ı' sesinin TkmT'de 'a' sesine dönüşmesine kelime ortasında sıkça rastlanmıştır: a:ca- 'acı-', daşarı 'dışarı', tana- 'tanı-' gibi.

Kaynaklarda karşımıza çıkmayan bir diğer ses değişikliği TkmT'de kelime başında 'ç' ünsüzü ile başlayan bazı kelimelerin TT'de 'd' ünsüzü ile başlamasıdır:

Çene- : 1. **Nişan almak** 2. Büyüklüğünü, küçüklüğünü deneyip almak, deneme (TT.

Dene- : 1. Değerini anlamak, gerekli niteliği taşıyıp taşımadığını bulmak için bir insanı, bir nesneyi veya bir düşünceyi sınamak, tecrübe etmek)

Çenen- : **Bir işi yapmaya hazırlanmak** (TT. Denen- : Denemek işine konu olmak)

Çensiz: **1. Sınırsız, ölçüsüz 2. Çok, pek çok** (TT. Densiz: Yakışıksız ve saygısızca davranan)

Çola- : 1. Sarmak, sarmalamak **2. Kundaklamak 3. Sarmak, sarınmak** (TT. Dola- : 1. İplik, şerit, tel gibi nesnelere bir şeyin üzerine döndürerek sarmak)

Çolaş- : 1. Dolaşmak **2. mec. Kötü bir işe karışmak, bulaşmak** (TT. Dolaş- : 1. Gezmek, gezinmek)

Her iki dile Batı'dan girmiş kelimelerde de ses farklılıkları görülmektedir. Bu farklılık özellikle o sözcüklerin TkmT'ye Rusça üzerinden girmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. 'ü-u' ve 'j-y' değişimi gibi:

Universal I: **Uzman, kalifiye işçi** (TT. Üniversal: Evrensel)

Universal II: 1. Evrensel, **içine çok şey alan, çok yönlü 2. Çok aşamalı, çok yönlü işleri yapan** (TT. Üniversal: Evrensel)

Yubiley: Jübile, **yıldönümü** (TT. Jübile: 1. Eski Ahit'e göre, Yahudilerde elli yılda bir Tanrı'ya ve dinlenmeye ayrılan yıl)

Bir başka ses değişikliği ise Arapçadan giren bazı kelimelerle ilgilidir. Arapça ض harfinin telaffuzu kalın 'da' ve kalın 'za' arasında bir ses olduğu için Türkçede benzer kelimeler bir lehçede 'd' diğer lehçede 'z' harfi ile başlayabilmektedir. Aşağıdaki iki örnekte TT'de 'd' sesi ile başlayan TkmT'de 'z' sesi ile başlayan kelimelerde yalancı eş değerlik görülmektedir:

Zarba: Darbe, vuruş; **hücum** (TT. Darbe: 1. Vuruş, çarpış)

Zarp: **Güç, kuvvet; hücum, saldırı** (TT. Darp: 1. Vurma, dövme)

3. SONUÇ

Bu çalışmada bir aktarma problemi olarak karşımıza çıkan kelimelerde yalancı eş değerler meselesine Türkmen Türkçesi açısından bakılmıştır. Bu tür kelimeleri ortaya çıkarmak için *Türkmence-Türkçe Sözlük'teki 17 bin kelime taranmış ve toplamda 1816 adet yalancı eş değer kelime tespit edilmiştir*. Bu kelimeler içerisinde yalancı eş değer olabilecek kelimelerin çoğunluğunun Türkçe kökenli olduğu gözlenmiştir. Dilin gelişim sürecinin karmaşıklığı göz önünde bulundurulduğunda farklı lehçelerdeki ortak kökenli ve sesteş kelimelerin zamanla anlam ortaklığını kaybedeceği aşikârdır. Bu da lehçeler arasında yapılan tercüme faaliyetlerinde teorik ve pratik açıdan bazı problemlerin çıkmasının kaçınılmazlığını gözler önüne seriyor.

Türk ve Türkmen lehçelerinin kelime hazinesini karşılaştırmalı bir biçimde incelemek, iki kardeş devletin birbirlerini daha iyi anlamaları açısından çok önemlidir. Bu lehçeler arasında yapılacak aktarmaların doğru ve güzel bir biçimde yapılabilmesi için aktarıcının her iki dile hâkim olması gerekmektedir. Aktarıcının başka unsurların yanı sıra yalancı eş değerleri de bilmesi hata oranını daha asgariye indirecektir. Aynı dil ailesine mensup yazı dillerindeki bu tür kelimelerin ortaya çıkarılması Türk yazı dilinin gelişimi, edebî kabiliyetinin öne çıkması ve Türk sözlükçülüğünün gelişiminde yararlı olacaktır.

Yaptığımız çalışmanın yukarıda sözünü ettiğimiz çözüm yollarına bir katkı sağlayacağını düşünüyoruz. Tezimizin kapsamını şu anda Türkmen Türkçesiyle ilgili Türkiyedeki en geniş sözlük olan “Türkmence-Türkçe Sözlük”le sınırlı tuttuk. İleride bu çalışmamız Türkmen edebiyatına ait metinlerle genişletilerek, bulunan yalancı eş değer kelimelerin örneklerle pekiştirilmesi daha da faydalı bir çalışma olur düşüncesindeyiz. Örneklerden hareket edilirse, sözlükte tespit ettiğimizden daha fazla sayıda yalancı eş değer kelimeyle karşılaşılabılır. Ayrıca metinlerden hareket edilirse yalancı eş değer sorununun ortaya çıkış sebepleri de açıklığa kavuşturulabilir kanaatindeyiz.

4. KAYNAKÇA

Akbaba, Dilek Ergönenç. “Nogay Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eş Değerler” *Bilig*, Yaz 2007: 151-176.

Başkapan, Vehbi. *Kazak Türkçesi ile Türkiye Türkçesindeki Tuzak Sözcükler*, Ahmet Yesevi Üniversitesi (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Türkistan, 2001.

DB Kartografya Servisi. *Ülke Ülke Dünya Atlası*, İstanbul: Doğan Burda Dergi Yayıncılık, 2009.

Ercilasun, Ahmet Bican. “Türk Lehçeleri Üzerine” *Türk Dünyası Üzerine İncelemeler*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1993.

Ercilasun, Ahmet Bican. “Lehçeler Arası Aktarma” *Türk Dünyası Üzerine İncelemeler*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1993.

Ercilasun, Ahmet Bican. “Türk Lehçelerinin Anlaşılmasında Dikkat Edilecek Noktalar” *Türk Dünyası Üzerine İncelemeler*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1993.

Ercilasun, Ahmet Bican, Mehmet Kara. *Türk Lehçeleri Grameri*, Türkmen Türkçesi başlığı, Ankara: Akçağ Yayınları, 2007.

Ernazarov, Seyitnazar. “Türkmen ve Türkiye Türkçelerinde Aynı Kelimeler ile İfade Edilen Bazı Sıfatlardaki Anlam Farklılıkları Üzerine” *Dil Dergisi*, Mart-Nisan 2002: 72-77.

Ernazarov, Seyitnazar. “Türkmen ve Türkiye Türkçesinde Bazı Ortak Adların Anlam Farklılıkları Üzerine” *Çağdaş Türklük Araştırmaları Sempozyumu*, 2002: 56-62.

- Ersoy, Feyzi. “Çuvaş Türkçesi ve Türkiye Türkçesinde Yalancı Eş Değerler”
Türkbilig, 14 (2007): 60-68.
- Kara, Mehmet. *Türkmençe (Giriş-Gramer-Metinler-Sözlük)*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2001.
- Kara, Mehmet. “Lehçeler Arası Aktarmalarda Temel Sorunlar”, *Turkish Studies*, Summer 2009: 1056-1082.
- Karaca, Oktay Selim. “Çağdaş Türk Lehçelerinin Söz Varlığındaki Ortaklığa Karşılaştırmalı Bir Bakış”, *Turkish Studies*, Winter 2011: 1340-1352.
- Karadoğan, Ahmet. *Türk Lehçeleri Arasında Aktarma Sorunları*, Kırıkkale Üniversitesi (Basılmamış Doktora Tezi), Kırıkkale, 2004.
- Kirişçioğlu, Fatih. “Türkmen Türkçesinden Türkiye Türkçesine Yapılan Aktarmalarda Karşılaşılan Bazı Problemler”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 20 (2006): 21-35.
- Mahmudov, Nizameddin. “Ortak Kelimeler Ortak Anlamlar mı Demektir? (Akraba Dilleri Öğrenmede Kelime Hazinesi Problemi)”, *Dil Dergisi*, 17 (1994): 15-19.
- Özkan, Fatma. “Bugünkü Türk Lehçelerindeki İletişimi Zorlaştıran Kelimeler”, 3. *Uluslararası Türk Dili Kurultayı 1996*, Türk Dil Kurumu Yayınları, 678 (1999): 883-889.
- Parlatır, İsmail, N. Gözaydın, H. Zülfikar, T. Aksu, S. Türkmen ve Y. Yılmaz. *Türkçe Sözlük*, 9. Baskı, 2 cilt. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1998.
- Resulov, Asker. “Akraba Diller ve ‘Yalancı Eş Değerler’ Sorunu”, *Türk Dili*, 524 (1995): 916-924.

- Tekin, Talat, Mehmet Ölmez. *Türk Dilleri*, İstanbul: Yıldız Dil ve Edebiyat Dizisi 2, 2003.
- Tekin, Talat, M. Ölmez, E. Ceylan, Z. Ölmez ve S. Eker. *Türkmençe-Türkçe Sözlük*, Ankara: Simurg Yayınları, 1995.
- Uğurlu, Mustafa. “Türk Lehçeleri Arasında Aktarma Meseleleri ve ‘Abay Yolu’ Romanı”, *Bilig*, Güz 2000: 59-80.
- Uğurlu, Mustafa. “Türk Lehçeleri Arasında Kelime Eş Değerliği”, *Bilig*, Bahar 2004: 29-40.
- Yıldırım, Hüseyin. “Türkmen Türkçesindeki Aldatıcı Kelimeler”, *I. Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu*, Ankara, 2005.
- Yıldız, Hüseyin. “Karay Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eş Değer Kelimeler”, *Gazi Türkiyat Türklük Bilimi Araştırmaları Der.*, Güz 2009: 611-659.